

ASUPRA FERICIRII

(de Mircea Digulescu)

02.04.2014

Motto: „Acela care cauta fericirea va fi nefericit” (Sursa necunoscuta)

FERICIRE

In incercarea de a modela si infaptui o societate libera, atentie speciala este reclamata de chestiunea fericirii umane. Ce il face pe om sa fie fericit? Ce il face nefericit? Care este legatura dintre fericire si motivare si de ce este important ca o societate libera sa sporeasca capacitatea oamenilor de a fi fericiti?

In acest articol sunt prezentate cateva idei netriviiale pe marginea conceptului de Fericire, cu accent puternic pe descrierea manierei in care indivizii isi pot urmari si atinge fericirea intr-o societate libera, in sensul descris in [1 – Asupra Libertatii - <http://reflectii-despre-societate.blogspot.ro/2013/09/asupra-libertatii.html>]. Ideile si concluziile prezentate se doresc a servi drept baza pentru procesul de Proiectare Societala.

In scopul acestui articol, prin Proiectare Societala se intelege elaborarea unui ansamblu de norme ce reglementeaza interactiunile dintre indivizii ce sunt membrii ai societatii. Normele vizeaza cel mai general cadru cu putinta (similar cu normele constitutionale intr-un stat federal) si se doresc a fi universale (aplicabile intregii societatii, in permanenta, fara deviere, inclusiv in sub-grupuri).

Principala motivatie a subiectului se naste din premiza: daca un individ se percepe ca fiind nefericit intr-un anumit sistem social, el nu il va sustine, putand adesea merge pana la a sustine alt model opus lui. O alta motivatie importanta este asteptarea naturala ca un model social „bun” sa faciliteze cat mai mult membrilor acesteia atingerea fericirii.

Principalele dileme pe care acest articol incearca sa le abordeze sunt:

- Intelegerea a ce constituie fericirea pentru diferiti indivizi;
- Intelegerea situatiilor in care cadrul societal ar trebui (ar fi moral) sa prevada norme pentru rezolutia conflictelor de interes intre membrii (situatii in care atingerea fericirii de catre un membru, asa cum o intelege pe moment, intra in conflict cu procesul de atingere a fericirii de catre altul);
- Intelegerea modului in care dinamica temporala a intelegerii fericirii de catre individ afecteaza comportamentul sau (i.e. legatura dintre fericire si motivatie).

Dintre toate trairile umane a fost aleasa Fericirea pentru studiu si fiindca individul adesea tinde sa isi stabileasca ca Scop atingerea unor conjuncturi despre care el

considera (sau resimte subconstient) ca l-ar face fericit! Este adevarat ca exista si indivizi care nu urmaresc in mod deosebit atingerea fericirii personale ori a altora, pentru acestia ne-existand o legatura puternica intre Fericire si Motivatie. Insa si fata de acestia, atunci cand ei urmaresc un Scop se poate afirma, in sensul largit, ca urmarirea aceluia scop ii face pe ei fericiti!

In mod coincidental, in prezenta lucrare va fi realizata si o paralela intre un model al unei societati libere („bine”) si „sistemul actual” („rau”) din perspectiva Fericirii. Avand in vedere caracterul subiectiv al conceptelor de „bine” si „rau”, autorul a ales sa le foloseasca in mod deliberat pentru a sublinia ca propune in prezenta o varianta a interpretarii lor. Aspectele societatii libere vizate includ uneori masuri si conditii pentru atingerea si mentinerea cadrului moral al libertatii (din [1 – Asupra Libertatii]) iar alte ori propun un stil de viata „sanatos” - in opinia autorului - ce poate caracteriza cultura anumitor sub-grupuri. In aceste cazuri, chiar daca nu este adoptat universal sau la scara larga nu sunt compromise in mod necesar criteriile unei societati libere.

DEFINITII

Prin comportamentele lor, oamenii cel mai adesea urmaresc atingerea unor Scopuri. Scopurile vizate pot varia considerabil: de la a manca o salata greceasca, la a avea un loc de munca stabil, pana la a asigura Pacea pe Pamant.

In acest sens, **Scopul** reprezinta o caracterizare a realitatii viitoare pe care individul si-o imagineaza (o gandeste) si a carei infaptuire o doreste si urmareste. Urmarirea unui Scop presupune realizarea unei succesiuni de pasi (adoptarea unui comportament) care sa favorizeze ca acea caracterizare a realitatii pe care individul si-a imaginat-o sa fie si cea care caracterizeaza in mod obiectiv realitatea.

Dezideratul se aseamana cu Scopul, doar ca nu este urmarit (nu sunt intreprinse actiuni in rezolutia sa). Totusi, daca s-ar produce ar fi binevenit de individ. Se poate afirma in sensul larg ca implinirea unui deziderat contribuie la Fericirea respectivului.

Mecanismul prin care indivizii isi stabilesc Scopuri si Deziderate, renunta la ele sau le schimba tine de Motivatie.

Definitie: Se numesc **factori fericitogeni** acei factori (externi sau interni) care contribuie pozitiv la fericirea unui anumit individ.

Definitie: Se numesc **factori antifericitogeni** acei factori (externi sau interni) care, daca survin, reduc sau compromit fericirea individului. Cel mai adesea absentia lor nu produce insa fericire.

Astfel, factorii fericitogeni si cei antifericitogeni se aseamana conceptual cu factorii de

satisfactie si cei de igiena din modelul teoriei manageriale a lui Hertzberg.

Definitie: Se numesc **nevoi materiale** acele nevoi sau dorinte ale individului care pot fi acoperite exclusiv prin bunuri materiale (e.g. mancare, locuinta, masina, etc.) si care nu vizeaza in mod necesar alti indivizi. Nevoile materiale, prin definitie, pot fi acoperite exclusiv prin bunuri, indiferent de modul in care au fost produse (e.g. de catre roboti). De remarcat ca un bun nu satisface neaparat exclusiv o nevoie materiala: o masina de lux, pentru unii indivizi, confera o satisfacere a orgoliului si serveste la a se pozitiona in raport cu ceilalti indivizii. In acest exemplul, daca toata lumea ar avea respectiva marca de masina de lux, individul nu si-ar mai gasi satisfacerea nevoii. In acest caz, bunul (masina) satisface atat o nevoie materiala (vehicul necesar pentru transport) cat si una interumana (de resimtire a „superioritatii” fata de alti indivizi).

Definitie: Se numesc **nevoi interumane** acele nevoi ori dorinte ale individului pentru a caror satisfacere sunt necesari alti indivizi (eventual care sa se comporte sau sa gandeasca intr-un anume fel).

Definitie: Se numeste **impuls (psihologic)** partea contextului psihic al individului care genereaza o nevoie si a carui rezolutie genereaza Satisfactie in mod nemijlocit (este ceea ce subiectul „vrea”) si a carui frustrare (eventual durabila) genereaza Suferinta. Conform teoriei psihologice a impulsurilor, un anumit tip de impuls este cu atat mai putin probabil sa serveasca drept *origine motivationala* cu cat isi gaseste satisfactia mai frecvent.

CUPRINS

Pentru a spori interesul fata de prezentul articol, in conditiile in care mediul de publicare poate prezenta anumite dezavantaje, urmatorul cuprins al sau este publicat:

INTRODUCERE

Fericirea este o stare psihologica pozitiva a individului, caracterizata de qualia [2 - <http://en.wikipedia.org/wiki/Qualia>] (trairea interna, subiectiva) fericirii. Fiind un concept greu de definit si chiar de caracterizat, dar totusi intuitiv relativ bine inteles, vom face doar urmatoarele observatii preliminare privitoare la Fericire:

- Fericirea este mai mult decat Placere. Placerea vizeaza o satisfactie punctuala a unei trebuinte sau a unui impuls, pe cand Fericirea se refera la intreg ansamblul uman. Adesea, Fericirea vizeaza o intindere mai mare in timp decat Placerea si este mai stabila (durabila) decat aceasta din urma.
- In mod tipic, un individ in stare de Fericire va considera ca mersul realitatii este benefic, potrivit sau oricum acceptabil. Indiferent de privatiuni sau nereguli, per

ansamblu, cel mai adesea, un individ fericit va gasi ca „lucrurile sunt asa cum ar trebui sa fie”.

- Din punct de vedere egoist, Fericirea deplina este maximul care poate fi atins in cautarea multumirii propriului organism. Un om fericit deplin nu are la dispozitie parghii prin care, referitor la el insusi, sa faca sa ii fie „mai bine”. Cel putin nu in acele momente.

Tinand cont de perceptul moral enuntat in [1 – Asupra Libertatii] in temeiul caruia nimeni nu poate decide pentru altul ce este fericirea sau cum sa o urmareasca, se naste intrebarea naturala daca este moral sau potrivit ca proiectul societal sa tina cont de ceea ce face pe unul sau pe altul sa fie fericit.

Raspunsul este da, din urmatoarele motive:

- Proiectarea societala pentru facilitarea atingerii fericirii nu presupune o anumita definitie universala sau rigida a ce anume constituie sau ar trebui sa constituie fericirea. Fiecare individ este liber sa o inteleaga si sa o caute in propriul mod, societatea oferind doar niste parghii de putere pentru anumite situatii.
- Asemenea multor tinere domnisoare la o prima intalnire amoroasa, individul s-ar putea sa nu stie exact ce il face fericit si sa nu aiba vreo pretentie ca altii sa contribuie la fericirea sa... insa cu siguranta isi va da seama daca este nefericit, caz in care va deveni nemulțumit, afectand potential stabilitatea sociala.
- Avand in vedere modul diferit de intelegere a fericirii a diferitilor indivizi, este important de clarificat, macar in termeni generali, care precursori ai Fericirii este *moral* a constitui Scop urmarit si care reprezinta devieri de la moralitate. De asemenea este demna de analiza legatura dintre fericirea diferitilor indivizi – a modului in care una conduce la cealalta sau una conduce la absentia alteia.

Acestea fiind spuse, exista inca cateva afirmatii cu caracter de norma morala generala, proprii autorului, care merita intarite aici:

- Fericirea este proprie individului. Nimeni nu poate decide pentru altul ce il face fericit ori cum sa isi caute fericirea sau daca sa caute asta.
- Individul este liber sa isi schimbe intelegerea fericirii oricand. Ea poate viza orice.
- Societatea (la acest nivel macro – federal) nu este responsabila de fericirea individului. Ea doar ofera un cadru *moral* (un sistem de reguli) in care individul sa aiba puterea sa faca tot ce isi poate imagina, care nu contravine acestui cadru. Este benefic totusi din mai multe privinte daca acest cadru permite atingerea fericirii de catre indivizi.
- Societatea este lipsita de scop. In particular nu are ca scop fericirea vreunuia dintre indivizii sai. De fapt, nu are nici un scop, de nici o natura. Indivizii sunt cei care, individual sau colectiv isi stabilesc un scop. Singurul temei al existentei societatii este asigurarea cadrului moral al interactiunilor dintre membrii sai.

INTELEGHERA FERICIRII

Conform psihologului american Martin Seligman [3 - http://en.wikipedia.org/wiki/Martin_Seligman] fericirea este determinata de emotii pozitive si activitati pozitive. Emotiile pozitive se refera la trei dimensiuni: Trecut, Prezent si Viitor. Astfel, pentru a fi fericit este necesara existenta satisfactiei, multumirii de sine, mandriei si serenitatii (referitor la trecut), a optimismului, a increderii si a sperantei (referitor la viitor) si a placerii si gratificarii (referitoare la prezent). Placerea este adesa determinata de existenta unui stimul extern pe cand gratificarea este un proces psihic mai complex ce presupune, conform acestui autor implicarea totala, fluxul (o stare mentala caracterizata sentimente de energizare, implicare totala si success intr-o activitate), eliminarea autoconstiintei si blocajul unor emotii resimtite.

In [4 – http://en.wikipedia.org/wiki/Positive_psychology#Theory] sunt prezentate trei directii principale referitoare la fericire:

1. **Viata placuta („the pleasant life”)** – se refera la impactul pe care placerea trasa din experientele cotidiene (savurarea unei prajituri, o discutie cu o persoana iubita, o drumetie pe munte, etc.) il are asupra individului. Autorul reafirma si sustine concluzia lui Selligman cum ca acest element transient al fericirii este si cel mai putin relevant, cu precizarea suplimentara ca este cu atat mai putin relevant cu cat nevoile primare (fiziologice) ale individului au fost sau sunt satisfacute.
2. **Viata Antrenanta („the good life / the life of engagement”)** – se refera esentialmente la legatura dintre activitatile desfasurate de individ, maniera in care se raporteaza la ele si gradul de folosire a capacitatilor proprii in atingerea obiectivelor respectivelor activitati. Acest aspect fericirii, al vietii antrenante, este surprins in teoria manageriala – HR – sub cerinta ca un post sa ofere ceea ce se numeste „diversitatea aptitudinilor” si „identitatea sarcinii”.
3. **Viata plina de Insemnatate („the meaningful life”)** – se refera la legatura dintre fericire si sentimentul individului cum ca el contribuie la ceva mai important si mai durabil decat propria persoana – ceva care „sa insemne ceva” – dincolo de calitatea vietii sale efemere.

O sursa excelenta pentru intelegerea catorva rezultate stiintifice notabile privitoare la fericire si la psihologie pozitiva in general este [5 - http://en.wikipedia.org/wiki/Positive_psychology#General_findings_by_topic]. O parte din aceste rezultate sunt comentate in sectiunea urmatoare.

REALITATI DESPRE FERICIRE

De remarcat ca fericirea, fiind o stare psihologica proprie individului, este determinata

exclusiv procesele sale mentale interne. Ca atare, legatura dintre realitatea obiectiva externa si gradul de fericire al individului poate fi una destul de slaba, datorita urmatoarelor factori:

- Perceptia gresita a realitatii de catre individ – Din motive proprii individului (e.g. inteligenta insuficienta, lipsa spiritului de observatie, insuficienta reflectie, etc.) sau externe lui (e.g. manipulare, in special in contextul exercitarii *controlului informatiilor* descris in [5 – <http://reflectii-despre-societate.blogspot.ro/2012/05/asupra-puterii.html>]), acesta poate ajunge sa fie in eroare cu privire la realitatea obiectiva. Aceasta eroare se poate referi atat la prezent (mai rar) dar, mai important, la viitor (unde in mod eronat poate avea impresia ca viitorul sau va fi mult mai bun decat va fi daca persista pe calea curenta) sau la trecut. In mod paradoxal pot apare astfel situatii in care un individ mai bine informat despre lume si mai inteligent ajunge sa fie cu mult mai nefericit decat un ignorant. Aceasta realitate despre fericire este foarte relevanta in contextul proiectarii societale: aceia care prin manipulare si subterfugiu vor face oamenii sa creada ca viitorul lor va fi bun (oferindu-le astfel optimism, speranta si incredere), ca trecutul a fost glorios si ii vor determina sa gaseasca placerea prezentului in trivialitati, vor reusi sa ii determine sa fie fericiti si, pe moment, sa sustina ordinea sociala mincinoasa (pana in momentul in care se ciocnesc de realitatea viitorului sau mor). Acestia vor putea chiar opune rezistenta aflarii adevarului (e.g. convingandu-se ca iluzia lor este reala in ciuda dovezilor) si vor percepe negativ pe promotorul adevarului – caci acesta le cauzeaza nefericire.
- Uitarea – Uitarea experientelor neplacute (sau amintirea lor diferita de realitate) – in special cele traumatizante – serveste la a proteja organismul de stres si la a contribui la fericirea sa. Astfel, individul va tinde sa isi aminteasca preponderent experientele placute ale vietii sale si sa le uite pe celalalte (cu cat sunt mai indepartate in timp). Cat timp uitarea nu afecteaza invatarea si nu altereaza deciziile in temeiul unor false amintiri, ea reprezinta un proces preponderent benign.
- Atentia – Chiar daca un individ percepe sau ar putea percepe corespunzator realitatea, acesta nu se apleaca cu reflectia asupra unor elemente esentiale ale ei. Astfel, el poate sa isi umple mintea cu preocupari triviale (e.g. la ce film merg azi, cum gandeste persoana iubita despre mine, etc.) si sa refuleze sau pur si simplu sa omita aspecte cruciale, asupra carora daca s-ar apleca, fericirea sa ar avea de suferit. De remarcat ca aceasta dinamica a atentiei poate fi partial sub controlul individului (e.g. el poate alege in mod deliberat sa evite gandurile care l-ar putea face nefericit) dar poate fi determinata si de mediul societal, de pilda prin manipulare in contextul *controlului informatiilor* [5 – Asupra Puterii], cu scopul de a tine individul fericit cat mai mult timp astfel incat el sa nu actioneze intr-un mod nedorit.
- Semnificatia – Chiar cand individul intelege realitatea (e.g. viitorul) in mod autentic si isi apleaca atentia asupra aspectelor importante ale ei, concluziile – semnificatia interna pe care o atribuie noilor revelatii poate sa difere de la om la

om, de la moment la moment. Astfel, constiinta iminentei unui razboi la care va lua parte poate avea un impact negativ (e.g. scazandu-i increderea si speranta in viitor), neutru sau, uneori, chiar pozitiv. Prin tehnica *Managementului Semnificatiei* individul poate fi manipulat in a acorda o semnificatie slaba (de intensitate redusa) ori ridicata si de o anumita natura unui fapt al realitatii. In managementul organizational un exemplu graitor ar fi acela in care o stagnare a salariilor (resimtita obiectiv) ajunge sa fie perceputa ca ceva benefic (e.g. „in contextul economic actual suntem tari ca am reusit sa pastram neschimabte salariile” ori „noi suntem de vina pentru stagnarea aceasta fiinda nu am performat suficient” sau chiar „stagnarea aceasta este necesara pentru binele societatii (deci nu al patronilor)”). Semnificatia unui fapt sau a unei experiente (dincolo de orice manipulare) este determinata si de personalitatea individului (ce il face pe el fericit) precum si de rolul sau raportat la acestea (e.g. pe exemplul cu razboiul – daca este de partea invingatorilor sau a celor invinsi).

Asupra ignorantei ferice

Se spune despre un individ ca traieste in **ignoranta ferice** atunci cand o mare parte a fericirii sale este datorata intelegerii gresite sau incomplete a realitatii (ca urmare a factorilor prezentati mai sus, de pilda).

Chiar daca, la prima vedere, ignoranta ferice poate parea o idee buna sau cel putin benigna (hei, totusi face oamenii mai fericiti), exista cateva probleme importante ridicate de aceasta:

- Imoralitatea mentinerii in ignoranta ferice: Exista indivizi (asemenea autorului) pentru care Adevarul este mai presus de orice bunastare, de orice intelegere sociala si de orice scop, oricat de nobil: Prin Adevar totul, fara Adevar nimic. Acela care deliberat urmareste sa induca sau sa mentina un asemenea individ in ignoranta ferice comite un act de agresiune – un atac asupra libertatii acestuia – in particular asupra Oportunitatii Informatiionale (descrisa in [1 – *Asupra Libertatii*]). Mai mult, orice consimtament dat ca urmare a ignorantei ferice este viciat ca lipsindu-i caracterul informat. Unii ar putea fi inclinati a considera ca a mentine pe cineva in ignoranta ferice nu este asa rau – totusi ii face un „bine”, nu? Pozitia ideologica a autorului in aceasta privinta este urmatoarea: „Nimeni nu are dreptul sa decida pentru altul ce il face fericit. Aceia care doresc a stii Adevarul – oricat de neplacut ar fi – pentru a consimti la ceva, sau pentru a decide o asociere sau dezasociere, au dreptul inviolabil de a-l cunoaste. Conform principiilor consimtamentului liber si informat si al liberului arbitru, a tine un astfel de individ in ignoranta ferice, indiferent in ce scop, echivaleaza cu a decide in locul lui ce sa faca ori ce sa vrea. Este in afara dreptului oricui sa decida pentru altul asa ceva.” O pozitie mai nuanzata poate fi adoptata in privinta celor care, in mod autentic, PREFERA sa traiasca in ignoranta ferice si sa isi asume toate consecintele, mai degraba decat sa

cunoasca Adevarul. In acest caz, acestia trebuie sa isi manifeste (din nou liber si informat) optiunea de a trai in ignoranta ferice si, bineinteles, trebuie sa aiba posibilitatea sa revoce oricand aceasta optiune. Autorul suspecteaza totusi ca putini oameni ar opta in mod liber si informat sa traiasca intr-o iluzie, stiind ca este o iluzie. Iar daca nu ar stii ca traiesc intr-o iluzie, autorul nu vede cum ar putea sa isi manifeste liber si informat optiunea de a accede sau nu la Adevar.

- Disparitia ignorantei: In cele mai multe cazuri concrete, ignoranta ferice se evapora la un moment dat, cel mai adesea atunci cand individul realizeaza ca noul sau prezent este diferit de viitorul pe care si-l imagina ca-l va avea deunazi. Reactiile omului in momentul in care isi da seama ca „visele lui sunt irealizabile” si uneori chiar ca „a fost pacalit” sunt din cele mai variate. Plecand de la negarea vehementa (pur si simplu refuza sa creada ca ceea ce a constientizat este adevarat), insotita in unele cazuri de agresivitate in momentul in care cineva pune la indoiala credintele false, si putand ajunge pana la deceptie si depresie. In acel moment s-ar putea sa fie prea constrans de contextul in care se afla (e.g. familie, credite, varsta) pentru a isi schimba in mod fundamental viata si, ca atare, poate adopta o serie de atitudini si actiuni contrare propriilor norme morale. El poate, actionand in temeiul compulsiunii la repetitie, evidentiat de Sigmund Freud in lucrarea „Dincolo de principiul placerii” [5 – Dincolo de principiul placerii, Sigmund Freud], sa caute sa elimine si altora sansa unei altfel de existente (reactie negativa) cautand sa se convinga si pe sine si pe ceilalti ca „altfel nu s-a putut si nu se poate”. Individul poate insa sa aiba si reactii pozitive cum ar fi incercarea de imbunatatire a vietii conform noilor informatii sau de raspandire a informatiilor deduse catre altii. In orice varianta, este clar ca gradul sau de fericire va cunoaste o evolutie negativa si ca, desi a putut sa fie fericit in ignoranta pana la acel moment, de atunci incolo lucrurile se vor fi schimbat iremediabil. De remarcat ca acela care incearca sa construiasca o societate care sa confere fericire autentica membrilor sai, in incercarea de a atrage sprijin prin constinentizarea celor care traiau in ignoranta ferice cu privire la adevar, s-ar putea lovi de ostilitate si resentimentul acestora, cel putin in stadiile initiale. Oamenii pot sa isi apere foarte darz fericirea, chiar atunci cand este bazata pe o iluzie.

Definitie: In contextul proiectarii societale, membrii acesteia fata de care modelul confera oportunitatea fericirii autentice (neintemeiata pe ignoranta) se numesc **membrii autentic fericiti** raportat la respectivul model.

Discutarea unor rezultate privitoare la fericire

Cateva rezultate evidentiate in [5] - sunt discutate in continuare.
http://en.wikipedia.org/wiki/Positive_psychology#General_findings_by_topic

Influenta incarcaturii genetice asupra fericirii si teoria punctului fix

Teoria punctului fix afirma cum ca indivizii vor „oscila” usor de-a lungul vietii in jurul unui anumit punct fix (nivel „standard”) al fericirii lor si ca, desi fericirea lor poate suferi salturi (spikes) sau caderi, aceasta va reveni, in genere, la nivelul punctului fix. Punctul fix, conform acestei teorii, difera de la om la om. Unii autori (citati in [5 - http://en.wikipedia.org/wiki/Positive_psychology#Happiness_set_point]) atribuie acest fenomen corelatiei dintre incarcatura genetica individuala si fericirea sa pe parcursul vietii. Contributia geneticului la gradul de fericire este apreciata diferit de la autor la autor, in intervalul 30-50%.

Asupra acestor rezultate, autorul aduce urmatoarele comentarii:

- Valoarea aplicata: Atat empiric (din experienta autorului) cat si avand in vedere adecvarea metodelor folosite in studiile respective (metoda gemenilor monozigoti), se poate concluziona ca exista o doza consistenta de adevar in corelatia dintre incarcatura ereditara (genetica chiar) si fericire. Autorul ar aprecia-o grosier la aproximativ 35%. Exista cateva consecinte importante ale acestui rezultat: Chiar si intr-o societate perfect libera, morala si chiar ideala (in intelegerea subiectiva a individului vizat), vor exista destui care vor fi, in mod autentic nefericiti. Acestia, daca sunt lipsiti de unele virtuti personale, vor putea ajunge sa fie manipulati de catre un adversar imoral pentru a sustine cauza schimbarii sociale, sub promisiunea implicita ca vor fi mai fericiti in noua ordine. Reciproc, si intr-o societate imorala, aceia privati de sansa vor putea resimti totusi o doza buna de fericire. Elitele ilegitime ale respectivei societati cu siguranta vor specula acestea.
- Gena fericirii: Exista o gena a fericirii? Probabil ca nu. Chiar daca incarcatura genetica afecteaza nivelul de fericire, autorul postuleaza ca aceasta influenta este indirecta. Pornind de la rezultatele lui Selligman, putem considera despre indivizii fericiti ca indeplinesc, in mare, criteriile enuntate privitoare la emotii pozitive despre Trecut, Prezent si Viitor. Astfel, exista oameni care au o capacitate intrinseca mai mare decat altii de a fi fericiti. Sunt zambitori si voiosi aproape mereu, gandesc in mod nativ (spre deosebire de educat) pozitiv, sunt exuberanti, trec mai repede peste neplaceri (uneori facand abstractie de ele) si traiesc mai intens „micile placeri ale vietii”. Acest gen de oameni indeplinesc mai des si mai intens decat altii conditiile enuntate de Seligman pentru a fericire datorita firii lor. Totusi, au ei o gena care ii face sa aiba aceasta caracteristica? Exista un cromozon care dicteaza (intr-o oarecare masura – i.e. 35% –) fericirea? Probabil ca nu. Resimtirea acestor emotii tine de fluxul mental intern al individului, de ceea ce gandeste, de ceea ce alege sa gandeasca si sa simta si ceea ce simte implicit. Spre exemplu, o persoana va resimti satisfactie relativ la trecut in functie de modul in care percepe trecutul (cat de „glorios” il vede), in functie de standardele autoimpuse pentru succes (e.g. este suficient ca am

castigat campionatul de ping-pong din liceu pentru a ma considera de succes?), in functie de modul in care ii percepe pe ceilalti (e.g. cat de bun sunt eu relativ la ceilalti?) precum si in functie de alti factori ce tin de valorile si personalitatea fiecaruia. Totodata perceptia relativ la trecut va fi afectata si de structurile mentale utilizate pentru a memora trecutul (e.g. „cum imi reprezinta in minte faptul ca am ajuns pe locul 2 la un concurs – ca un esec sau ca un succes?”) precum si de amintirile efectiv retinute (nesupuse uitarii). Modul in care oameni diferiti reactioneaza la stimuli (interni sau externi) similari este determinat de personalitatile lor. Iar acestea sunt, in parte, determinate de gene. Totusi nu datorita unei „gene a fericirii” unii oameni sa tinda sa fie afectati mai mult sau mai putin de de factori pro- sau contra- fericire. Ci datorita manifestarii tuturor genelor lor (fenotipului), coroborat cu impactul schimbarii de sine. Spre exemplu, pentru un om inteligent si cult va fi probabil dificil sa considere ca are un trecut „glorios” fiindca a castigat odata un campionat de ping-pong de liceu, pe cand altul poate gasi multa vreme satisfactie in aceasta amintire. Un alt exemplu ar fi acela al microbistilor (persoane pasionate fanatic aproape de fotbal). Ei pot sa gaseasca placere prezenta in victoria echipei favorite si optimism si speranta in viitor cand aceasta „joaca bine” si castiga. Nu se va intra intr-o discutie despre ce anume ii determina pe oameni sa fie microbisti si ce efecte are acest lucru asupra vietii lor psihice; suficient de spus ca datorita constitutiei lor psihice pot sa se „depersonalizeze” temporar si sa se identifice cu „echipa”, trairand la intensitate maxima succesele si esecurile acesteia. De remarcat ca multi oameni nu au capacitatea de a fi microbisti, pentru ei fericirea necesitand conjuncturi personale directe si autentice. Rezultate publicate, citate in [5 - http://en.wikipedia.org/wiki/Positive_psychology#Personality] atat intaresc postulatul autorului [6 - Weiss A, Bates TC, Luciano M (March 2008). "Happiness is a personal(ity) thing: the genetics of personality and well-being in a representative sample"] cat si evidentiaza suplimentar existenta unei gene a fericirii [6 - Nordqvist, Christian. "Happiness Gene Located". Medical News Today]. Avand in vedere acestea, autorul conchide ca geneticul afecteaza *predispozitia* individului de a fi fericit si *dificultatea* cu care acesta resimte fericirea.

- Limitari ale teoriei punctului fix: Evolutia gradului de fericire al omului de la cele mai fragede varste la viata adulta serveste ca un indiciu cu privire la limitarile puternice ale teoriei punctului fix. Empiric (din experienta autorului) se desprinde ideea ca, in general, copiii sunt mai fericiti decat adultii. Acest lucru se explica intuitiv prin faptul ca cei dintai indeplinesc cu mai mare usurinta conditiile de fericire: perspectivele lor asupra trecutului si viitorului sunt mai pozitive, copiii trairand intr-o oarecare masura in ignoranta ferice. Suplimentar, un alt argument ar fi acela ca factorii contra-fericire sunt mai putin pronuntati: nevoile copiilor sunt satisfacute intr-o proportie mai mare, ei necesitand mai putin pentru a si le satisface. Astfel, pe masura ce copilul creste si devine adult, pe masura ce cunoasterea sa asupra mediului ambiant sporeste el devine constient de limitarile cadrului social, economic, politic in care traieste si emotiile sale

referitoare la viitor sufera o degradare (in mod similar perceptia asupra trecutului si prezentului se schimba odata cu punerea in perspectiva a experientelor proprii). Insa exista ceva mai mult: Autorul a observat un grup de copii fara adapost (cersetori pe metoda „spalat parbrizul”) care, in ciuda contextului lor, in acel moment manifestau fericire. Autorul este increzator ca pe masura ce acestia evolueaza spre viata adulta, gradul lor de fericire se va modifica substantial. In orice caz, este aparent cum gradul „fix” de fericire al individului sufera modificari substantiale in timp, subliniind astfel limitarile teoriei punctului fix.

- Impactul rigiditatii socio-economice asupra studiilor: O alta limitare a studiilor bazate pe gemeni monozigoti si, in genere, pe observarea unor indivizi in actualul context socio-economic este lipsa unor schimbari semnificative in mediul extern relevant fericirii celor mai multi indivizi. Dat fiind nivelul actual al evolutiei umane (explicat putin mai pe larg in sectiunea urmatoare), multi indivizi cauta Viata Placuta. Insa sansele pentru cei mai multi de a ajunge semnificativ mai bine decat parintii lor din punct de vedere material sunt reduse: Conform acestui studiu [5 - <http://www.americanprogress.org/issues/economy/news/2006/04/26/1917/under-standing-mobility-in-america/>] (exista si altele citate in [5 - http://en.wikipedia.org/wiki/Social_mobility#Country_comparison]), printre altele, se constata ca pentru indivizii nascuti in familii cu venituri mici (in SUA), sansa sa ajuga sa aiba venituri in top 5% este de doar 1% (fata de 22% pentru copiii celor bogati). Mai mult, sansa celor nascuti in familii cu venituri medii (percentila 40-60%) de a ajunge cu veniturile in top 5% este de doar 1.8%. Mai mult, conform [6 - Winner-Take-All Politics by Jacob S. Hacker, Paul Pierson, 2011], desi nu se stiu foarte multe despre mobilitatea pe termen lung a primilor 1%, toate indiciile sugereaza ca cei din acest grup nu „coboara” prea mult pe scara veniturilor. Astfel, ereditabilitatea produce un efect asupra fericirii, inasa nu neaparat prin mecanismul genetic, ci prin acela social, al „mostenirii saraciei”.

Varsta, sexul si inteligenta

Cateva studii empirice (citate in [5 - http://en.wikipedia.org/wiki/Positive_psychology#Age]) arata cum diferiti factori precursori ai fericirii variaza de-a lungul vietii individului. Astfel, tinerii (20-30 ani) sunt mai predispusi sa fie stresati, furiosi, deprimati, covarsiti de probleme financiare si implicati in relatii tumultoase, factori de natura sa afecteze advers gradul resimtit de fericire. Pe de alta parte, persoanele in varsta tind sa aiba mai multe probleme de sanatate inasa o serie de studii (citate in [5 -]) pun contributia negativa la gradul de fericire preponderent pe seama pasivitatii si lipsei de activitate datorata factorilor incapacitanti specifici varstei.

O serie de autori vorbesc si despre existenta unei „crize a varstei mijlocii” in intervalul de varsta 40-50 de ani. Autorul propune ca aceasta „criza” este datorata, in mare parte

(chiar daca nu in intregime) iesirii din ignoranta ferice: Daca pana la aceasta varsta individul era absorbit de activitatile curente (dezvoltarea carierei, ingrijirea copiilor, etc.), in jurul acestei varste individul are mai mult timp de reflectie si, degrevat de imperativul urgentei, cauta sa gaseasca Semnificatie (i.e. O viata plina de Insemnatate) si satisfactie operativa („engagement”) in viata sa (i.e. O viata antrenanta). De asemenea in jurul acestei varste, iluziile si falsele sperante specifice ignorantei ferice din tinerele au ocazia sa se loveasca de realitate (e.g. un tanar sarac de 25 de ani poate spera destul de increzator ca va ajunge „urmatorul Bill Gates”, insa cand ajunge la 47 de ani si vede ca inca nu a ajuns s-ar putea ca un proces de reflectie sa se declanseze). Ulterior acestei varste (~50 de ani) este posibil sa intervina resemnarea si rationalizarea (i.e. „nu se putea mai bine, este foarte bine si asa”).

Privitor la situatia fericirii pe sexe, se pare ca cel putin in ultimii ~30 de ani, barbatii sunt mai fericiti decat femeile [5 - http://en.wikipedia.org/wiki/Positive_psychology#Gender]. Autorul pune aceasta pe seama factorilor fericito-geeni diferiti in cazul femeilor fata de barbati. Dintre acestia, cel mai important poate este cel al situatiei copiilor. Autorul apreciaza cu incredere medie ca pentru femei a avea copii (biologic si psihologic) este un factor fericitogen mult mai important decat in cazul barbatilor. De asemenea, soarta progeniturilor lor le preocupa mult mai mult pe femei decat ii preocupa pe barbati. In societatea actuala (in deosebi pentru cei fara venituri crescute care traiesc in spatiul Occidental), a avea copii si a avea incredere in viitorul lor este o provocare uneori formidabila. Chiar daca in tinerele unele femei pot gasi mai usor satisfacerea acestui factor (avand o familie si in unele cazuri copii sau speranta ca vor avea copii), odata cu trecerea timpului realitatea le loveste in mod similar cu „criza varstei mijlocii” la barbati. O observatie notabila suplimentara este aceea ca femeile manifesta mai multa varianta emotionala (suisuri si coborasuri emotionale).

Studiile citate in [5 -] arata ca nici educatia buna nici un IQ ridicat nu contribuie consistent la cresterea gradului de fericire. Anders Ericsson sustine chiar ca un IQ peste 120 are o influenta scazuta asupra succesului. Autorul gaseste natural acest rezultat, in conditiile in care un IQ scazut (totusi suficient de ridicat pentru a permite o cariera financiar acceptabila) confera o mai mare predispozitie pentru ignoranta ferice.

Aceste rezultate sunt invocate de autor in sprijinul a trei idei importante constructului social:

- Omul are nevoie de activitate. In absenta activitatii devine nefericit, iar existenta ei contribuie pozitiv la fericirea sa.
- Stresul reduce gradul de fericire si cauzeaza nefericire, fiind deci un factor antifericitogen.
- Ignoranta ferice este efemera si dauneaza fericirii viitoare.

Impactul surprinzator de redus al finantelor asupra fericirii

Psihologul Daniel Gilbert a scris o carte in descrie rezultate ale cercetarii care arata ca finantele individuale au un impact major in cazul celor saraci (care nu au nevoile de baza satisfacute) insa au un efect neglijabil odata ce veniturile sunt la nivelul considerat de acesta ca fiind „clasa medie”. Un alt studiu arata ca banii inceteaza sa contribuie la gradul de fericire odata ce individul castiga peste 75,000\$ (in SUA) [5 - http://en.wikipedia.org/wiki/Positive_psychology#Personal_finances].

Autorul gaseste complet firesc acest rezultat, intrucat acesta este aproximativ nivelul la care nevoile *materiale* ale individului pot fi acoperite corespunzator (in SUA) prin folosirea banilor. Peste aceasta valoare, cei mai multi indivizi vor descoperii ca nu au ce sa faca cu banii: nu au suficienti sa isi schimbe stilul de viata (de pilda sa renunte la servicii, sa reduca semnificativ numarul de ore lucrate pentru a avea mai mult timp de excursii si alte activitati antrenante) si pentru stilul lor curent le-ar ajunge si mai putini. Astfel, unii dintre ei folosesc excedentul pentru a-si satisface niste nevoi non-materiale (de pilda, in societatea Occidentala, un mare accent este pus pe satisfacerea nevoilor de ego prin achizitionarea de bunuri materiale fara valoare aplicativa – i.e. o masina sport excesiv de scumpa, etc.), insa pentru cei mai multi excedentul nu contribuie si nu poate contribui notabil la sporirea gradului de fericire.

Autorul postuleaza ca o schimbare calitativa a stilului de viata survine atunci cand individul are suficiente mijloace materiale (nu neaparat financiare) incat sa isi permita ca, daca vrea, sa nu mai munceasca nici o zi din viata sa (si asta fara a-si prejudicia Libertatea sau nivelul de trai). Suplimentar, individul trebuie sa fie rezonabil de increzator ca aranjamentele sale curente vor ramane functionale pe termen lung. Atunci doar individul si-ar putea cumpara TIMPUL si ENERGIA necesare unor factori fericitogeni ai Vietii Placute. In actualul *sistem economic monetar* din societatea Occidentala, un individ la varsta de 30-40 de ani, care se asteapta sa mai traiasca minim 50 de ani, pentru a se bucura de acest salt calitativ ar trebui fie sa aiba in cont 3-4mil\$, fie sa aiba un venit anual din investitii (fara risc ridicat) de 75,000\$ (a caror valoare, la un randament real – dupa inflatie – estimat optimist la 4% ar fi de ~2mil\$). Cu alte cuvinte, in actualul sistem economic-monetar, individul trebuie sa ajunga cel putin milionar pentru a putea ca, prin bani, sa isi imbunatateasca nivelul de fericire prin metode financiare. In 2012 in SUA existau 5.2 milioane de milionari (~1.5% din populatie).

Odata ajuns la nivelul de 2-5mil\$ (avere, nu venit), individul isi permite acoperirea nevoilor materiale folosind banii, fara a fi dependent de un angajator sau de un loc de munca. Astfel, el isi elibereaza timpul si energia pentru alte activitati, facand un prim salt calitativ. De remarcat ca pot exista indivizi care sa castige mult peste 75,000\$ pe an (poate chiar mai multe sute de mii), insa, atata timp cat nu au suficiente *avere* incat sa nu mai fie *nevoiti* sa continue sa munceasca, in sistemul economic monetar actual, impactul venitului suplimentar asupra fericirii lor este neglijabil (empiric).

Peste nivelul de 5-10mil\$, individul iarasi nu mai are ce face cu banii: satisfacerea

nevoilor materiale a ajuns la saturatie (deja pot beneficia de cele mai avansate tratamente medicale, de suficiente calatorii pe an, etc.) si deja beneficiaza de timpul si energia unui om independent. Peste acest nivel, deja banii pot fi folositi doar pentru satisfacerea unor nevoi interpersonale: in speta sunt folositi ca sursa de PUTERE asupra altora (putere de tip Pull – Cooptare). Singura putere notabila pe care banii ar conferi-o individului aflat in aceasta situatie provine din specularea starii de nevoie a celor din categoria 1 si dependenta celor din categoria 2. De remarcat ca aceasta putere nu este in mod necesar ilegitala (caracterul ei legitim depinde de cat de liberi sunt cei din categoriile 1 si 2 si ce contributie a avut individul la aceasta situatie).

De la un anumit nivel in sus (sa zicem pentru simplitate 30mln\$), individul poate capata putere si asupra unora din categoria 3: el isi poate folosi averea pentru a le oferi acestora PUTERE asupra celor din categoriile 1-2, esentialmente crescandu-i din categoria 3 in categoria 4. Evident, cu cat are mai mult, cu atat va putea exercita puterea asupra mai multor indivizi. Suplimentar, un individ cu o avere foarte insemnata (sa zicem in jurul a 1mld\$) va putea creste chiar in categoria 5 (sub sau peste el) pe unii. Pentru cei interesati de puterea ce se naste din saracie, nivelele 4-5 reprezinta „varful priamidei” unei scheme ierarhice de disipare a puterii (cu cat mai sus, cu atat mai multa putere). Foarte important de remarcat este faptul ca puterea efectiva a celor de pe nivelele 4-5 se manifesta direct doar fata de aceia care sunt susceptibili la ceea ce ei pot sa ofere (putere izvorand din saracie). Indirect totusi, aceasta „armata de supusi” le poate conferi putere si fata de o parte din ceilalti (prin puterea pe care o au cei cooptati direct asupra lor, ce poate izvari din alte surse).

Postulat: In actualul sistem economic-financiar Occidental dincolo de aceia care fac uz de bani (de moneda sau de instrumente financiare) ca sursa de putere, se afla aceia care cu adevarat au putere. Aceasta elita dominatoare redusa numeric foloseste sursele reale de putere (de pilda cele descrise in [5 - <http://reflectii-despre-societate.blogspot.ro/2012/05/asupra-puterii.html>]) si, prin retea pe care o intretine poate exercita putere asupra unui individ, indiferent de cati bani are (e.g. aranjand sa ajunga la inchisoare). Cei din aceasta categorie, in societatea Occidentala, nu au neaparat foarte multi bani (putand parea initial ca fac parte din categoriile 3-4) dar controland sistemul monetar, daca ar avea nevoie de bani intr-o anumita instanta particulara ar putea obtine orice suma.

Sintetizand, un individ care alege sa functioneze facand uz de bani in sistemul financiar actual din societatea Occidentala se va situa in una din urmatoarele situatii:

1. *Venit sub 75,000\$ anual, avere neta sub 2 mil\$ - in stare de nevoie, dependent:*
In SUA, ~**65%** dintre gospodarii (eventual de mai multi indivizi) au un venit anual sub 75,000\$ [5 - http://en.wikipedia.org/wiki/Household_income_in_the_United_States#Household_income]. Mai mult, ~**16%** din populatia SUA traieste in insecuritate alimentara (incertitudinea asigurarii adecvate a mancarii) [5 - http://en.wikipedia.org/wiki/Food_security#Food_Security_in_the_US]. Restul au alte nevoi materiale non-mancare frustrate.

2. *Venit peste 75,000\$ anual, avere neta sub 2 mil\$ - satisfacut material dar dependent*: In SUA, aproximativ **33.35%** dintre gospodarii se afla in aceasta situatie [100% - 65% sub acest nivel -1.65% milionari];
3. *Avere intre 2-5 mil.\$ - satisfacut complet material, independent* – Bazandu-se pe raportul Capgemini din 2013 [5 – World Wealth Report 2013 http://www.capgemini.com/resource-file-access/resource/pdf/wwr_2013_1.pdf], autorul estimeaza ca aproximativ 90% dintre milionari se incadreaza in aceasta categorie. Deci, la nivelul SUA, aceasta categorie ar cuprinde ~**1.5%** din totalul populatiei.
4. *Avere intre 5mil\$ - 30mln\$ - satisfacut material, independent cu putere asupra multora din categoriile 1-2*: Bazandu-se pe [5 – Capgemini], autorul estimeaza ca aceasta categorie ar cuprinde aproximativ **0.15%** din totalul populatiei.
5. *Avere peste 30 mln\$ - satisfacut material, independent, cu putere asupra categoriilor 1-3*: Prin scadere, autorul estimeaza aceasta categorie ca reprezentand sub **0.01%** din totalul populatiei SUA (sub 0.002% la nivel global).
6. *Avere si venit irelevant, putere reala* – Autorul estimeaza, prin metoda judecatii critice, ca, in aceasta categorie se incadreaza, la nivel global, aproximativ 10,000 de indivizi (**0.00014%** din populatia lumii). Suplimentar pe langa acestia exista si „aparatul de forta” paralel sistemului monetar prin care acestia isi exercita puterea. El consta in special din membrii serviciilor secrete si speciale precum si din persoane selecte aflate in pozitii cheie (nu doar de top) ale sistemului judecatoresc, legislativ si bancar. Aceste pozitii de suport se subordoneaza direct elitei si, desi nu sunt indivizi cu valoare monetara neta uriasa, traiesc cele mai multe avantaje ale vietii moderne fara a plati, gratie fluxurilor de putere si aranjamentelor speciale pe care le au cu elitele. Esaloanele medii si superioare ale masoneriei de tip englez se incadreaza in aceasta categorie de suport a elitei, in judecata critica a autorului.

Foarte important de mentionat este ca pentru un individ *virtuos* si *desavarsit*, genul de putere conferit de apartenenta la categoriile 4-6 in sistemul Occidental s-ar putea sa nu fie un factor fericitogen prea important. Mai mult: unii indivizii (precum si autorul) pot sa isi gaseasca binemersi fericirea chiar trairand cu anumite privatiuni materiale, datorita suprematiei *Vietii pline de Insemnatate* asupra *Vietii Placute* si *Vietii Antrenante*. Bineinteles, ar putea fi si mai fericiti daca le-ar putea elimina, fara a compromite altceva.

Inca ceva: Postulat: Resursele naturale ale Pamantului sunt suficiente pentru a satisface nevoile materiale ale unei populatii de cateva miliarde.

Paternitatea si casatoria

Conform [5 -], a avea un copil are efecte mixte asupra fericirii: bucuriile de a avea o progenitura sunt adesea eclipsate de costurile de a fi parinte. Se afirma chiar ca unele studii cantitative releva ca „parintii ar prefera sa faca orice altceva decat sa aiba grija de copii”. Autorul apreciaza ca aceasta situatie survine datorita presiunilor vietii de

salariat asupra Timpului si Energiei individuale. O serie de studii releva faptul ca parintii care au in ingrijire copii sunt mai nefericiti decat cei fara copii. Situatiile se schimba odata ce copiii pleaca de acasa, degrevandu-i pe parinti de costurile intretinerii lor. In acest caz, parintii sunt mai fericiti decat cei fara copii.

Un fapt divers: Tatii care lucreaza si impart in mod egal cu partenera responsabilitatile cresterii copiilor s-a descoperit ca sunt cel mai putin fericiti dintre toate grupurile studiate.

In cazul casniciilor situatia este clara: conform lui Selligman, citat in [5 -], oamenii casatoriti sunt mai fericiti decat cei necasatoriti. Alte studii arata ca nivelul de fericire al partenerilor este corelat: sotii au un nivel similar de fericire si el fluctueaza in tandem (i.e. cand unul este fericit/nefericit celalalt va deveni si el asemenea). In [5 -] se admite faptul ca nu exista date pentru alternativa relatiilor Poliamoroase [5 - <http://en.wikipedia.org/wiki/Polyamory>]. Chiar si asa, un studiu citat a aratat ca *ordinea* nevastelor in poliginie [5 - <http://en.wikipedia.org/wiki/Polygyny>] este irelevanta pentru nivelul lor de fericire.

Privitor la acestea, autorul aduce urmatoarele observatii si concluzii:

- Sistemul socio-economic actual este cauza celei mai mari parti din componenta de nefericire asociata cu a fi parinte;
- Cu incredere medie se apreciaza ca a avea cel putin un copil este un factor fericitogen mult mai puternic in cazul femeilor decat al barbatilor;
- Pentru unii indivizi (autorul de pilda), importanta propagarii genelor este eclipsata de aceea a propagarii unor Meme [5 - <http://en.wikipedia.org/wiki/Meme>]. Pentru acestia, desi constiinta ca au descendentii biologici si bucuria de a dezvolta armonios o noua fiinta reprezinta un factor fericitogen, imperativul propagarii unor valori, idei sau altor meme supracede ca importanta in mod categoric pe primul. Astfel, daca ei au de ales intre Gene si Meme, vor alege, fara ezitare memele.
- Primalitatea (a fi cel mai important) in relatiile amoroase nu este necesara pentru a spori fericirea si nu conduce la un nivel superior al acesteia (nu este factor fericitogen).

Fericirea si politica

Conform [5 -], conservatorii (cei ,de dreapta’) sunt mai fericiti decat liberalii (cei ,de stanga’). Autorul apreciaza ca aceasta diferenta este datorata urmatoarelor factori:

- Existenta unui sistem moral (just) este un factor fericitogen mult mai important pentru liberali;
- Liberalii percep mult mai puternic societatea actuala ca fiind incorecta decat conservatorii;
- Conservatorii sunt, in medie, mai predispusi la a trai in ignoranta ferice;
- Conservatorii sunt mai predispusi sa accepte ierarhiile sociale si, in particular, sa se supuna vointei arbitrare a altuia fara efecte devastatoare asupra fericirii.

Impactul suferintei asupra fericirii

Suferinta de natura sa afecteze advers fericirea este cauzata cel mai adesea de frustrarea satisfacerii unei nevoi sau a unui impuls. Acesta poate viza un stimul concret (e.g. foame, sete), unul cognitiv (e.g. dorinta individului de a se considera „cel mai destept om de pe Pamant” intra in contradictie cu dovezile empirice) sau unul filozofic (e.g. „nu suport sa existe atata nedreptate pe lume”). De remarcat ca nu intotdeauna suferinta fizica este perceputa negativ (i.e. efortul fizic pentru a atinge un rezultat poate impacta pozitiv Viata Antrenanta).

In unele cazuri, cauzele suferintei nu au o origine cuantificabila (descriptibila), individul suferind fara a putea articula din ce motiv sau ce ar vrea sa se intample pentru ca suferinta lui sa inceteze.

In genere, suferinta atrage nefericire (o scadere a gradului de fericire) inasa absenta ei nu aduce fericire. Asemenea modelului factorilor motivanti si de igiena din teoria manageriala a lui Herzberg, despre suferinta se poate afirma ca „atunci cand e prezenta individul va fi (mai) nefericit, inasa fericirea sa nu va izvorii din simpla absenta a suferintei”.

Este de asemenea demn de notat din [5 -] ideea cum ca suferinta in viata este inevitabila.

Impactul suferintei asupra gradului de fericire vizeaza, prin excelenta, Viata Placuta. Suferinta poate fi privita ca un opus al placerii. Ca atare, aceia pentru care contributia Vietii Placute la gradul lor de fericire este minima, vor avea cel mai putin de suferit ca urmare a suferintei ☺.

Adictia si moderatia

In [5 -] se propune ideea cum ca anumite „scurtaturi” pe care individul le poate lua pentru a se simti „bine” (se propun mersul la cumparaturi, drogurile, ciocolata si sexul fara dragoste) sunt problematice fiindca prezinta potentialul de a nasti adictii. Problema indicata de autorii citati acolo ar fi aceea ca, odata ce individul poate fi „atat de usor (fara efort)” fericit se poate nasti o adictie in care el poate fi fericit DOAR prin aceste cai „usoare”. Autorul face opinie separata (contrazice) aceste teze, afirmand: „Nu este nimic in neregula cu a obtine placere sau chiar fericire in modul cel mai facil posibil.” Pentru cei mai multi indivizii doar placerea poate fi obtinuta in mod facil (fara efort), fericirea presupunand si Viata plina de Insemnatate si Viata Antrenanta, pe langa Viata Placuta. Vor apare probleme atunci cand individul care pana atunci a obtinut facil Placerea va trebui sa depuna un efort pentru a o obtine? Bineinteles. Fericirea sa va scadea. Este posibil chiar sa caute cu disperare sa gaseasca din nou modalitati facile de a obtine placere. Totusi, cat timp nu apare o dependenta fiziologica (ca in cazul drogurilor), propria lui lipsa de virtute il face sa Sufere ca ceea ce odata ii

era usor acum ii este greu. A se abtine de la a profita de placerea „facila” atunci cand ii este accesibila, pentru a-i fi mai usor atunci cand nu va mai avea aceasta varianta este ca si cum, intr-un an de recolta agricola bogata, agricultorii ar arde 80% din ea si ar pastra doar ceea ce le-ar fi ramas daca anul ar fi fost extrem de secetos, ca „nu cumva sa se obisnuiasca cu binele”.

Acestea fiind spuse, din experienta autorului se desprind urmatoarele idei privitoare la placerile „usoare” vizate:

- Exista riscul ca (in special dupa o lunga perioada de privare) individul sa cheltuiasca excesiv de mult timp si energie cautand placere (usoara sau nu). Posibil chiar sa isi asume riscuri. Bineinteles, moral ramane la latitudinea sa sa decida ce inseamna „excesiv” si cand sa se opreasca si sa se dedea altor activitati (daca vreodata). Chestiunea aceasta tine mai degraba de o viata „sanatoasa” si nu de o viata „morala”. Notabil ar fi ca cel putin in cazul autorului nu s-a intamplat pana acum sa existe o perioada de „vanatoare de placeri” care sa nu se incheie la un moment dat lasand loc altor activitati mai implinitoare si importante.
- Problema principala cu placerea fizica, in opinia autorului, este aceea ca ea presupune un consum insemnat de energie: extenuarea. Bineinteles, este treaba individului daca isi asuma acest cost. Pe de alta parte, absenta completa a placerii produce efecte mult mai incapacitante decat extenuarea.
- Adesea o perioada de abtinere de la a obtine placere fizica sporeste satisfactia resimtita atunci cand ea se produce. Acest fapt este testat experimental.
- Dedarea cu moderatie placerii, chiar si facil de obtinut, este benefica individului si chiar necesara pentru realizarea cu succes a altor activitati mai solicitante.

Memoria scurta a fericirii

Un rezultat deosebit de important prezentat in [5 - <http://psycnet.apa.org/journals/psp/70/5/1091/>] este acela ca doar evenimentele petrecute relativ recent in viata individului (pana in 3 luni in genere) afecteaza nivelul sau de fericire. Consecinta acestuia este ca daca individul isi obtine satisfactia din evenimente externe (e.g. shopping, urcarea unei trepte pe scara sociala, exercitarea puterii) el va trebui sa isi asigure un flux constant de asemenea stimuli pentru a ramane fericit. Cel mai adesea va esua: nu doar ca viata nu ii va oferi acest flux neinterupt de evenimente fericitogene insa chiar unele situatii care anterior i-au oferit satisfactie (e.g. sa se mute intr-un cartier mai bun, sa isi cumpere un Ferrari, etc.) sa nu ii mai ofere in prezent caci incarcatura resimtita a lor va fi alta (e.g. cand si-a cumparat prima data Ferrari s-a simtit mandru si superior; un al doilea Ferrari nu evoca din nou aceste traiiri).

Unii indivizi (dintre cei care au ca scop in viata sa fie fericiti) pot aluneca pe panta vanatorii de experiente externe care sa ii faca (sau sa ii mentina) fericiti. Daca aceste experiente sunt superficiale ca esenta, asemenea unui drogat ei vor simti nevoia sa

„creasca doza” – sa sporeasca intensitatea sau sa varieze continutul lor pentru a obtine acelasi efect. Cea mai periculoasa este situatia in care individul se focalizeaza aproape exclusiv asupra Puterii ca factor fericitogen. Daca individul isi gaseste fericirea in a deveni Puternic (si nu are alte surse de fericire) – in a dobandi Putere fara vreun Scop anume, s-ar putea sa caute sa retraiasca aceasta „devenire” din nou si din nou, singura cale fiind sa isi sporeasca si mai mult puterea si sa o exercite din nou si din nou (chiar abuziv uneori). Adesea acest proces presupune scaderea puterii altor indivizii si chiar poate avea efecte daunatoare asupra acestora. In opinia autorului, prezenta elita dominatoare (categoria 6) traieste aceasta „betie a puterii”, coroborata cu groaza pierderii ei, fapt care ii determina sa se „agate” atat de darz si illogic de actuala cultura sociala: Este ok intr-un joc... o vreme... insa destul e destul! Membrii societatii nu sunt datorii sa suporte aceste excese mai mult decat doresc.

In societatile bazate pe consum, rezultatul mentionat isi gaseste aplicabilitate directa in economie si marketing: daca individul a fost convins (sau s-a autoconvins) sa isi gaseasca fericirea in consum (shopping de pilda) va ajunge rapid sa fie nevoit sa cumpere din nou si din nou... mai mult si mai mult. Asemenea „betiei de putere”, „betia de avutie” prezinta problema fundamentala a nesustenabilitatii: cresterea continua (adesea exponentiala datorita functiei de utilitate subiectiva logaritmica) va epuiza resursele oricarui sistem, oricat de mare (finit totusi).

Exista totusi si alta categorie de indivizii: Aceia care, fie ca isi cauta fericirea fie ca nu, o regasesc in experiente sofisticate, ce tin adesea de Viata Antrenanta sau chiar Viata plina de Insemnatate (mai degraba decat Viata Placuta) si care pot fi si interne. De pilda, pentru un om de stiinta, satisfactia cautarii Adevarului (a adevaratei naturi a realitatii) il poate insoti in permanenta (incadrandu-se mereu in intervalul de 3 luni), in temeiul Vietii Antrenante. De asemenea, un lider care a dorit sa faca lumea un loc mai bun... si a reusit, se poate bucura de aceasta realizare o lunga perioada (caci pe el l-a facut fericit insasi ca *lumea sa fie acel loc mai bun pe care si l-a imaginat* si nu ca *el sa reuseasca sa transforme lumea*).

Exista si unii indivizi (asemenea autorului) care nu isi cauta Fericirea. Astfel, la nivel macro, chiar daca unele comportamente ale lor le pot cauza fericire, ei le adopta *nu pentru a fi fericiti* ci pentru ca altminteri le considera potrivite (i.e. nu au nimic mai bun de facut), fericirea produsa fiind doar un efect secundar. Bineinteles, in anumite momente, si acesti indivizi isi vor cauta anumite componente ale Fericirii (chiar Placerea), insa aceasta va fi o preocupare cel mult secundara pentru ei.

Fericirea impartasita

In [5 -] se afirma in sectiunea „Happiness set point” ca natura scopurilor pe care indivizii au ales sa le urmareasca in viata a afectat gradul de fericire resimtit astfel: Aceia care au ales scopuri „fara suma zero” (care produc efecte benefice si pentru altii) au ajuns semnificativ mai fericiti decat cei care au optat pentru scopuri „cu suma zero” (in care beneficiul individului survine in tandem cu deficitul altora). Mai mult: scopurile

„fara suma zero” asociate cu o satisfactie mai mare au inclus: angajamente fata de prieteni si familie, implicare politica si sociala si altruism.

Inca mai mult, in sectiunea „Religion”, autorii citati pun corelatia pozitiva intre angajarea in comportamente religioase si fericire pe seama mai multor factori printre care si (i) religia promoveaza generozitatea si altruismul si (ii) religia favorizeaza emotii propice fericirii, printre care si recunostinta si aprecierea.

Inca si mai mult, in sectiunea „Social Ties” sunt citati autori care au conchis urmatoarele: (i) fericirea tinde sa fie contagioasa la nivelul retelei sociale, fiind raspandita prin relatii apropiate (ca prieteni, familie, vecini, etc.); (ii) statusul sociometric al individului (respectul in fata grupului sau de egali – peers) este puternic si cauzal corelat cu fericirea resimtita. O afirmatie notabila merita citata ca atare: „Per ansamblu, rezultatele sugereaza ca fericirea se poate raspandi intr-o societate asemenea unui virus”.

Este important de precizat ca aceste sectiuni din [5-] contin citatii credibile aproape la fiecare fraza si cititorul este indemnat sa fie increzator in realitatea stiintifica a rezultatelor prezentate si sa evite sa le minimalizeze pe motiv ca „provin de pe Wikipedia, unde oricine poate scrie orice”.

Avand in vedere toate acestea, autorul poate trage cu incredere maxima urmatoarea concluzie:

- A face fericit pe altii contribuie substantial la fericirea individului.
- Fericirea suplimentara resimtita este determinata in mare masura de insasi fericirea celorlalti, nu de efecte secundare cauzate de a face fericiti pe altii (cum ar fi rasplata sau ante-plata [5 - http://en.wikipedia.org/wiki/Pay_it_forward]).

Asupra viitorului sine

Este important de remarcat ca starea de fericire a omului (la fel ca aspiratiile, idealurile, dorintele si atitudinile sale) variaza in timp. Omul poate fi fericit astazi si nefericit maine. Mai mult: O decizie sau un comportament pe care il adopta acum, e posibil sa il regrete peste un timp (chiar pana in punctul in care ar dori sa schimbe trecutul) si chiar sa il salute din nou peste si mai mult timp.

Aceste complexitati sunt incorporate in conceptul diferentei dintre sinele prezent („present self”) si sinele viitor („future self”). Evident, conceptul de sine anterior („prior self”) se aplica corespunzator.

Aceasta variabilitate in timp a raportarii individului la o anumita situatie sau decizie a sa din trecut este important de luat in calcul pentru proiectarea unei societati mai bune. In prezent ea este luata in calcul de catre marketeri, de exemplu in domeniul bancar unde

un credit dezavantajos poate fi vandut cu usurinta la momentul prezent (in special unui individ slab si vanator de placeri) cand el produce satisfactie fata de momentul viitor cand el va reprezenta o povara. Mai mult: termenii injusti ai unei astfel de intelegeri ar putea ajunge sa fie asumati de cel vulnerabil – in ciuda caracterului lor injust –, intrucat acesta ajunge sa fie convins ca pur si simplu datorita slabiciunii sau lipsurilor sale a ajuns in trecut sa accepte un targ dezavantajos. Reciproc, o persoana care in mod constient si asumat isi asuma un targ dificil poate invoca faptul ca termenii acestuia ar fi injusti – chiar daca nu sunt.

In genere, pentru un om virtuos, cu exceptia Suferintei Acute (de intensitate foarte mare si in genere de relativ scurta durata), exista o mult mai mica variatie intre „sinele” sale, viitorul sau sine fiind mult mai apropiat de sinele prezent din punct de vedere al raportarii la o decizie. Chiar si un astfel de individ este vulnerabil variatiilor propriului sine inerente etapelor biologice (i.e. alti factori fericitogeni primeaza la 65 de ani fata de 25 de ani) ori specifice oportunitati asumarii trecute a unor Suferinte care s-ar fi incheiat pana in prezent (e.g. „ce bine era daca invatam mai mult in facultate”).

In concluzie

In urma discutarii unora dintre cele mai importante rezultate stiintifice privitoare la fericire au fost trase o serie de concluzii care vor servi drept baza pentru ideile si postulate privitoare conexe proiectului societal al unei societati libere (conform [1]).

Nota benne: Unii indivizi nu isi cauta Fericirea in viata. Ei sunt motivati de alte scopuri si deziderate. Se poate afirma, in sensul largit, ca urmarirea a ceea ce ii motiveaza pe ei ii face fericiti. Adevarat. Insa exista o diferenta fina si totusi fundamentala intre acestia si aceia care isi cauta in mod deliberat Fericirea: cei din urma doresc doar sa fie fericiti, adica sa traiasca Qualia fericirii (starea mentala asociata) si vor fi in mare dezinteresati de cum ajung sa fie fericiti (unii putand chiar prefera ignoranta ferice). Acestia vor adopta comportamente *pentru ca* prezinta sansa sa ii faca fericiti. Cei dintai insa vor adopta diferite comportamente din diferite motive, insa, in esenta, nu le va pasa daca ii fac fericiti sau nu (nu va exista motivatia fericirii). Chiar daca in mod coincidental ajung sa fie fericiti (ca urmare a efectelor comportamentelor lor sau a deciziei de a le adopta), ei nu au urmarit asta si, in mare, ar face acelasi lucru chiar daca ar ajunge nefericiti. Este adevarat ca si cei dintai vor avea probabil ca deziderat propria fericire (ar prefera mai degraba sa existe decat sa lipseasca) insa el va avea o prioritate mai mult sau mai putin scazuta.

In continuare, vom examina modul in care o societate libera [1 – Asupra Libertatii] poate oferi oportunitati indivizilor sa isi urmareasca si gaseasca fericirea chiar si respectand acest cadru moral. De asemenea, se va tenta o paralela cu modul in care fericirea este obtinuta intr-unul din modelele sociale actuale si se vor emite o serie de norme morale ca apartinand ideologiei unei societati libere. Suplimentar, vor fi

prezentate o serie de rezultate si postulate proprii privitoare la tematica fericirii.

VIATA PLACUTA

Componenta care are cel mai redus impact asupra nivelului de Fericire, Viata Placuta este si cea care, pentru cei mai multi membrii ai umanitatii prezente serveste drept origine motivationala. In mod ironic, pentru cei mai multi oameni, cel mai mult timp, viata reprezinta o „batalie pentru Placere”.

Viata Placuta cuprinde, in genere, resimtirea Placerii (e.g. prin satisfacerea unor impulsuri legate de trebuinte) si evitarea Suferintei (e.g. evitarea angoasei, agoniei sau frustrarii durabile a unor nevoi). Pe modelul lui Selligman, Viata Placuta vizeaza in principal factorii Placere (despre Prezent), Optimismul si Speranta (despre Viitor) si in mult mai mica masura Mandria si eventual Satisfactia (despre Trecut).

Principalul model aplicabil pentru explorarea Vietii Placute este modelul ierarhiei nevoilor al lui Abraham Maslow [5 - http://en.wikipedia.org/wiki/Maslow%27s_hierarchy_of_needs]. Este important de precizat ca acest model, desi deosebit de util, omite cateva idei cruciale (e.g. timpul, iubirea desavarsita, libertatea, retributia, stresul, energia) si este rezultatul unui studiu al Motivatiei, nu al Fericirii. Suplimentar, autorul aduce precizarea ca trebuintele evidentiate de Maslow acopera doar cele mai comune *impulsuri* resimtite de individ (vezi si [5 - http://en.wikipedia.org/wiki/Self-regulation_theory]) a caror rezolutie s-a constatat ca este solutionata prin satisfacerea respectivelor trebuinte. Este demn de notat ca, pentru unele impulsuri, individul poate sa nu aiba vreo idee despre ce anume le-ar satisface (ele sunt resimtite intern, ca trebuinte, insa individul nu s-a confruntat cu vreo situatie in care ceva sa le satisfaca si, ca atare, nu are idee ce anume ar dori).

Este important de notat ca Viata Placuta este doar o componenta a fericirii umane si trebuie privita doar laolalta cu Viata Antrenanta si Viata plina de Insemntate. Este eronat (conduce la ineficacitati) ca, in cursul procesului de proiectare societala, sa se tenteze planificarea separata a satisfacerii exigentelor fiecarui tip de Viata in mod izolat. Toate cele trei componente ale Fericirii se intrepatrund si alcatuiesc un intreg. Orice proiect societal trebuie sa vizeze acest intreg.

Privitor la „retetele societale” care vor fi descrise in continuare ca fiind solutii aplicabile intr-o societate libera, autorul aduce urmatoarele precizari:

- Criteriile societatii libere (respectarea libertatii conform [1]) nu includ mecanisme pentru a asigura atingerea fericirii membrilor sai (nu in aceasta intelegere si nici in oricare alta). O un model societal poate fi al libertatii, fara sa se preocupe de fericirea indivizilor. Unele idei prezentate in continuare vizeaza o *posibila varianta de extindere* care respecta criteriile din [1] si confera suplimentar oportunitatea fericirii. Fara indoiala exista si altele.

- Intelegerea Fericirii si Motivatiei apartine Individului. Prin prezentarea unor retete generale se urmareste acoperirea a ceea ce constituie (la actualul nivel de evolutie umana) fericirea pentru cei mai multi oameni. Bineinteles, intelegerea Fericirii va varia in timp, in tandem cu desavarsirea fiintei umane si este posibil ca peste 5 milenii niciunul din criteriile discutate in prezenta lucrare sa mai fie aplicabile. Ele se raporteaza la *reperele prezentului*. Mai mult, nici un individ nu este „dator” sa se „multumeasca” cu ceea ce modelul prezentat ofera. Din prisma autorului el este doar dator sa respecte cadrul moral al unei societati libere [1].
- Premiza cum ca a asigura Fericirea membrilor societatii este necesar sau suficient va fi (si in anumite cazuri este deja) falsa. Unii, dupa cum s-a discutat, s-ar putea sa nu caute fericirea ci sa aiba cu totul alte origini motivationale si, ca atare, sa nu le pese prea tare ca societatea propusa le ofera sansa fericirii. Fata de acestia autorul afirma: „Faptul ca prin modelul societal propus vizam 90-99% din populatia umana actuala, cautand sa acoperim criteriile prezentului pentru fericirea lor, nu trebuie sa ii lezeze in nici un fel pe cei care au alte origini motivationale. Garantia societatii libere este considerata suficienta pentru acestia si primeaza in fata oricaror dispozitii contrare.”

Perspectiva satisfacerii nevoilor

Pentru obtinerea placerii, omul este manat cel mai adesea (sa zicem >90% din oameni, >80% din timp) de satisfacerea unor impulsuri privitoare la trebuintele identificate de Maslow. Astfel, satisfacerea lor (odata resimtite) genereaza Placere, iar frustrarea de durata a lor genereaza Suferinta. Aceasta Suferinta constituie un factor anti-fericitogen.

De remarcat ca, pentru a fi fericiti, cei mai multi oameni au nevoie nu doar sa aiba satisfacute aceste nevoi in prezent ci si sa traiesca optimismul satisfacerii lor viitoare (eventual pentru tot restul vietii) sau macar speranta acestei satisfaceri. Perspectiva insatisfactiei lor pe termen mediu si lung genereaza stres si Suferinta (prin teama de Suferinta).

Modelul ierarhiei nevoilor al lui Maslow cuprinde urmatoarele niveluri:

- Trebuinte fiziologice: Aceste trebuinte sunt specifice bunastarii organismului (corpului organic) al subiectului. Frustrarea lor ampla si durabila conduce la degradarea starii de sanatate si, in unele cazuri, la deces. Chiar si frustrarea partiala (care nu produce probleme permanente de sanatate) are efect devastator asupra vietii psihice. Trebuintele fiziologice includ: nevoia de hrana si apa, *de somn*, de homeostaza (conditii normale de presiune, temperatura, etc.), de respiratie (aer), de extrectie, de a nu fii supus efectului patogenilor (e.g. virusi, bacterii) sau traumatismelor (e.g. lovituri cu ciocanul, taieturi adanci, etc.) si altele fara de care trupul (corpul organic) sufera semnificativ (atat de mult

incat functionarea sa normala este compromisa). Cei mai multi autori (probabil inclusiv Maslow), includ in aceasta categorie sexul. Este adevarat ca fara eliberarea sexuala regulata – i.e. orgasm – (autorul apreciaza ca cel putin 1 odata / saptamana in cazul barbatilor intre 25-55 de ani) organismul fizic sufera. Autorul nu are informatii daca se poate muri din privarea de eliberare sexuala, insa, mai important decat atat este ca, in absenta ei, viata psihica a omului se centreaza in jurul satisfacerii acestei nevoi imperative in detrimentul tuturor celorlalte. Din punct de vedere evolutiv acestea au avut un efect benefic: Resimtind un atat de puternic impuls, individul a fost dispus sa isi asume costuri si riscuri pentru obtinerea satisfactiei lui (motiv pentru care probabil cei mai multi autori au considerat ca sexul primeaza in fata nevoilor de siguranta), conducand la perfectionarea tehnologiei si uneori a sinelui. Autorul totusi tine sa mentioneze ca cel mai adesea nevoia sexuala fiziologica nu presupune un partener. Autorul insusi a reusit sa supravietuiasca in adoloscanta timpurie (cand amploarea resimtita a trebuintei sexuale este chiar mult mai pronuntata) multi ani fara sa beneficieze de un partener sexual (i.e. o fata). Mai mult, el a reusit chiar sa functioneze cat de cat adecvat (obtinand rezultate academice satisfacatoare de pilda), chiar daca in Suferinta. Este dincolo de orice tagada ca satisfactia sexuala fara partener este fada fata de cea care presupune unul. Mai mult, este evident faptul ca ea este insuficienta (in sensul ca individul va cauta satisfactia sexuala cu partner in mod acut, chiar prioritar fata de trebuintele de securitate). Insa privarea de ea nu il va ucide. Nu se moare din asta. Cel putin nu in cativa ani. Iar acest lucru este relevant, intrucat sexul cu partener este o nevoie *interumana* pe cand celelalte din aceasta categorie sunt nevoi *materiale*.

- Trebuie de securitate: Aceasta categorie vizeaza, in perspectiva autorului, exclusiv trebuinta subiectului de a-si satisface impulsul „nevoii de siguranta”. Cel mai adesea el resimte nevoia de a se simti aparat de traumatisme sau interventii care sa ii compromita bunastarea fiziologico-psihica. Cei mai multi autori au inclus ca parte a acestei trebuinte urmatoarele: securitate fizica (a trupului organic), a sanatatii, a familiei, a resurselor si a *moralitatii*. Suplimentar, securitatea angajarii si proprietatii sunt incluse in aceasta categorie. Fara a-i contrazice, autorul afirma ca acestea reprezinta doar incarnarea satisfactiei impulsului sigurantei raportat la *reperele prezentului*. In esenta, in opinia autorului, nevoia de siguranta vizeaza perpetuarea *status-quo*-ului acceptabil de subiect, cel putin in privintele absolut fundamentale. Astfel, acesta doreste sa stie ca nu va fi amenintat fizic si ca nici nu va fi nevoit sa comita acte grosier impotriva personalitatii sale (e.g. pentru anumite fete prostitutia de exemplu) pentru a menite starea de siguranta elementara necesara dezvoltarii sale. In esenta, trebuinta de securitate reprezinta un precursor al nevoii de Libertate! La actualul nivel al evolutiei umane, pentru cei mai multi oameni, nevoia de siguranta este strans legata de trebuintele fiziologice: teama de moarte jucand un rol important in psihologia individului, acesta este cel mai temator privitor la situatiile in care organismul sau biologic va inceta sa functioneze (aceasta teama, autorul speculeaza ca, provine din *ramasitele trecutului* evolutiei umane in care *scopul* omului era supravietuirea biologica). De remarcat totusi ca unii

indivizii (cel mai adesea cei care au atins deja nivelul de autoactualizator) isi gasesc satisfactia acestei trebuinte in moduri inedite: de pilda unii ajung sa pretuiasca supravietuirea *memelor* [5 – Wiki Meme] lor dincolo de supravietuirea propriului organism biologic si, ca atare, perspectiva propagarii acestora le satisface in suficienta masura nevoia de securitate, chiar in fata perspectivei mortii corpului sau absentei descendente biologice.

- Trebuinte sociale: Odata ce baza elementara este cat-de-cat satisfacuta, individul este ‚liber’ sa inceapa sa se desavarseasca. In prima parte a acestui proces apar trebuintele sociale. Dintre acestea, cea mai importanta este nevoia *apartenentei si acceptarii sociale*. Prin excelenta ea este o *nevoie interumana*. Chiar daca, prin proiectie, subiectul poate incerca sa caute satisfactia ei in relatii sociale cu non-indivizii (in acceptiunea sa; de exemplu cu animale non-umane), satisfactia adecvata a acesteia este obtinuta doar in cazul acceptarii si apartenentei la un grup de indivizii (membrii ai *grupului interior* [5 – http://en.wikipedia.org/wiki/Ingroups_and_outgroups] in viziunea subiectului). Odata ce acceptarea este relativ satisfacuta, subiectul va cauta sa isi satisfaca nevoia aprofundarii relatiilor (e.g. prin prietenie, familie, etc.). O nevoie notabila (raportat la *reperete prezentului*) este aceea a *intimitatii sexuale*. Astfel, daca fiziologic individul putea sa isi satisfaca cat-de-cat nevoia de sex fara partener, la nivelul nevoilor sociale, el resimte trebuinta *intimitatii sexuale*. Aceasta presupune mai mult decat actul fizic sexual, vizand o *relatie* (e.g. o „poveste”) intre subiect si partener(i) – nu neaparat de durata. In aceasta ipostaza, subiectul „se hraneste” cu reactiile partenerului(-lor) si cu propria perceptia de sine in contextul actului sexual (e.g. „parte dominanta”), pe langa *senzatiile* fiziologice. Mergand si mai departe individul (in *reperete prezentului*) va cauta sa dezvolte relatii de prietenie sau familiale cu altii. Perceptia existentei acestor relatii ii va conferi satisfactie, absenta va putea genera anxietate, sentimente de de singurate si depresie clinica [5 – Maslow].
- Trebuinte de ego: Prima nevoie de ego ce apare in om (in opinia autorului) este nevoia de *respect de sine*. Subiectul resimte nevoia sa se considere pe sine valoros! Apoi apare nevoia de respect de catre altii (i.e. pe principiul „eu stiu ca sunt grozav, acum vreau si altii sa stie”). Individul resimte nevoia sa se simta apreciat si sa traiasca sentimentul ca altii il considera valoros sau virtuos. Ulterior survin nevoi suplimentare: de *realizare*, de respect *al altora* (nu *de catre* altii) de incredere in sine si altele. Din nou, toate acestea se raporteaza la *reperete prezentului* (i.e. satisfactia impulsului psihologic elementar a gasit aceasta incarnare raportat la contextul realitatii actual). Pentru anumiti oameni, cele mai multe nevoi de ego sunt satisfacute preponderent intern (e.g. un om de stiinta de succes va „stii” despre sine ca este valoros si nu va avea nevoie substantiala de confirmari externe). Raportat la acestea se poate spune ca Introvertitii [5 - http://en.wikipedia.org/wiki/Extraversion_and_introversion] de succes (raportat la propriile criterii) isi gasesc mai usor satisfactia acestei nevoi decat Extrovertitii (care au nevoie mai mult de alti indivizi).
- Autoactualizarea: Ultimul nivel al ierarhiei nevoilor lui Maslow este atat de

important, reprezentand o „poarta” („a gateway”) catre traiuri superioare si desavarsirea individului incat autorul i-a consacrat o subsectiune separata in aceasta lucrare. Odata ce *nevoile de deficit* (nivelurile anterioare) sunt in buna masura satisfacute, individul devine motivat de *nevoia de autoactualizare* (sporadic e posibil sa o fi resimtit la o intensitate scazuta si pana atunci). Primul stadiu al acestei trebuinte este (in opina autorului) *curiozitatea*: individul va cauta sa intelega realitatea inconjuratoare, sa gaseasca sensuri si sa rezolve „mistere” – mici sau mari. Din punct de vedere evolutiv, curiozitatea este o caracteristica pozitiv-selectiva (favorizeaza supravietuirea) importanta: gratie curiozitatii umanitatea a dezvoltat tehnologia si prin aceasta si-a sporit dramatic puterea asupra mediului inconjurator. Autorul postuleaza ca aceia care efectiv au contribuit la dezvoltarea stiintei (i.e. au fost autorii descoperirilor stiintifice) au suferit coincidental si o evolutie a moralitatii ocazionata de dezvoltarea virtutilor necesare inovatiei. Nevoile morale (de justitie, dreptate) apartin in general acestui nivel. Alte caracteristici ale autoactualizatorilor (e.g. obiectivitatea, acceptarea, spontaneitatea, etc.) sunt discutate in sectiunea dedicata.

Suplimentar fata de evidentierea nevoilor, Maslow si autori ulteriori au ajuns la urmatoarele rezultate:

- Resimtirea progresiva: Rezultatul fundamental al lui Maslow este acela ca oamenii tind sa resimta si sa isi satisfaca „in ordine” trebuintele din aceasta ierarhie (de la cele de baza la cele superioare). Astfel, pentru a resimti nevoi superioare individul trebuie sa aiba satisfacute (intr-o buna masura cel putin) nevoile de nivel inferior. Mai mult: Maslow a observat ca frustrarea unor nevoi de nivel inferior reduce motivatia subiectului la satisfacerea acestora (e.g. daca un subiect interesat de satisfacerea nevoilor de ego ajunge sa aiba siguranta amenintata, acesta va „reveni” la nivelul satisfacerii sigurantei si va renunta, pe moment, ca motivatie la satisfacerea egoului). Referitor la acestea, autorul aduce urmatoarele comentarii ca rezultate personale (obtinute prin introspectie):
 - Satisfacerea graduala – Omul poate sa isi satisfaca doar partial unele nevoi (e.g. se poate simti doar ‚rezonabil’ de sigur) pana sa inceapa sa le resimta pe cele de nivel superior.
 - Efectul devastator al autoactualizarii – Odata ajuns la nivelul de autoactualizator, importanta nevoilor de nivel inferior scade aproape complet si in mod durabil.
- Originea motivationala: Dezideratul satisfacerii nevoilor evidentiate in ierarhia lui Maslow serveste drept *origine motivationala* a comportamentului indivizilor. Astfel, indivizii fac din satisfacerea nevoilor lor un Scop. Privitor la acesta, autorul precizeaza: „Este adevarat ca satisfacerea nevoilor ierarhiei lui Maslow constituie origine motivationala in prezent pentru >90% din oameni, mai mult de 80% din timp. Insa in afara acestui 80-90% se plaseaza esenta desavarsirii umane.”

In continuare sunt abordate trebuintele aferente fiecarui nivel, cu evidentierea manierei in care satisfactia lor (prezenta) alaturi de optimismul sau speranta (satisfactiei viitoare) sunt acoperite in prezentul sistem social (i.e. cultura Occidentala in care si autorul traieste) si in care este vizionata („envisioned”) acoperirea lor intr-o anumita varietate de *societate libera*. Suplimentar sunt prezentate observatii importante privitoare la acestea.

Trebuintele fiziologice

Nevoile fiziologice joaca un rol aparte din perspectiva sociala din urmatoarele motive:

- Frustrarea prelungita a lor conduce uneori la moartea organismului: Efectul acestei realitati este pronuntat: Si pentru indivizii manati de nevoi superioare (autoactualizare si mai mult), nevoile fiziologice sunt importante. Fara ele, organismul isi inceteaza existenta si, prin aceasta, atingerea Scopurilor vizate este uneori compromisa.
- Adesea este dincolo de vointa omului („willpower” – e.g. [5 – <http://en.wikipedia.org/wiki/Self-control>]) sa se abtina de la a cauta satisfacerea lor: In anumite situatii (e.g. frustrarea prelungita a nevoilor fiziologice, intensitatea sporita a resimtirii lor), omul va actiona in sensul satisfacerii nevoilor fiziologice acute in detrimentul oricaror alte Scopuri determinate de alte origini motivationale, actionand aproape „din reflex neconditionat”. Oricine se indoieste de acestea este indemnat sa realizeze unul din urmatoarele experimente: (i) sa tina mana deasupra flacarii unei lumanari, fara sa o miste, pentru mai mult de 1-2 secunde; (ii) sa isi tina respiratia 2 minute (mai degraba incercati primul experiment). Aceste exemple simple ilustreaza cat de slab este omul (in prezent) raportat la satisfacerea nevoilor sale fiziologice. Dupa un timp mai scurt sau mai lung, el va *ceda*: va alege sa renunte la orice alt Scop, si cat timp nevoia fiziologica persista isi va focaliza toate eforturile in sensul satisfacerii ei (inclusiv sacrificand valori pe care el le pretuieste mai presus de propria viata). Demn de mentionat ca aceasta „slabiciune in a se abtine” ar trebui sa joace un rol relevant in criminologie (unde o emfaza puternica este pusa pe datoria individului de a se abtine de la a actiona – adesea intr-adevar necesitand mai putina vointa – si mult mai putina pe datoria sa de a actiona). Un fenomen si mai important este demn de mentionat: frustrarea sustinuta (durabila) a nevoilor fiziologice conduce la extenuare. Mai mult, omul (la actualul nivel de evolutie) poate ajunge sa manifeste aceeasi lipsa de control asupra propriilor actiuni si chiar ganduri si atunci cand este confruntat cu perspectiva *continuarii pe termen nedefinit* a suferintei fiziologice, chiar atunci cand ea nu prezinta o amenintare asupra vietii sau sanatatii pe termen lung a individului. Aceasta realitate este ilustrata cel mai graitor in episodul Star Trek TNG „Chain of Command” [5 - [http://en.wikipedia.org/wiki/Chain_of_Command_\(Star_Trek:_The_Next_Generation\)](http://en.wikipedia.org/wiki/Chain_of_Command_(Star_Trek:_The_Next_Generation))] in care personajul fictional Picard, supus in mod prelungit torturii fizice ajunge pana la limita „punctului de rupere” („breaking point”) in care ar fi dispus sa faca si, mai important, chiar sa gandeasca orice: inclusiv sa *creada* (nu doar

sa spuna) ca exista 5 lumini aprinse de tortionarul sau cand, in fapt, stia ca erau doar 4. Mai important este ca ar fi dispus sa creada aceasta chiar in momentul in care nu traieste efectiv suferinta fizica (fiind confruntat doar de perspectiva reaparitiei ei). Bineinteles, acest rezultat ar fi bine sa nu fie folosit de individ pentru a *rationaliza* lipsa sa de vointa psihologica chiar si atunci cand este confruntat cu privatiuni marunte. Privitor la acestea, experimentele desfasurate de autor asupra propriei persoane sugereaza urmatoarea concluzie: „Fiecare om are punctul sau de rupere. In functie de context el poate fi mai indepartat sau mai accesibil, insa, din perspectiva nevoilor fiziologice omul este slab: pana la urma va ceda, chiar daca ar prefera sa moara mai degraba.”

Avand in vedere acestea, este demn de mentionat ca pentru un individ relativ *desavarsit*, manat de *motivatii superioare*, resimtirea acuta a nevoilor fiziologice este singura cale (in prezent) prin care un adeversar avid de putere il poate „forta” sa coopereze. Satisfactia nevoilor superioare (inclusiv cele de siguranta) poate fi obtinuta de individul evoluat in mod intern, independent de realitatea externa (e.g. un om de stiinta va avea respect de sine ridicat provenind din autoapreciere, chiar daca social poate fi marginalizat, batjocorit si umilit), astfel incat adeversarul nu ar avea nimic sensibil de oferit in aceasta privinta.

De remarcat ca in cadrul nevoilor fiziologice este inclus si sexul. Chiar si necesitatea sexului cu partener(i) poate ajunge sa joace un rol prevalent asupra motivatiei individului fata de trebuintele superioare (i.e. chiar si securitate).

Important de notat ca, exceptand sexul cu partener(i), nevoile fiziologice sunt esentialmente exclusiv *materiale*.

In prezent:

In societatea Occidentala (despre care autorul are cele mai multe informatii), nevoile fiziologice ale majoritatii oamenilor sunt satisfacute *conditionat*. Astfel, chiar daca in aproape toata societatea vestica rareori sau deloc se gasesc oameni flamanzi de pilda, satisfacerea fiziologica vine cu pretul obedientei. Dupa cum a fost discutat in sectiunea „Impactul surprinzator de redus al finantelor asupra fericirii” majoritatea covarsitoare a oamenilor sunt *dependenti*: de un loc de munca sau de ‚bunavointa’ factorilor politici. De asemenea, in cazul celor mai multi nevoile fiziologice nu sunt satisfacute pe deplin ci doar partial, ei traind „la limita infometarii” („on the brink of starvation”). Mai important, acestia traiesc cu teama permanenta ca oricand pot trece de partea defavorabila a acestei limite. Postulat: Acest fenomen este deliberat, nu datorat raritatii resurselor sau insuficientei capacitatii de productie. Esentialmente el reprezinta o *sursa de putere* pentru cei din categoriile 4-6, dupa metodele descrise in sectiunea sus mentionata.

Caracterul imoral al sistemului actual provine nu din faptul ca nevoile fiziologice ale individului sunt exploatare ca parghii de putere, ci din faptul (postulat) ca unii din categoriile 4-6 actioneaza in sensul limitarii *libertatii* celor aflati in nevoie (in particular

prin incalcarea oportunitatii exploatarei mediului si oportunitatii informationale). Astfel, cei „saraci”, chiar cand nu ar avea libertatea fizica sau cea de interferenta incalcate, se trezesc ca „tot Pamantul, cu toate bogatiile lui” este deja „proprietatea” altcuiva (uneori chiar a unora care nu il exploateaza sau care nu au ajuns sa viziteze macar odata intreg ‚domeniul’ lor). Astfel, primii nu au optiunea reala sa spuna „NU” cooperarii.

De remarcat ca puterea in acest caz provine din coercitie - amenintarea explicita sau implicita cu privarea nevoilor fiziologice - nu cu privarea efectiva a lor (oamenii nu flamanzesc efectiv, dar risca sa o faca). Acest fenomen ii pare natural autorului in contextul in care un individ privat de nevoile fiziologice poate ajunge capabil de orice – atat de complianta cat si de revolta!

Atentia deosebita este reclamata de chestiunea sexului: in ciuda aparentelor, autorul considera ca societatea Occidentala promoveaza abstinenta sexuala cu exceptii. Astfel, asemenea unui sistem dictatorial in care dictatorul decide „cine cu cine poate si face sex”, folosind sexul ca sursa a puterii pentru a rasplati supunerea si a pedepsi necooperarea, sistemul actual confera celor care (direct sau indirect) coopereaza cu elita (si ajung sa aiba bani si afluenta) sansa de a avea parteneri sexuali din ce in ce mai satisfacatori. Ceilalti sunt privati de aceasta sansa prin urmatoarele parghii:

- Propaganda morala inselatoare: Prin parghiile de propaganda se promoveaza ideea ca „a face sex” cu cei cu bani sau altminteri afluenti este „cool” pe cand a o face cu ceilalti este „desfranare”, „umilitor”, „sub demnitatea mea” si, in genere, „uncool”. Aceasta propaganda tinteste in principal femeile (in special fetele tinere) pentru care nevoia sexuala este mai putin pronuntata (postulat) decat in cazul barbatilor si care practica sexul partial si pentru satisfactia altor nevoi decat cea sexuala (e.g. de orgoliu, de speranta, din altruism). Un mecanism tipic este promovarea agresiva a asocierii sexului cu iubirea (sublinierea imperativului ca sexul sa fie „din iubire” – care, evident, este mult mai rara). Altul este specularea temeri femeilor de a fi violate prin sugerarea ca insistenta pentru a face sex este periculoasa sau chiar constitue abuz. Alta parghie este inducerea temerii fata de boli cu transmitere sexuala si a inducerii stigmei sociale fata de cele (cei) care practica sexul. Instilarea sentimentului de vinovatie relativ la actul sexual este o alta tehnica. Exista si multe alte elemente de propaganda, inclusiv unele bazate pe religie.
- Parghii legislative: Legi prohibitive, chiar daca ostentativ lipsite de incarcatura imorala (e.g. „interzicerea ‚favorurilor sexuale’”, „legea hartuirii sexuale in relatiile de munca”, etc.) expun pe cei mai lipsiti de influenta asupra sistemului juridic (desi, din nou, ostentativ toti sunt egali in fata legii). Pana la a suferi ‚rigorile legii’ acestia vor ajunge sa se autocenzure, ba chiar poate sa nege fata de ei insisi dorinta anumitor comportamente sexuale.
- Promovarea posesivitatii sexuale: Promovarea agresiva prin propaganda a posesivitatii sexuale (in special in randul barbatilor, dar nu numai), pe principiul „nu te atinge de femeia mea”. In acest fel se incurajeaza nasterea de conflicte de interese intre „oamenii de rand” si, din nou, o reducere a activitatii

sexuale. Evident elitele care se bucura de putere, nu sunt afectate notabil de aceasta, intrucat, intr-un eventual conflict cu „un om de rand”, ele detin aprioric pozitia castigatoare.

- Reducerea atractivitatii sexuale a celor necooperanti: Persoanele sarace tind sa fie mai putin atractive fizic (e.g. sa fie obeze), sa fie mai stresate si sa aiba probleme de sanatate, printre altele. Cei din categoriile 4-6 nu manifesta aceste dezavantaje si, ca atare, sunt aprioric preferati.
- Efectul „capra vecinului”: Prin mecanismul invidiei si eventual cel al compulsunii la repetitie, „oamenii de rand” ajung sa se impiedice unul pe altul sa faca sex, veghind asupra respectarii „cadrului moral” pe principiul, adesea subconstinent, „daca eu nu, el de ce?” sau „sa moara si capra vecinului!”.

Atat de eficiente sunt aceste parghii in societatea actuala incat chiar in cazul adolescentilor, unde nevoia de sex este acuta (atat la baieti cat si la fete), satisfactia ei este, la nivel general, rara in randul „oamenilor de rand”. Din experienta personala a autorului, situatia este complet diferita la nivelul „inaltei societatii” unde copiii celor privilegiati sunt lipsiti de inhibiti si nu considera sexul un subiect taboo.

Demn de remarcat faptul ca cele mai multe din aceste tehnici se bazeaza pe anumite trairi arhaice – *ramasite ale trecutului*; astfel este foarte posibil ca unii dintre cititori sa considere ca ei adera „autentic” la mesajele promovate (e.g. in mod autentic doresc posesivitatea sexuala – exclusivitatea) intrucat, candva in trecut, o perioada lunga, stramosii lor au aderat la ele in acest fel.

Indiferent ce pozitie aveti relativ la „cand si cum” este potrivita activitatea sexuala, autorul isi manifesta increderea ca veti avea un mare grad de acord cu afirmatia: „Actul sexual ar trebui sa fie o optiune libera si informata a celor implicati.” Cel putin intre adulti, autorul considera ca este dincolo de dreptul moral al altora sa interfereze. Demn de notat ca societatea libera descrisa in [1] nu presupune o anumita atitudine fata de sex (e.g. promiscuitate sau abstinenta) lasand la latitudinea individului (si grupurilor) pe care sa o adopte.

Perspectiva optimismului (in satisfacerea viitoare a nevoilor fiziologice) si a sperantei sunt acoperite in sistemul actual prin propaganda si promovarea valorizarii „stabilitatii locului de munca” si a crearii unei legaturi intre „succesul companiei private (patronale)” si aceasta stabilitate. In acest fel, individul ajunge sa isi doreasca ca angajatorul sau sa prospere dintr-un interes egoist. Pacaleala consta in aceea ca exista si alte alternative in afara de aceasta pentru satisfacerea nevoilor sale, de care individul nu este constient.

Intr-o societate libera:

Principala trasatura a unei societati libere este aceea ca membrii sai trebuie, in mod necesar, sa fie liberi (macar *suverani*). Ca atare, este imoral ca ei sa fie, spre exemplu, tinuti in saracie prin privarea de oportunitatea exploatarea mediului sau prin

impiedicarea descoperirii reciproce a unul-altuia in temeiul oportunitatii informationale.

Exista suficiente resurse pe Pamant si capacitate de productie pentru ca, in cel mult cateva decenii, nevoile *materiale* ale oamenilor (ale unui segment important al populatiei globale, poate chiar a sa in intregime) sa fie satisfacute fara necesitatea unei implicari active insemnate (e.g. prin munca). Avand in vedere ca o rata de fertilitate de 2 autorul apreciaza ca suficienta pentru satisfacerea nevoilor legate de copii, prosperitatea materiala poate fi prezervata in acest fel pe termen lung. Astfel, autorul considera ca un sistem global de productie si distribuite asemanator celui ilustrat in filmul *Zeitgeist: Moving Forward* [5 - http://en.wikipedia.org/wiki/Zeitgeist:_Moving_Forward] (pe care autorul sugereaza sa il vizionati) este fezabil. Cateva argumente in sprijinul acestui postulat:

- Densitatea globala a populatiei Pamantului este de aproximativ 1 om la 2 hectare (considerand doar suprafata uscata). Adevarat ca o parte din aceasta suprafata este nehabitabila (muntii, zone inundabile, etc.) si o alta parte este dedicata agriculturii. Un alt aspect ar fi ca densitatea este neuniforma (in SUA este de 1 om la 2.9 hectare, in Romania 1 om la 1.1 hectare iar in China 1 om la 0.7 hectare). Totusi... 1 hectar = 10,000 de metri patrati. Pentru comparatie, un lot tipic de casa (suficient de incapator pentru o locuinta marisoara, curte si spatiu liber intre gard si constructii) are cam 500 mp. Iar intr-o locuinta adesea traiesc mai multi indivizi.
- Suprafata agricola a Pamantului este suficienta pentru a hrani in mod adecvat populatia sa. Avansurile in stiinta si inovatiile (e.g. ferme „verticale”, cresterea in laborator a tesurilor comestibile facand uz de tehnologia imprimarii 3D, etc.) vor spori considerabil capacitatea de a hrani populatia lumii. Chiar si in prezent, doar ~12.5% din populatia globului sufera de foamete cronica [5 - http://en.wikipedia.org/wiki/Food_security#Rates]. Bineinteles ar fi tragic si daca ar exista si doar 1% insa idea de baza este ca se pot hrani peste 6 miliarde de oameni deja, in prezent. Si inca nu este folosita toata suprafata agricola a Pamantului. Ca fapt divers, Romania are o suprafata agricola cat cea a Italiei (care exporta produse agricole) la o populatie de trei ori mai mica.
- Tehnologia informatiei a avansat enorm in secolele XX – XXI. Ca atare, in prezent deja majoritatea sarcinilor care presupuneau interventie sau munca umana acum pot fi automatizate aproape complet. Pentru ilustrare, fabrica ce a produs masina (automobilul) autorului este automatizata in proportie de 95%. Acest trend va continua si robotii vor prelua din ce in ce mai multe din activitatile umane, inclusiv unele precum programarea software de rutina sau managementul incidentelor (situatiilor exceptionale). Domeniile in care autorul considera ca omul nu va putea fi substituit pentru multa vreme de acum inainte de masini este *creativitatea* (e.g. cercetarea stiintifica avansata si artele), *relatiile inter-umane* si *stabilirea scopurilor*. Totusi, privitor la toate celelalte, sistemul de productie va necesita doar *cod software* (care in cele mai multe cazuri deja exista) si *energie* (cel mai adesea electrica). Atat! In rest omul va fi liber sa urmareasca alte activitati in timp ce masinile lucreaza pentru el.

- In prezent lumea este adecvat aprovizionata cu energie (in prezent proportie de peste 80% din surse non-regenerabile precum combustibilii fosili). Insa avansuri stiintifice si tehnologice curente vor spori semnificativ ponderea energiei regenerabile in viitorul apropiat (postulat). Mai mult, realitatea productiei de energie bazata pe fuziune [5 - http://en.wikipedia.org/wiki/Fusion_power] confera perspectiva satisfacerii nevoilor energetice ale umanitatii pentru milioane de ani de aici inainte [5 - http://en.wikipedia.org/wiki/Fusion_power#Advantages]. Investitiile de peste 10 mld. \$ in cercetare in acest domeniu servesc ca indiciu al probabilitatii mare a succesului pe aceasta cale. Pana cand noile surse de energie (cum ar fi cea din fuziune) devin disponibile umanitatea va avea destule surse epuizabile pentru a si satisface adecvat nevoile energetice (postulat).
- Avand in vedere acestea, in curand mai toate nevoile materiale ale individului (cele ce presupun bunuri) vor fi o chestiune de *energie* si *timp* (cat asteapta pana primeste bunul dorit). Energia este si va fi si mai abundenta. Din perspectiva timpului, chiar si lucrand cu metodele prezentului (grad scazut de automatizare), timpul necesar constructiei unei case este de doar 7 luni [5 - <http://eyeonhousing.org/2013/10/21/how-long-does-it-take-to-build-a-house/>]. Al unei masini probabil este si mai mic.

Deci capacitatea exista, resursele exista! Singurele elemente problematice sunt vointa de a construi o asemenea infrastructura si timpul necesar realizarii ei. Dintre acestea doua vointa politica este cea mai problematica.

Faptul ca o asemenea infrastructura este fezabila nu presupune, in mod necesar, ca este moral obligatoriu sa fie construita. Cel putin nu obligatoriu pentru beneficiul intregii populatii planetare. In cadrul unei societati libere, o anumita comunitate (mai larga sau mai firava) s-ar putea constitui intr-un sub-grup (in temeiul liberei asocieri si dezasocieri) si, in alianta, ar putea construi o asemenea infrastructura tehnologica, pentru beneficiul membrilor sai. Beneficiile acestui sistem pot fi repartizate intre membrii prin negociere (e.g. uniform sau neuniform). Pentru ca un asemenea aranjament sa satisfaca cadrul moral al unei societatii libere [1] este necesar ca:

- Cei care nu au luat parte la alianta ce a construit infrastructura sa aiba oportunitatea exploatarii mediului (sa aiba acces la suficiente resurse naturale) si oportunitatea informationala (inclusiv de a se descoperii unii pe altii in scopul formarii unor noi aliante) necesare construirii unei infrastructuri „paralele”;
- Cei care fac parte din alianta care a realizat infrastructura sa o poata parasii, urmand sa beneficieze de cel putin aceleasi conditii ca cei din paragraful precedent.

Intr-o lume cu resurse finite si cu o raspandire neuniforma a lor, conditii asimilate sunt acceptabile:

- Indivizii (din paragrafele 1 si 2 de mai sus) sa se comporte *ca si cum* ar beneficia de conditiile mentionate. In particular deciziile luate de ei sa fie aceleasi cu cele pe care le-ar lua daca ar beneficia de acestea.

- Acest lucru este posibil. In cazul unor resurse extrem de rare se pot crea consortii pentru a reglementa exploatarea lor si chiar si in altele poate exista cooperare multilaterala, chiar si intre parti care altminteri se afla in razboi. Secolul XX a aratat ca asemenea aranjamente sunt fezabile si ca functioneaza.

Astfel, alianta(-le) care au construit o asemenea infrastructura de satisfacere a nevoilor materiale (sau care altminteri beneficiaza de surplus material), pot exploata in mod moral parghia conferita, exercitand de pilda putere asupra altora, inclusiv privitor la nevoile fiziologice. Aceia fata de care ei ar avea (potential) o asemenea putere ar fi, de pilda, cei care nu au (la nivel colectiv) priceperea stiintifica, ingineriasca, manageriala sau capacitatea de productie necesare satisfacerii corespunzatoare a nevoilor materiale, ori care altminteri prefera cooperarea cu cei dintai mai degraba decat sa se preocupe direct de aceste nevoi materiale. Cu siguranta vor exista destui. Cea mai notabila deosebire fata de sistemul actual ar fi „cine sunt cei susceptibili puterii aferente trebuintelor fiziologice”. Autorul sustine ca varianta propusa manifesta *moralitate superioara* in aceasta privinta fata de sistemul actual. Constituirea de aliante in scopul satisfactiei nevoilor materiale este solutia propusa de autor in genere chiar daca nu ar viza o infrastructura precum cea din [5 – Z Moving Forward].

O chestiune care ar putea apare este aceea a „teritoriilor de vanatoare”: Diferite grupuri detinand puterea descrisa mai sus pot „merge la vanatoare” de oameni interesati de a fi obiectul exercitarii ei. Conflicte intre aceste grupuri se pot naste din mai multe motive: (i) vizarea acelorlasi indivizi pentru „a fi vanati” si chiar (ii) comportamentul altruist al unora care ar putea oferi „pe gratis” sau „ieftin” beneficiile satisfactiei materiale, erodand puterea celorlalti (care poate ar fi dorit sa o exercite diferit). Astfel, pot apare conflicte „teritoriale” similare bataliei pentru teritoriu intre state in secolele XVIII – XX. Privitor la acestea autorul precizeaza:

- Din punct de vedere moral, daca cei „vanati” ar fi tot indivizii (membrii ai grupului interior – cu drepturi si obligatii morale) si fata de ei se aplica perceptele libertatii. Astfel, ei vor trebui sa aleaga cu care grup sa coopereze (daca cu vreunul).
- In cazul secund, chiar daca comportamentul unora din grupuri prejudiciaza un interes al altora (i.e. erodeaza puterea), in acest caz, prin norma morala, acesta se considera *ilegitim*. Astfel, in temeiul liberei asocieri si dezasocieri si oportunitatii informationale, daca unul din grupuri doreste sa ofere „pe gratis” bunastarea materiala altora, este liber sa o faca si ceilalti nu pot (moral) interveni, conform principiului noninterferentei.
- Este demn de notat ca in cele mai multe cazuri probabil se va ajunge la un aranjament care sa multumeasca toate grupurile (cele puternice in acest caz): ele pot ajunge sa faca intelegeri de tip cartel sau sa reglementeze in interesul comun tratarea celor lipsiti de putere. Acest fenomen ocazionat de descoperirile din domeniul *teoriei jocurilor* [5 - http://en.wikipedia.org/wiki/Game_theory] a caracterizat secolul XX si caracterizeaza in buna masura si sistemul actual.

Tratarea satisfacerii nevoii de activitate sexuala cu parteneri, intr-o societate libera reclama o sub-sectiune separata „Sexul” intrucat se diferentiaza substantial de restul nevoilor fiziologice (si doar prin aceea ca este obligatoriu interpersonal si nu materiala).

O provocare:

Mergand totusi putin mai departe, autorul provoaca cititorul la un exercitiu mental: Oare chiar simtiti nevoia acuta sa detineti acest gen de putere coercitiva (provenita din frustrarea nevoilor fiziologice sau amenintarea cu asa ceva) asupra altora? In situatia in care nevoile materiale ale voastre ar fi acoperite automat (si deci nevoia de a exista altii care muncesc in locul vostru ar dispere), ce va puteti dori de la altii care sa fie atat de odios incat singura sursa eficienta de a-i motiva sa coopereze este acest gen de putere? Autorul speculeaza ca exista doua directii potentiale: (i) aviditatea de putere in sine, de dragul puterii (constiinta capacitatii de a plasa vointa proprie mai presus de a altora) – ceea ce se numeste Dominatie (si este discutata intr-o subsectiune ulterioara) si (ii) satisfacerea unor nevoi interumane care presupun cooperarea celor vizati sau a altora. Un caz particular al (i) este acela in care Dominatia se exercita nu privitor la cei supusi acestui gen de putere ci asupra altora (prin aceea ca subiectul are mai multa inrarurie asupra primilor decat cei din urma). Fata de acestea aveti in vedere urmatoarele:

1. In cazul (i) tineti cont ca realitatea ofera pentru un individ surse de satisfactie care depasesc cu mult Placerea Dominatiei. Gradul vostru de fericire poate fi sporit in mod substantial abrodand alte directii. Suplimentar, tineti cont ca pentru unii indivizi exercitarea Dominatiei incalcand libertatea (in afara *jocului*) reprezinta un asalt imoral de cea mai grava speta, justificand un raspuns nimicitor. Dar, bineinteles, stiati asta ☺. Ideea este ca (la nivelul actual al evolutiei umane) exista multi indivizi care nu sunt atat de deranjati, in mod real, de „a avea un stapan” in viata reala. Mai multe detalii in subsectiunea „Dominatia”.
2. In cazul (ii) tineti cont ca exista o multitudine de parghii de putere – atat pozitive cat si negative. Dupa cum a fost evidentiat in sectiunea precedenta, in mod paradoxal sau nu, fericirea oamenilor este cel mai puternic corelata cu fericirea altora. S-ar putea ca „subiectii” sa aleaga sa va faca pe plac pur si simplu fiindca asta ii face fericiti (datorita faptului ca voi ati fi fericiti). Nu subestimati puterea provenita din acest fenomen: s-ar putea ca unii sa fie dispusi chiar sa moara de dragul fericirii voastre fara sa fie in nevoie fiziologica. Totodata, exista alte nevoi sau scopuri (legate de alte trebuinte, privitoare la Viata Antrenanta, Viata plina de Insemnatate sau chiar nelegate de Fericire) a caror materializare le-o puteti oferi (sau impedita). Asa cum puteti oferi unui individ satisfacerea nevoilor fiziologice (sau cauza frustrarea lor) la fel puteti proceda si cu alte surse motivationale (cum ar fi factorii fericitogeni descrisi in prezentul articol). Singura diferenta in cazul nevoilor fiziologice este ca frustrarea grava a lor inaltura liberul arbitru al individului. Ceea ce da, este o diferenta notabila.
3. In situatia in care ati avea de ales intre (i) a exista altii care dispun fata de voi de puterea nascuta din frustrarea nevoilor fiziologice si suplimentar a va afla in

conflict etern de interese (i.e. razboi) cu unii din cei fata de care voi dispuneti de acest tip de putere si (ii) puterea de acest gen sa nu existe in societate (sa nu o aiba nimeni) ce ati alege? Optiunile vor diferi de la persoana la persoana. In temeiul principiului „la ideologie se adera” este posibil chiar sa nu existe un raspuns „moral” in sine. Bineinteles, s-ar putea sa preferati a treia optiune in care doar voi dispuneti de aceasta putere fata de altii si nimeni altcineva fata de voi ☺.

Privitor la aceasta autorul manifesta urmatoarele trairi personale:

- Daca nevoia existentei unui cadru moral universal (care totusi primeaza) ar fi compatibila cu posibilitatea de a avea o asemenea putere (si este compatibila!), autorul recunoaste tentatia diabolica prezentata de ea. Da, ar fi dragutz sa aiba puterea de a *forta* pe unii sa coopereze, circumventandu-le liberul arbitru (se ne gandim doar cat de multe lucruri ar putea fi determinati sa faca sau sa suporte cand au liber arbitru mai degraba decat sa ajunga sa il piarda...). Totusi, preferinta pentru acest gen de putere este foarte slaba. Ea ar conferi in prezent doar Placere autorului si, pentru el, aspectele Vietii pline de Insemnatate au o pondere atat de covarsitoare asupra Fericirii sale incat, surplusul cauzat de prezenta sa ar fi, in mare, neglijabil: El nu ar compromite sub nici o forma ceva *important* de dragul de a avea o asemenea putere.
- Daca ar fi pus in fata deciziei de la pct. 3 de mai sus, autorul ar prefera fara ezitare ca acest gen de putere sa dispara din societate.
- Care ar fi situatiile in care autorul ar putea fi interesat de a face uz de o asemenea putere? In prezent se poate gandi doar la urmatoarele situatii:
 - *Intimitate relationala*: Trairile unui subiect (e.g. o fata) supus exercitarii acestui gen de putere (sau perspectivei exercitarii ei) prezinta potentialul de a fi dragute. Ar fi poate simpatic pentru autor „sa se joace putin” cu mintea cuiva in acest fel. Insa ar fi pe deplin satisfacut de un joc limitat in timp. Mai mult, cum acest gen de putere poate fi conferit voluntar in contextul jocului, nu se intrezareste necesitatea ca puterea autorului asupra subiectului sa aiba un caracter permanent.
 - *Servirea unui scop critic*: Exercitarea (in mod moral) a acestei puteri fenomenale ar face sens in situatia in care ar fi esentialmente singura modalitate de a infaptui un scop deosebit de important. Este totusi extrem de improbabil ca servirea unui scop critic (si moral!) sa depinda atat de mult de cooperarea unor indivizi in temeiul acestei puteri. Daca ei nu ar exista? Ce scop critic poate presupune existenta unor astfel de indivizi si suplimentar necesitatea exercitarii acestei puteri? Este mult mai probabil ca scopul urmarit sa fie imoral (contrar cadrului din [1]) sau maniera aceasta de atingere a sa fie imorala. Singura situatie in care autorul ar admite posibilitatea necesitatii exercitarii acestui gen de putere este fata de indivizi care au un comportament puternic imoral (e.g. initiaza un razboi de agresiune asupra altora din grupul interior) pentru a-l stopa sau pentru a inlatura efectele lui. In nici un caz nu s-ar justifica ca

- puterea asupra unor indivizi sa fie mentinuta doar fiindca, poate candva, va fi necesara pentru servirea unui scop nobil. Sub nici o forma!
- *Retributia*: In conjuncturi exceptionale, autorul poate ajunge ca virtutile sale sa fie covarsite de dorinta de retributie (e.g. ca urmare a comiterii unor grave imoralitati asupra sa). In unele din aceste conjuncturi, autorul poate intrezari preferinta de a utiliza metoda frustrarii nevoilor fiziologice ca metoda de pedeapsa. In acest caz insa nu ar fi interesat de exercitarea puterii ocazionate de aceasta ci efectiv de efectul indezirat (Suferinta) produs asupra celui vizat.
 - Acestea fiind spuse, autorul considera ca lupta pentru a dobandi puterea deplina asupra altora, coroborata cu aceea de a priva pe altii de aceasta putere asupra propriei persoane este cea mai mare provocare (si piedica) in calea evolutiei calitative a umanitatii in prezent. Perspective fabuloase care acum pot fi dincolo de orice imaginatie asteapta umanitatea odata cu depasirea preocuparii excesive cu aceasta tematica.

Trebuintele de securitate

Trebuinta de siguranta consta in nevoia individului de a simti incredere in aceea ca este pazit de pericolul Suferintei si ca elemente fundamentale ale propriei identitati sunt pazite de violare (ca nu risca sa sufere *traume* sau socuri negative). Astfel, siguranta fiziologica, a locului de munca, a resurselor, a moralitatii, a familiei si a proprietatii (probabil a locuintei in principal) evidentiate pe modelul lui Maslow sunt doar materializari ale acestei nevoi raportat la *reperete prezentului*. Chiar si acum, pentru indivizi diferiti aceasta trebuinta se va materializa diferit. De pilda, in sistemul actual Occidental, cineva situat in categoria 4 (descrisa anterior) a puterii financiare ar putea resimti ca nevoie de siguranta necesitatea increderii ca nu risca sa „decada” din aceasta si sa piarda putere. Este vorba doar de trairea psihologica subiectiva, nu de vreun etalon fixat cu privire la ce elemente trebuie „sa fie la adapost”. Totusi, nevoile fiziologice si cele asociate *libertatii fizice* (descrisa in [1]) tind sa fie vizate de nevoia de siguranta aproape la toti oamenii.

Demn de mentionat este faptul ca pentru satisfacerea acestei trebuinte, subiectul trebuie doar sa creada ca este in siguranta, nu neaparat sa si fie efectiv. Ca atare fenomenul ignorantei ferice poate apare usor. Un caz dramatic de ignoranta ferice este acela al lucratorilor din industria auto din SUA: Daca in anii 60’-70’ se situau in clasa medie de venit si aveau increderea intr-un viitor linistit – cresteri anuale peste inflatie si promisiunea unor pensii consistente – odata satisfactia lor nemai fiind asa importanta (industria auto beneficiind de automatizare si observand o scadere a cererii) au fost dati uitarii, impreuna cu promisiunile pe care le-au primit in tinerete (vezi de pilda [5 - http://en.wikipedia.org/wiki/Decline_of_Detroit]). Unii abia acum realizeaza cat de pacaliti au fost in vremurile in care erau „vedetele” fortei de munca („the rock stars”) – ceea ce sunt astazi programatorii software.

In prezent:

In modelul socio-economic Occidental, cei mai multi indivizi din categoriile 2+ beneficiau pana prin anii 2008 de satisfacerea aproape completa a acestei trebuinte, inasa cu un pret: acela al dependentei (cel mai adesea de un angajator). Chiar si asa, nevoia de securitate este cea mai des exploatata managerial pentru a readuce un subiect cu nevoi superioare (e.g. respect de sine sau chiar familie) la unele pe care angajatorul poate sa le satisfaca (in temeiul rezultatului ca frustrarea nevoilor inferioare determina subiectul sa isi refocalizeze eforturile asupra lor). Esentialmente angajatul este determinat (prin amenintari implicite si indirecte cel mai adesea) sa se teama pentru locul sau de munca si perspectiva somajului sa il chinuie suficient incat sa renunte la nevoile a caror satisfactie in sistemul actual ar fi nefezabil sa fie satisfacuate de catre angajator.

Notabil este faptul ca in prezent Omenirea a avansat tehnologic suficient incat sa „imblanzeasca elementele” naturale: Privind situatia din [5 - http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_causes_of_death_by_rate] se observa ca decesele datorate atacurilor animalelor salbatice, trasnetelor, inghetului, cataclismelor naturale au o pondere de aproape 0% in totalul mortilor. In fapt, bolile sunt de departe principalul factor al morbiditati. Chiar si violenta deliberata (Razboiul, Agresiunea, Sinuciderile, etc.) contribuie abia cu 2.84% - cu putin mai mult decat accidentele rutiere (2.09%). Mai mult in [5 – Lista] se citeaza un rezultat cum ca aproximativ 66% din decesele la nivel mondial sunt legate de cauze conexe imbatranirii, iar in tarile industrializate procentul este de 90%. Practic, in zilele noastre, oamenii mor de batranete. Este adevarat ca procentele in cazul vatarurilor nefatale vor fi ceva mai mari. Insa si acolo in afara unor zone predispuse cataclismelor naturale (tsunami, vulcanism, etc.), elementele naturii au o contributie inegnant (NB: Evident in cazul unui cataclism global – cum ar fi impactul unui asteroid mare cu Pamantul sau alte fenomene care au cauzat extinctii in masa situatia este diferita – inasa cei mai multi oameni nici nu se gandesc la acestea). In cazul infractiunilor cu violenta situatia este mult mai neagra – cel putin in SUA: conform [5 – Lifetime Likelihood of Victimization, US Department of Justice - <https://www.ncjrs.gov/pdffiles1/bjs/104274.pdf>], probabilitatea ca un individ sa ajunga victima a cel putin o infractiune cu violenta (e.g. Talharie, Asalt, Viol) pe intreg parcusul vietii sale este de **83% (89% pentru barbati si 73% pentru femei)**. In concluzie, Omenirea a reusit sa asigure membrilor sai in mod autentic securitatea fata de elementele naturii, inasa a esuat lamentabil sa ii protejeze de violenta semenilor. De remarcat ca tocmai fata de agresiunea deliberata a altor indivizi omul traieste cele mai mari traume psihice (i.e. cu cat mai mare va fi angoasa daca aflati ca un vecin si-a rupt mana intr-un accident pe munte fata de a si-o fi rupt intr-un accident auto?... dar daca comparati cu cea ca urmare a unei talharii, sau, mai rau, ca urmare a unui asalt?).

Intr-o societate libera:

Intr-o societate libera, situatia ar fi dramatic diferita. In primul rand, prin definitie, Libertatea Fizica [1] a indivizilor constituie baza acesteia si este Universala (aplicabila

tuturor membrilor, inclusiv in sub-grupuri). Cum ar putea fi atins acest deziderat? Aplicand concomitent urmatoarele strategii:

- Scaderea dramatica – pana la eliminare – a saraciei: Tinerea oamenilor „la limita infometarii” este un mijloc eficace de a-i susceptibiliza la exercitarea puterii, inasa este la fel de eficace in a le spori predispozitia de a-si asuma riscurile si consecintele actelor de violenta ilegítima. De notat ca probabil multi criminali sunt manati nu neaparat de resimtirea acuta a nevoilor fiziologice (cu exceptia celor sexuale poate) ci de satisfactia celor de Ego si de Libertate: mai degraba decat sa se supuna abuzurilor de putere si umilintelor din partea celor puternici pentru a-si putea acoperi nevoile fiziologice, prefera sa recurga la violenta (aproape mereu fata de altii lipsiti de putere, caci ei sunt cei vulnerabili). Totusi lipsa perspectivei satisfacerii multumitoare a nevoilor de baza (fiziologice si de securitate) pe „calea clasica” (i.e. angajandu-se ca muncitori) constituie (postuleaza autorul) o motivatie aproape la fel de importanta, conform cu dictonul „Nu am cunoscut hot bogat”. Exceptie fac straturile superioare (si eventual medii) ale cartelurilor de crima organizata care au in obiectul de activitate infractiuni cu violenta (extorcari – taxe de protectie, camatarie, rapiri, talharia si pirateria, traficul de sclavi, intimidarea, etc.). Acestia actioneaza, asemenea elitei dominante a sistemului actual, in temeiul aviditatii de Putere (Dominatie).
- Oferirea de oportunitati pentru satisfactia nevoilor si resimtirea fericirii care sa nu presupuna conflictul de interese: Modelul propus in prezenta lucrare vizeaza aproape peste tot indeplinirea factorilor fericitogeni discutati evitand aproape complet conflictul de interese si deci necesitatea competitiei (care se poate solda cu violenta). Chiar si in situatiile in care competitia este necesara (sau draguta), pierzatorul are suficiente alte surse de fericire si ca atare un nivel subiectiv al fericirii mult mai mare decat cel resimiti in prezent de majoritatea oamenilor. In situatia in care individul incalca „regulile jocului competitiei” si recurge la violenta agresiva are mult, mult mai mult de pierdut decat ar avea in ipoteza unui „joc corect” perdant si semnificativ mai mult decat ar avea de castigat triumfand in competitie prin violenta. In acest fel este si in interesul egoist al individului sa respecte regulile morale ale jocului.
- Reducerea nedreptatii in sistemul juridic: Scopul sistemului juridic intr-o societate libera ar fi sa protejeze pe cei nevinovati si sa ia masurile corectiv-punitive adecvate fata de cei vinovati. Intr-un asemenea sistem, Puterea ar izvora din Dreptate si Adevar si nu Dreptatea din Putere. Este fezabila materializarea unui astfel de sistem juridic. De remarcat ca masurile punitive – cu cat infractiunile ar fi mai rare si mai neinsemnate – pot fi chiar mai blande decat in prezent, atata timp cat (i) depasesc ca amploare beneficiul infractiunii ponderat la riscul de a fi prins si (ii) confera, in limitele moralitatii secundare specifice societatii, satisfactie victimelor, inlaturand in mare parte efectul nefast al experientei victimizante.
- Educatia pentru schimbarea scarii de valori: Vor fi implementate programe educationale in care sunt evidentiate modalitatile discutate in prezenta lucrare

de satisfacere a nevoilor si atingere a fericirii ca alternativa la caile promovate in sistemul actual. Se va pune emfaza pe meritele morale si beneficiile personale si societale ale adoptarii acestor valori (e.g. satisfacerea nevoii de stima de sine prin realizare si recunoastere si nu prin cosum sau dominatie), in contrapondere cu costurile comportamentelor imorale. Suplimentar, virtutile ce favorizeaza existenta unei societati libere pot fi prezentate intr-o lumina pozitiva, iar programe separate pentru cultivarea lor instituite.

- Sporirea numarului de indivizi a caror fericire este determinata preponderent de Viata plina de Insemntate si Viata Antrenata si nu de Viata Placuta: In acest fel, situatiile in care a fi de partea perdanta intr-o competitie diminueaza sensibil nivelul de fericire al individului sau impiedica sporirea sa sunt mult mai rare si impactul lor mai redus. Astfel, oamenii vor fi mult mai putin deranjati ca ajung sa piarda in competitii si ca atare, mult mai putin predispusi sa recurga la violenta (ori alte imoralitati) pentru a castiga (e.g. ce ar fi daca individul ajunge sa pretuiasca existenta cadrului moral al societatii libere mai presus de propria bunastare trupeasca – in mod autentic, nu ca efect al presiunii sociale?).
- Garantarea securitatii prin mijloace tehnico-militare: In cele din urma, cadrul moral fundamental (cel descris in [1]) poate fi aparat de atacurile violente individuale (sau colective) prin forta tehnico-militara. De remarcat ca intr-o societate libera aceste atacuri vor fi mult mai rare decat in prezent (postulat) datorita impactului acestor masuri propuse. In genere, este de asteptat ca folosirea fortei sa fie necesara arareori (cu cat societatea avanseaza spre una libera cu atat mai rar), insa atunci cand ea se impune pentru protejarea cadrului moral sau a drepturilor morale ale individului recursul la ea trebuie sa fie lipsit de ezitare si incununat de succes (eficace). Proiectarea structurilor militarizate si, in genere, a modelului in care armele sunt folosite tine de Strategia Infaptuirii si Mentinerii Unei Societati Libere (va fi discutata in alt articol). Suficient de spus ca organizarea va fi complet diferita fata de ce exista in prezent, scopul acesteia fiind, esentialmente ca „cei care ar folosi armele si forta tehnico-militara in scopuri legitime trebuie sa dispuna de acestea, pe cand cei care le-ar folosi in mod ilegal sa nu dispuna de ele”. Evident afirmatia trebuie satisfacuta in fond nu exploatata pentru a justifica dezarmarea tocmai a celor morali.

Esentialmente, intr-o societate libera va creste beneficiul abtinerii de la violenta, va scadea capacitatea de a avea succes in folosirea violentei, va creste probabilitatea ca individul, odata prins sa fie pedepsit peste beneficiile obtinute din activitatea criminala, se vor reduce „bazinele de saraci” din care cartelurile criminale recruteaza noi membrii si va scadea beneficiul subiectiv ce poate fi obtinut prin violenta. Astfel, comportamentul violent (si in genere imoral) ajunge sa nu renteze („crime doesn't pay”).

Ce parere aveti? Ati prefera sa renuntati la puterea izvorata din starea de nevoie fiziologica a subiectilor in aceste conditii?

Inca o observatie importanta: Pe langa ameliorarea substantiala a contextului de securitate, o alta tehnica utila este dezvoltarea virtutilor necesare pentru ca individul sa *resimta mai putin* nevoia de securitate (i.e. sa fie mai putin traumatizat daca ajunge sa fie victima si sa ii pese mai putin de riscul acesta). In mare, acest lucru este posibil daca individul ajunge *autoactualizator* si daca Viata plina de Insemnatate ajunge sa joace un rol determinant in Fericirea sa.

Trebuintele sociale

Trebuintele sociale se refera la nevoia existentei anumitor raporturi intre individ si altii. Aceste raporturi se refera atat la comportamente cat si, mai important, la atitudini si la perceptia subiectiva a naturii lor de catre individ.

In *reperele prezentului*, trebuintele sociale isi gasesc cel mai adesea satisfactia in:

- Apartenenta (includere si acceptare);
- Prietenie (tovarasie);
- Familie;
- Intimitate sexuala si afectuoasa.

Este posibil ca trebuintele sociale sa provina dintr-o *ramasita a trecutului* constand in aceea ca, in preistorie, ele erau pozitiv-selective (cei care manifestau nevoi sociale erau mai predispusi sa traiasca intr-o comunitate, iar aceasta sporea sansele de supravietuire). Totusi, in prezent ele reprezinta mult mai mult decat atat. Este demn notat cum, pornind de la absenta oricarui Scop, prin simplu mecanism al selectiei naturale (postulat) s-au dezvoltat, in timp, aceste trebuinte (initial ca servind supravietuirea organismului – poate chiar inainte ca ea sa fie Scop pentru individ) iar din ele s-a nascut poate si Moralitatea si, mai presus de toate, Iubirea. Intersant de notat cum atat *Competitia* (chiar privind supravietuirea) cat si *Ramasitele Trecutului* au putut avea un rol atat de benefic (in opinia autorului) in evolutia umanitatii. Intersant si cum acum sunt pe cale sa cada in irelevanta (mecanismul evolutiv al competitiei fiind inlocuit de autoperfectionare, curiozitate si invatare) iar trebuintele sociale (in aceasta forma) fiind pe cale sa cada in irelevanta.

Nevoia de apartenenta (in special cea de acceptare) a servit supravieturii caci a predispus individul la a lega relatii sociale si a forma *aliance* cu altii. Mai mult, aceasta nevoie a fost (postulat) precursorul premoralitatii (vezi sectiunea „Formarea si transmiterea principiilor morale” din [5 - <http://reflectii-despre-societate.blogspot.ro/2012/11/asupra-moralitatii.html>]). In prezent, pentru unii oameni (e.g. autoactualizatorii) nevoile morale au supravietuit celei de apartenenta. Chiar daca ea persista intr-o masura redusa, autoactualizatorii de pilda pretuiesc moralitatea inasa nu resimt prea pronuntat nevoile sociale. Ele si-au trait rolul.

Nevoia de prietenie poate fi considerata ca provine si din dorinta de a asigura

stabilitatea apartenentei (optimismul perpetuarii status-quo-ului), chiar in fata unor ‚greseli’ (relatiile de prietenie destramandu-se mai greu decat cele bazate doar pe acceptare). Insa, asemenea altora, a evoluat dincolo de scopul sau utilitar si a ajuns sa fie resimtita prin ea insasi. Nevoia de familie, probabil initial o varietate mai intensa a celei de prietenie, pe langa rolul pozitiv avut in supravietuirea speciei (si caracterul sau selectiv-pozitiv) a nascut (postulat) primele forme ale altruismului (interesul pentru bunastarea altora, chiar daca initial nu in masura in care ar fi lezat propria bunastare). In prezent ea genereaza o serie de probleme caci, multi indivizi si-au conservat altruismul doar in vis-a-vis de familia lor biologica (sau, eventual, fata de alte grupuri astfel promovate – dand nastere *nationalismului*), intampinand dificultati in a trece peste acest nivel. Astfel pentru unii *grupul interior* a ramas psihologic alcatuit doar din familie. Noroc poate cu problemele nascute de imperecherile intre rude apropiate [5 - <http://en.wikipedia.org/wiki/Inbreeding>] care au condus la necesitatea flexibilizarii definitiei *grupului interior* pentru a permite includerea de „sange proaspat”. Pentru multi, aceasta a condus la revelatii importante si la evolutia moralitatii. Pana atunci insa, cate atrocitati n-au fost comise in numele „bunastarii proprii familii”?

Cea mai importanta nevoie sociala prezenta – un precursor al lubirii – este aceea de intimitate si profunzime sexuala si afectuoasa. La acest nivel distinctia dintre cele doua componente este putin pronuntata, sexul si afectiunea formand un tot unitar. Interesant cum aceasta a luat nastere (autorul isi permite sa speculeze) din rafinarea impulsului altruismului specific nevoii de familie in afectiune si cum, gratie activitatilor sexuale asociate cu cei fata de care s-au legat relatii de familie, a dat generat acest ansamblu sexuo-afectuos (posibil chiar ca placerea sexuala sa fi intarit traiirile altruiste fata de instrumentul producerii ei). Insa acesta, in ciuda a ce considera diferiti autori nu este nici pe departe lubire (care este discutata intr-o subsectiune separata). Intimitatea sexuo-afectuoasa este grosier superficiala in raport cu lubirea. Postulat: Prima este intemeiata pe simtamantul *pre-moral* al reciprocitatii (nascand proto-altruism) fata de agentul satisfactiei unui interes utilitar (al placerii sexuale in principal, uneori al nevoii de siguranta – mai des in cazul femeii – sau in genere a altor nevoi). Un cerc virtuos de comportamente altruiste alternative vizand *satisfacerea nevoilor partenerului* – un „dans al intimitatii” – adanceste intimitatea sexuo-afectuoasa. Dragutz. Insa lubirea (dupa cum e discutat mai tarziu) se intemeiaza pe valorizarea esentei umane a Fiintei(-lor) lubite. Lubirea profunda nu reclama satisfacerea vreunei nevoi de catre partener (decat sa zicem prin a se constitui in cineva pe care individul sa lubeasca) si nu este interesata de dovezi sau „cadouri”. Insa na... „privite din avion” cele doua se asemana, mai ales in ochii celui care n-a avut sansa sa traiasca lubirea (caci este intr-adevar un fenomen foarte rar). De remarcat ca, empiric, intimitatea sexuo-afectuoasa este conductiva la o satisfactie sexuala superioara „sexului fara poveste” – dansul intimitatii determina partenerii sa fie mai deschisi la a satisface pofta ale celuilalt chiar daca nu le confera, prin ele insele satisfactie, sau chiar presupun costuri de Suferinta (in temeiul altruismului). NB: Oare asa s-a fi luat nastere fenomenul „fericirii prin fericirea altuia”? Mai mult, existenta unei „povesti” (unei relatii sociale si unei istorii) intre parteneri poate conferi o doza mica de Insemnatate (Semnificatie) diferitelor comportamente si traiiri specifice „dansului intimitatii” (diferitelor comportamente sexuale mai ales), astfel incat

aroma fiecărei experiențe este diferită (caci este resimțită subiectiv ca fiind ceva diferit de simplu sex – însemnând ceva – chiar dacă puțin). Astfel se atinge puțin un element al Vietii pline de Însemnatate (care generează colosal mai multă Fericire decât satisfacerea nevoilor). Notabil că Însemnatatea sporește și Placerea!

In sistemul actual:

În modelul socio-economic Occidental actual, nevoile sociale sunt și ele exploatare ca sursa de putere a celor din categoriile superioare (4-6) asupra celor din cele inferioare. Astfel, satisfacția lor este oferită astfel:

- *Nevoile de apartenență și prietenie:* Celor din categoriile inferioare aceste nevoi le sunt satisfăcute prin oportunitatea socializării la locul de muncă. O parghie de putere managerială este aceea că ele pot fi gestionate (dirijate) prin diferite mijloace specifice (e.g. mutarea în alt birou, crearea unor conjuncturi de dependență, etc.). Bineînțeles există și perspectiva amenințării cu frustrarea nevoilor sociale (prin concediere și excluderea din colectiv). În categoriile superioare (4-5) ele se pot lega în mod cât de cât autentic, deși cultura competiției pentru putere poate degrada considerabil calitatea lor. Categoria 6 autorul apreciază că manifestă mai degrabă relații de familie între membrii ei și mai rar leagă prietenii externe autentice.
- *Intimitate sexuo-afectuoasă:* Aceasta este cea mai puternică „armă” de stimulare a cooperării celor din categoriile inferioare de către manageri. În primul rând prin salariu (conferind partenerului perspectiva siguranței materiale și suplimentar satisfacția egoului fiindcă prin propagandă s-a instilat ideea că „e cool” să faci sex cu cei afluenți), în al doilea rând prin puterea de a regiza situații în care partenerul „oferit” celui vizat depinde de acesta (și el are ocazia să înceapă „dansul intimității” printr-un comportament altruist) și în al treilea rând prin exercitare nemijlocită a puterii asupra celui „oferit”, managerul poate să favorizeze satisfacerea acestei nevoi pentru un individ. Bineînțeles că satisfacerea nu va fi perfect autentică caci, spre deosebire de atunci când a apărut pentru prima dată această nevoie, individul este manat de nevoi și aspirații superioare „micilor favoruri materiale și afectuoase” pe care cei din categoriile 1-2 le pot oferi ca parte a „dansului intimității” în acest context. De remarcat că pentru unele categorii sociale (de pildă fermierii), ca efect al politicii de New Deal [5 - http://en.wikipedia.org/wiki/New_Deal], satisfacerea acestei nevoi se realizează puțin diferit, aceștia beneficiind de mai mult „spațiu de manevră”.
- *Familia:* Satisfacerea nevoilor familiale prin metoda *casniciei* reprezintă cam „apogeul” promisiunii de valoare a „targului social” pentru cei din categoriile inferioare (1-3). Arhitectii sistemului actual s-au străduit în aprecierea autorului din răspuțeri să lege satisfacția celor mai mulți factori fericitori (inclusiv ai Vietii pline de Însemnatate) de această „podoabă de pret” oferită doar celor mai cooperanți sau utili. În formula casniciei actuale din societatea vestică, elita trage beneficii suplimentare caci casnicia (mai ales dacă produce copii) da naștere unei întregi noi palete de reformulări ale nevoilor de bază astfel încât

subiectul „are pentru ce sa traga” macar cativa ani (e.g. pentru a plati educatia copiilor sai) si devine si mai dependent. Insa pentru a putea fi oferita ca podoaba de pret (prin aceleasi mijloace in mare ca Intimitatea sexuo-afectuoasa) este necesar sa limiteze oportunitatea formarii de legaturii familiale in afara cadrului proiectat (in mod independent). Acest lucru se realizeaza prin urmatoarele metode:

- *Limitarea potentiei financiare a subiectilor* – astfel incat ei, traind stresul insatisfactiei nevoilor fiziologice si nedispunand de resursele necesare intretinerii unor copii vor avea prea putin de oferit unor eventuale parteneri (care au fost si supuse propagandei despre ce sa „vrea” de la un partener) si relatii nu se vor inchea. Uneori aceasta metoda mai esueaza si relatii familiale autentice (chiar de iubire uneori) se incheaga.
- *Legislatia pervertita* – Insa definitia casniciei este problematica: „o promisiune de fidelitate sexuala” (care intra adesea in contradictie cu incarnarea nevoii sexuale a barbatului – adesea si a femeii pentru ca oamenii nu sunt „natural monogami” – nu resimte nimeni nevoia sa nu mai aiba alti parteneri sexuali). Incalcarea acestei promisiuni il face, normal, pe cel in culpa sa datoreze despagubiri (adica trebuie sa munceasca mai mult, sa renunte la vacante, etc.) – evident, cei saraci, ca cei bogati nu pierd procesele ☺. Mai mult, regimul indiviziunii bunurilor (ce castiga unul devine bun comun – barbatul castigand de regula notabil mai mult decat femeia in sistemul actual) si obligatia de intretinere confera atat de multa putere, in sistemul actual, femeii (Va bucurati fetelor, nu? Ca macar dupa ce „va ia” trebuie sa aiba grija de voi si sa fie fidel?) incat – normal – barbatul va evita sau amana pe cat posibil casnicia. In acest fel fetelor, ramaneti disponibile ca cei din categoriile superioare (4-6) sa faca sex cu voi cat sunteti tinere si apoi sa va lase in seama altora (hei, macar le pasa putin de voi – nu ajungeti in cimitir – si asta spune ceva). Normal, ca barbatul sa fie presat sa „faca acest pas”, propaganda va portretiza contractul de transfer de Putere drept *declaratia suprema (singurul indiciu poate) a iubirii adevarate* (si egoul vostru reclama declarii de iubire, nu fetelor?). Suplimentar, in acest fel ambii sunt pacaliti in a crede ca iubirea este Intimitatea sexuo-afectiva si deci ca na... au trait-o si p’asta. Cireasa de pe tort este insa legislatia privitoare la obligatia de intretinere a copiilor (inclusiv a celor nedoriti) care poate sa mearga pana la 25-50% din venituri (tineti minte ca 65% din populatie nu are bani suficienti pentru nevoile materiale si 33% abia si le acopera). Cum femeia are drept de veto daca sa aiba sau nu un copil, si in cvasi-totalitatea cazurilor (mai putin daca barbatul coopereaza si beneficiaza de parghiile celor puternici asupra sistemului de justitie) custodia ii este acordata (oricum barbatul probabil nu o prea vrea) puterea este la ea. Care este efectul? Evident ca nu va vrea sa faca copiii si va va suspecta mereu ca incercati sa ramaneti insarcinate „in ciuda vointei lui”. Sa stiti ca daca n-ati fi avut puterea sa ii luati atat de

mult, probabil ca din cand in cand v-ar mai fi ajutat cu cateceva (pe voi si pe copil). Acestea sunt gandite pentru a putea exercita puterea pentru a determina mariajul in conditiile dorite de elita (cine cu cine doresc) si a putea rasplati pe barbatul cooperant. Insa efectul secundar principal este ca datorita acestei legislatii ceea ce rezulta nu este nici pe departe relatie familiala! Este o relatie conflictuala – o lupta acerba de putere si „stoarecerea” satisfacerii unor nevoi personale (de baza, evident) de la partener. Incredere? Altruism? Iubire? ☺.

- *Modelul cultural al familiei Occidentale*: Casnicia, in sistemul Occidental, este asocierea intre un barbat si o femeie (care adesea au fost oferiti ca rasplata contextuala unul altuia) ce „isi traiesc mizeria in comun”. Nu prea au timp sa se vada unul cu altul. Nici sa petreaca prea mult timp cu eventualii copii (care sunt institutionalizati de mici). Insa sunt „liberi” sa munceasca mai mult si sa sufere mai mult pentru a-i intretine (si eventual a-si gasi semnificatia in speranta – iluzorie evident – ca daca cumva economisesc pentru colegiu, ei vor „rupe lantul saraciei”). Evident copii vor fi frustrati sexual incepand din adolescenta (daca provin din familii sarace) si numai buni de a fi susceptibil cooptari prin oferta *intimitatii sexuo-afective*. Mai mult, unii vor fi abuzati sau abandonati si numai buni de facut „pumnii” elitei. Evident in cazul celor din categoriile superioare (4+) casnicia nu exista in esenta. Barbatii au suficienta putere incat sa nu le pese de aranjamentele legislative pe care ei le-au creat si, daca isi iau vreo nevasta (sau mai multe, pe rand) aceasta nu le va altera in vreun fel comportamentul (sexual de pilda) – evident mai putin daca ei sunt saraci si nevasta provine dintr-o familie din categoria 4+. Aceasta asociere 1 barbat – 1 femeie face sens in gandirea elitei caci daca barbatul ar vrea 2 sau 3 femei (unora li se ofera), „intelepciunea” lor ar presupune ca trebuie fie exercite ei (sau sa ii confere barbatului) mai multa putere (si deci sa consume mai multa) pentru a le determina pe acestea sa coopereze (mai ales in contextul propriei propagande despre casnicie).

Autorului i se pare incredibil cum sistemul actual a reusit sa perverteasca atat de mult satisfacerea unor nevoi atat de banale. Noroc ca autorul (se considera autoactualizator) nu le resimte aproape deloc. Evident ca daca sotii sunt oferiti unul – altuia ca recompensa a cooperarii (chiar daca indirect – poate chiar fiind matchuiti de programe pe calculator) arareori va exista o valorizare a esentei umane a celuilalt. Deci nu iubire. Mai mult, aranjamentul confruntational inerent sistemului va eroda increderea intre parteneri si va genera un cerc vicios al frustrarii si abuzului distrugand si relatii unde altminteri ar fi existat potentialul intelegerii. Autorul crede ca omul isi satisfacea aceste nevoi mult mai bine (mai satisfacator) in preistorie decat in actualul sistem.

Acestea fiind spuse, realitatea nu este „chiar asa” de sumbra. Nu peste tot. Sotii nu sunt alesi arbitrar (mai ajung si ei sa se placa cat de cat initial). Muncitorii nu sunt singura categorie de indivizi lipsiti de putere. Alte categorii (oamenii de stiinta,

profesionistii talentati – „rock stars”) beneficiaza de tratamente mai bune. Mai mult, aceste practici nu sunt fatise (indivizii putand nici sa nu isi dea seama ca au fost „oferiti” unul altuia – poate nu pe nume – dar la nivel de cluster socio-economic). Mai exista si o patura destul de larga alcatuita din „acolitii” in diverse roluri ai elitei (in sistemul juridic, in fortele militarizate, etc.) care iarasii au parte de tratament special. Mai mult: cum societatea este alcatuita in mare parte din „oameni normali” (chiar in categoriile 4-5), din fericire, nu totul se intampla ca urmare a exercitarii puterii de catre unii asupra altora. Pana la urma, chiar si in acest context, casnicia se coreleaza pozitiv si cauzal cu Fericirea. Insa, esenta ramane!

Intr-o societate libera:

Hewh. Descrierea starii actuale in randurile de mai sus a fost dureroasa pentru autor. Intr-o societate libera, nevoile sociale ale indivizilor sunt acoperite gratie *oportunitatii comunicationale univerale*. Astfel, ei se descopera unii pe altii pe baza compatibilitatii firilor si preocuparilor lor si pot forma relatii sociale mult mai profunde. In temeiul *liberei asocieri si dezasocieri* ei pot ajunge chiar sa formeze sub-grupuri sociale si sa dezvolte o cultura proprie. Cum s-ar infaptui concret aceasta pe Pamant? Iata cateva idei:

- Prin intermediul tehnologiei informatiei (Internet si retele asemenea), indivizii se pot descoperii unii pe altii si pot afla detalii unii despre altii si pot intra in legatura si dezvolta relatii. Este adevarat ca, in prezent, exista un overload informational imens si datorita si altor tehnici de *control al informatiilor* [4 – Asupra Puterii] nu se poate spune ca indivizii sunt avizati corespunzator sau ca au o imagine veridica unii despre altii (de pilda autorul este convins – in trufia sa ☺ - ca ar exista multi interesati de lucrarile sale care nu au idee ca el exista). Insa, pentru inceput, si daca ar exista doar servicii web (evidentiate mai jos) care sa functioneze exclusiv conform principiilor unei societati libere si in interesul utilizatorilor (nu al proprietarilor sau elitelor politice din statele unde isi au sediile acestia) ar fi un inceput grozav:
 - Similar **Facebook**: Individul sa poata publica sub propria identitate legaturi web, poze, filme (da si nud! – cu tag special), insemnari scurte, orice vrea – esentialmente site-ul functionand ca serviciul sau de presa. Cine vrea (si ajunge sa fie avizat si suficient de interesat de individ) ii poate vizita profilul si acolo poate vedea tot ce are sau a avut de spus cel vizat (eventual catre auditoriul vizat, prin setarile de audienta). Daca ar putea sa vada si istoricul (ceea ce acum pe Facebook merge oribil de greoi) si sa aiba o facilitate „desteapta” de filtrare (pentru a vedea doar ceea ce l-ar putea interesa) si de cautare (ceea ce acum Facebook nu are), ar putea astfel sa acceada la „versiunea sa” – sa auda (ma rog, sa vada) ce are de spus posesorul profilului. Suplimentar ar trebui sa poata schimba mesaje (ok, text pentru inceput) si da, sa existe un istoric al intregii activitati pentru ca ambii sa il poata consulta ulterior. Evident, trebuie sa existe increderea ca profilul nu va fi cenzurat, ca nu va fi sters sau suspendat si ca el va fi gasit de cei care il cauta. Dezvaluirea naturii prezente si trecute a relatiilor dintre indivizi pentru a facilita descoperirea

de noi persoane interesante si filtrarea / prioritizarea adecvata a continutului pentru a evita overloadul informational (nu prea merge bine acum la Facebook – mult continut junk si updateurile prietenilor cam lipsesc) este evident binevenita (din moment ce acestea nu vor fi folosite impotriva interesului utilizatorilor). Grupurile gen Facebook sunt de asemenea o idee grozava! Ele pot prelua si rolul jucat in prezent de Pagini (care vizeaza o anumita tema – topic). Agentiile de presa de pilda pot utiliza grupurile pentru a publica linkuri la stiri. Evident trebuie sa fie si usor de descoperit de cei care ar putea fi interesati. O abordare si mai buna ar fi ca fiecare post al individului sa fie taguit (marcat) cu diferite teme aplicabile (si eventual suplimentar unele sa fie deduse din continutul postului), si printr-o facilitate desteapta de filtrare si una si mai desteapta de cautare sa se poata descoperi tot ce are individul de spus pe o anumita tema. Astfel individul poate posta in acelasi loc viziunea sa asupra originii universului si o poveste-fantezie sexuala si cei interesati vor regasi doar ce vor, cand vor. Aceste facilitati destepte vor trebui sa faca conexiuni intre teme (sa stie de pilda ca tema tokamak este legata de tema energie prin fuziune si cum). Unele taguri pot specifica daca postul vrea sa fie ceva hazliu, ceva important, un comunicat de presa, o lucrare stiintifica, etc. (astfel nu avem nevoie si de linkedin). Mai mult, facilitati destepte de filtrare si cautare la nivelul retelei sociale (celor cu care individul a interactionat pana la un moment dat) pot facilita descoperirea *de teme* (prin conexiunile cu alte teme, cu persoane, etc.) si de *posturi pe teme de (potential) interes*. In acest fel, explorand o tema (de pilda relatiile poliamoroase) pot fi descoperiti si indivizi potential interesanti (de pilda proxim geografic, de sexul potrivit, etc. etc.). Cum traim intr-o societate libera, acest serviciu nu va putea fi folosit pentru a trimite amenintari (ori ele nu vor produce nici un efect – nu vor fi credibile) si nici pentru a supraincarca informational in mod deliberat. Facilitatea de Evenimente este si ea utila; evenimentele reprezinta momente in care se intampla ceva (in mediul virtual sau cel real). Ea ar trebui integrata cu serviciul GoogleMaps descris mai jos. Descoperirea evenimentelor de (potential) interes ar trebui sa se produca in acelasi mod cu descoperirea oricarui alt tip de continut de interes. Grupurile sau Organizatiile pot avea si ele profile de Facebook (chiar este indicat!).

- Un **Wikipedia**: Un site pe care oricine (si nu doar oricine ci multi) posteaza (in formatul actual enciclopedic Wikipedia ar fi grozav) o sinteza a tot ce a fost publicat pe o anumita tema sau concept (pe Facebook, WhosWho, WikiPapers sau, na, altundeva – insa cine ar vrea sa publice altundeva?). Asa cum este conceput Wikipedia acum, de cativa ani a inceput sa aiba mult continut de foarte buna calitate. Criteriul esential pentru succes este ca *toate* punctele de vedere sa fie incluse (bine si evident paginile sa nu devina in mod nejustificat kilometrice). In prezent Wikipedia se pare ca a reusit cu brio acestea in cazul celor mai multe pagini (inclusiv privitoare la evenimente politice). Acesta ar trebui integrat

cu serviciile Facebook si WhosWho astfel incat utilizatorii sa poata ajunge direct pe profilele autorilor lucrarilor, editorilor sau personalitatilor mentionate in pagini. Mai mult, el ar trebui integrat cu serviciul WikiPapers descris mai jos astfel incat, vizitatorii sa aiba acces direct la lucrarile (paperului) citate (evident pentru care autorii au decis sa le impartaseasca cu cel care cauta).

- Un **WikiPapers**: Un serviciu (fara analog in prezent) pe care individul si grupurile sa poata publica lucrari: Un fel de Wikipedia al lucrarilor stiintifice. Trebuie sa poata fi controlata audienta tinta prin setari, in mod similar cu Facebook (inclusiv prin integrare cu acesta) dar si cu WhosWho (unele cateorii putand fi generate pe baza datelor din acest sistem). Mai mult, serviciul trebuie sa permita un mecanism de peer-review: Oricine doreste (da, si care are acces la lucrare) poate face un review la ceva publicat (de la a lasa un tag „stiintific corect”, „interesant” sau „dubios” ori „gresit” pana la a scrie un comentariu intreg). In functie de setari, ar putea chiar sa intervina direct asupra lucrarii (similar cu Wikipedia). Pe baza datelor din WhosWho aferente celor care fac review, vizitatorul isi poate face o idee buna despre care lucrari sunt corecte. Mai mult, ar putea fi avizat despre cele care „i s-ar putea parea interesante”. Din nou, prin acele facilitati de filtrare si cautare, vizitatorul poate descoperii lucrari si reviewuri de interes pentru el. In acest fel este asigurata si *oportunitatea stiintifica* a unei societati libere. Autorul a publicat acest articol pe Blogger (unde este cam greu de citit). Si-ar fi dorit sa existe un WikiPapers.
- Un **@Home**: Un serviciu prin care fiecare individ (sau grup, sau organizatie, etc.) poate avea un spatiu web (eventual mai multe pagini) pe care sa publice diverse informatii, dar care sa se afle sub controlul sistemului informatic: e.g. o Universitate isi poate publica programa (caz in care cursurile vor apare frumos subliniate cu legatura catre paginile lor, sau catre temele aferente pe Wikipedia), lista de profesori sau chiar orarul. Serviciul se integreaza cu toate celelalte. Istoricul tuturor modificarilor este mentinut (in mod similar cu Wikipedia, inclusiv cu link catre profilele editorilor). Practic @Home este un WikiPages pentru continut mai dinamic si nu neaparat stiintific. Teoretic s-ar putea ingloba in WikiPages. O facilitate interesanta ar fi aceea de a oferi si facilitati de colaborare riguroasa (e.g. eLearning, eGovernment). Continutul de pe @Home este indexat de motorul de filtrare si cautare.
- Un **WhosWho**: Daca Facebook-ul era pentru ceea ce un individ are de spus (despre el sau pe diverse teme), WhosWho este pentru ceea ce altii au de spus. De pilda institutiile de invatamant pe care le-a absolvit, organizatorii testelor standardizate gen SAT, GMAT sau GRE. Dar si actuali sau fosti colaboratori si parteneri (aici este punctul in care se descopera cand a respectat individul intelegerea – contractele – si cand nu). Chiar si actuali sau fosti parteneri sexuali, membrii ai sub-grupurilor

din care a facut sau face parte (ori cu care a interactionat) precum si, in genere, orice parte interesata. Individul vizat are posibilitatea sa raspunda (sa dea replica – de pilda sub forma unui comment special) pe site oricaror informatii astfel publicate de altii. Evident si organizatiile (sau sub-grupurile) pot figura pe WhosWho (ai afla astfel cine are pizza oribila si cine grozava). O informatie publicata pe WhosWho poate viza mai multe entitati (mai multi indivizi, mai multe organizatii, sau o organizatie si un anumit individ/grup din cadrul ei). Evident WhosWho este integrat cu toate celelalte sisteme (astfel incat e clar ce individ este vizat – cu link la profilul de Facebook). De regula, cel care publica o informatie pe WhosWho trebuie sa descrie contextul interactiunilor sale cu subiectul care au condus la respectivul review (e.g. in ce perioada au colaborat, care a fost obiectul contractului, etc.). Cum reviewurile nu sunt anonime acela care minte intr-un review (de pilda nu il cunoaste pe subiect dar spune despre el ca este un sarlatan nebun) si furnizeaza niste informatii „de control” care sunt infirmate de altii cu reputatie buna (e.g. „nu aveai cum sa fi fost inselat de subiect pe 14 Feb 2013, fiindca era cu mine la munte”), atunci mincinosul isi va pierde din reputatie si cu greu va mai fi crezut pe viitor. Cum conturile nu sunt anonime ci corespund unor persoane, oare cine ar risca sa fie astfel etichetat? Mai ales intr-o societate libera? Si chiar daca se intampla, reviewul nu este tratat ca „fapt al realitatii” nici de sistem nici de ceilalti utilizatori; ci ca declaratie (nici macar neaparat opinie) a autorului. In timp totusi (ani, decenii?) autorul (acestui articol) considera ca 99% din informatiile de pe WhosWho vor fi esentialmente adevarate. Din restul de 1%, 99% vor fi subiectiv adevarate (adica autorul lor le considera in mod sincer ca fiind adevaruri). Hey, cine ar fi crezut la inceputul Facebook.com ca oamenii chiar isi vor da numele real? Sau numarul de telefon? Dar pana la urma uite ca o fac.

- Un **WhatGoesOn**: Un serviciu prin care vizitatorul poate descoperi ce indivizi, grupuri sau organizatii exista in societate (evident care au dorit sa isi releve existenta individului) si cu ce se ocupa. Mai mult el va putea afla pentru o anumita tema, cine se ocupa de asa ceva sau de ceva similar. Motorul „destept” de cautare si filtrare poate fi folosit privitor la informatiile din acest serviciu, integrandu-le cu cele pe WhosWho si restul serviciilor. Ati vrea sa aflati cine studiaza fizica nucleara sau astronomie intr-un centru dedicat? WhatGoesOn + Google! Vreti sa aflati cu ce se ocupa organizatia CERN? WhatGoesOn. Vreti sa descoperiti ce noi teme de activitate exista in societate sau au aparut in ultimele 5 luni? WhatGoesOn. Vreti sa aflati cine livreaza pizza cu ardei iute in locatia fizica curenta a dvs? WhatGoesOn. WhatGoesOn ar fi practic un YellowPages mai detaliat, pe care ar apare si eventualele organizatii publice (organisme ale statului).
- Un **WhoWantsWhat**: Un serviciu prin care indivizii (sau grupurile,

organizatiile, etc.) publica ceea ce *vor* (Scop) sau *doresc* (Deziderat) si presupune colaborarea altora (eventual avand anumite trasaturi – de pilda sa fie programatori sau sa stie fizica cuantica), eventual detaliaza conditiile (e.g. vreau in seara asta, vreau pentru minim 1 luna) si, legat de acestea sau separat, ceea ce ar putea oferi altora (fara contrapartida sau in schimbul a ceva ce vor sau doresc ei, precizand eventual ce anume). Introducerea unor date (e.g. despre ce ar putea oferi) ar putea fi usurata prin integrarea cu WhosWho, Facebook si WikiPapers. In stadiile initiale serviciul va permite consultarea acestor informatii. Ulterior, va putea propune cuplaje (matchmaking) intre cerere si oferta poate chiar propunand „deal”-uri alcatuite din mai mult de 2 parti (e.g. A ofera ce vrea B, B ofera ce vrea C si ce ofera ce vrea A). Pentru anumite categorii de dealuri vor putea exista functionalitati speciale (e.g. tip bursa – cu Bid si Ask daca obiectul schimburilor este deja standardizat). In stadiile ulterioare, va putea, pe baza informatiilor despre o entitate existente in restul sistemului (eventual inclusiv in zone private de pe Facebook sau @Home) determina ce deal-uri ar putea face (ce anume din scopurile sau dezideratele altora ar putea onora). Mergand si mai departe, pentru un individ, pe baza tuturor informatiilor despre el, ar putea sa sugereze ce deal-uri ar putea sa il intereseze.

- Un **Google**: un motor destept de cautare si filtrare pentru tot continutul existent pe celelalte servicii. Momentan caracterul „destept” al Google este destul de limitat (desi are o oarecare eficacitate). Intr-un viitor insa, ar putea fi posibil sa fie citite gandurile utilizatorului printr-o interfata (e.g. similara cu castile folosite in controlul simulatoarelor de zbor „cu gandul”), privitoare la ce continut cauta (ce genuri de teme, ce tipuri de persoane sau grupuri noi) – poate chiar pornind de la interpretarea trebuintelor ori dezideratelor curente (i.e. does he feel like love, sex or science? – si mai detaliat in ce sens exact) si cautat in mod eficient prin „intreg Internetul” rezultatele pe care individul si-ar dori cel mai mult sa le vada (cele mai relevante). Intr-un viitor ceva mai indepartat poate va putea si sa il fereasca de continutul pe care nu vrea sa il descopere *atunci* (e.g. spoilerul unui film). Folosind intreaga putere a ansamblului serviciilor descrise, intr-un viitor poate va fi posibil sa se ruleze o cautare (introdusa mental sau de la tastatura) de forma „Vreau sa vad profilele unor fete pe care nu le-am cunoscut inca, pe care daca o sa petrec ceva timp sa le cunosc le voi gasi incitante sexual raportat la poftele mele din acest moment si care, daca le voi aborda in aceasta seara cu un mesaj pe Facebook, vor dori (eventual dupa ce citesc informatiile din sistem, inclusiv WhosWho) cu mare probabilitate sa ne intalnim in astfel de scopuri in maxim 1-2 zile.” Ar fi cool nu? Google-ul ar trebui sa poata fi folosit pentru cautarea sau filtrarea informatiilor intr-o maniera structurata, eventual pe fiecare alt site in parte sau corelat. Ar putea fi introduse si notificari atunci cand rezultatele unei astfel de interogari se schimba (pe are utilizatorul uman sa le primeasca de pilda pe telefon sau

- pe tableta).
- Un **GoogleMaps**: Pentru a inlesni participarea oamenilor la activitati live - in afara mediului virtual (i.e. „face to face”), este util sa existe un serviciu care sa permita utilizatorului uman sa identifice obiectivul real (e.g. „Biblioteca Nationala”, „Palatul Parlamentului”, „caietul de matematica de pe birou”, „furculita cu coada lunga din bucatarie”) ce corespunde unui element informatic – cum ar fi un text ce contine o adresa de strada ce apare la descrierea unui Eveniment in serviciul Facebook. Suplimentar, omul trebuie sa stie si cum sa gaseasca (sau cum sa ajunga la) obiectivul vizat: pentru un obiectiv constand intr-un bar de noapte de pilda, daca nu a mai fost niciodata acolo si nu recunoaste numele strazii din adresa, i-ar fi de folos niste instructiuni de navigare („driving directions”). Pentru a evita sa piarda timpul cautand adresa pe harta Pagini Aurii de pilda, omul poate folosi serviciul Google Maps si consulta informatiile necesare pe ecranul unui terminal. Serviciul Google Maps functioneaza astfel ca un translator intre reperatele valabile in mediul virtual si reperatele realitatii externe.
 - Un **MySpace**: Un serviciu prin care fiecare entitate (individ, grup, organizatie, etc.) poate *controla* pe deplin un spatiu web (efectiv isi poate face propriul site). Spre deosebire de @Home unde entitatea utilizatoare putea doar sa trimita cereri serviciului pentru a actualiza continutul (care altminteri era stocat si procesat in afara controlului sau), serviciul MySpace se afla pe deplin sub controlul entitatii. Astfel aceasta decide cand si cui sa confere acces si la ce zone din MySpace (pot fi privite ca niste pagini parolate) si ce continut sa le serveasca altor entitati emit care o cerere. Nu este obligatoriu sa existe un istoric al modificarilor. Daca MySpace-ul unei entitati pretinde ca mentine un asemenea istoric, nu este obligatoriu ca acesta sa fie veridic. Entitatea poate folosi diferite zone din MySpace pentru a stoca si procesa orice date doreste: Back-Up-uri, Memorie de Lucru, Cod Sursa, etc.

Nota asupra tehnologiei (tehnic, dar filozofic interesant)

Tehnologia pentru acoperirea cerintelor acestor sisteme exista partial si domeniile implicate fac obiectul cercetarii active. Evident ca acela (individ sau grup) care ar controla aceste sisteme informatice ar avea Puterea sa perverteasca principiile unei societati libere: alterand informatiile (punand in gura unora posturi care nu le apartin), cenzurand continut (nereturand anumite profile sau posturi in urma cautarii sau la filtrare), procesand in mod tendentios datele (de pilda returnand un furnizor slab de pizza fiindca au fost ignorate anumite date de pe WhosWho), refuzand accesul la sistem al utilizatorilor si probabil in multe alte moduri. Evident un asemenea sistem ar trebui sa fie cu sursa deschisa (open source) fata de toti cei care urmeaza sa aiba incredere in el. Mai mult, arhitectura sa nu poate fi una centralizata (cel putin nu in actualul stadiu al evolutiei umanitatii in care exista atatia care

valorizeza puterea mai presus de moralitate sau adevar). Insa ea ar putea fi bazata pe o infrastructura distribuita de Grid Computing federalizat (ironic sau nu, similara cu cea vizionata de autor cu ceva ani in urma si in cu totul alt context pe cand activa la start-up-ul sau Mat Soft Technology: [5 - <http://www.matsoft.ro/index.php?sectionId=120>]), in care nu exista un „server” (sau cluster) central ci fiecare utilizator controleaza (fizic sa zicem) propriul sistem de calcul („un nod in retea”) si determina ce grad de incredere (in ce privinte) sa acorde altor noduri cu care este interconectat. Un alt aspect notabil ar fi acela al personalizarii algoritmilor folositi (de pilda utilizatori diferiti pot acorda „caderi” diferite spuselor aceluiasi individ pe WhosWho; sau folosi legaturi diferite intre teme in functie autorul unei bucati de continut). In esenta, fiecare individ va avea „propria sa versiune” a celor 10 sisteme (eventual pe clusterul de calculatoare controlat fizic de el) si ceea ce s-ar intampla este ca acestea ar comunica cu sistemele aferente altor entitati (noduri cu care entitatea vizata este conectata direct). Primele 9 sisteme ale tuturor entitatilor (indivizi, grupuri, organizatii, etc.) formeaza un sistem de calcul distribuit (intr-o arhitectura de Grid Computing federativ) alacatuit dintr-o serie de noduri independente, dar care opereaza asupra acelorsii date (conceptuale) – ca si cum ar avea o baza de date comuna, distribuite (i.e. ca si cum ar fi ceva similar cu Google File System [5 - http://en.wikipedia.org/wiki/Google_File_System): informatiile introduse de fiecare entitate in sistem (inclusiv interogari). Practic acestea cuprind tot „ce a spus” (e.g. ce a postat pe Facebook, ce a publicat pe WhosWho, ce interogare a adresat Google, s.a.m.d.) fiecare entitate (de regula ca urmare a interventiei umane, in sa nu neaparat).

Inca ceva: Tot ce acest colosal si dragutz sistem informatic poate sa faca pentru individul uman (sau entitatea grup, organizatie, etc.) este sa ii ofere niste informatii bazandu-se pe ceea ce *declara* ceilalti (caci nicaieri acest sistem nu verifica cumva daca declaratiile acestea sunt conforme cu Realitatea Obiectiva). Intr-o societate libera matura, cel mai adesea vor fi conforme cu realitatea, caci nimeni nu va mai fi interesat sa minta (facand abstractie de eventuale probleme tehnice ale sistemului informatic – care si ele ating domenii de cercetare interesante). Insa in stadiile timpurii ale societatii libere, este posibil ca unii membrii ai sai sa incerce sa minta (sau sa dea declaratii neconforme cu realitatea din eroare), din diferite motive (i.e. ca sa obtina satisfactia unor nevoi pe care considera ca in acest fel are cea mai buna sansa de a si le satisface). O varianta tentanta dar mortal de periculoasa ar fi sa se abilitizeze un individ sau un grup cu verificarea conformitatii declaratiilor fiecaruia cu realitatea (macar in unele privinte clare – de pilda notele obtinute in facultate), inraurindu-l astfel cu incredere. Bineinteles, daca increderea este gresit plasata sau daca partea insarcinata se dovedeste incompetenta de aceasta sarcina, nodurile care dau aprioric crezare „verdictelor” ei ajung sa traiasca in eroare (ceea ce cred ei ca este Adevarat sa nu fie parte din Adevarul obiectiv). Din fericire, cel mai adesea,

analiza declaratiilor indivizilor (atat prezente cat si trecute) mai ales a mai multor indivizi privitoare la aceleasi fapte ale realitatii este adesea suficient unui individ rezonabil de virtuos (vezi sectiunea privitoare la virtuti) pentru a-si forma o imagine destul de veridica asupra Adevarului Obiectiv (in conditiile actualului nivel al evolutiei umane). Omul cat de cat virtuos, care cerceteaza empiric si prin introspectie trasaturile firii umane, care intelege gratie constientizarii propriilor impulsuri cum acolo unde el se comporta intr-un fel altii (mai slabi sau mai virtuosii ca el) se comporta diferit (si in ce mod exact). Chiar si intr-un mediu caracterizat de un acerb *control al informatiilor* [4 – Asupra Puterii] in care insasi firea oamenilor se schimba in timp (asemenea unui politician care, desi initial manat de dorinta autentica de a fi un exponent al vointei populare, ajunge, la un moment dat, sa o tradeze), acela atent, inteligent, curios (ce gaseste un mister chiar si marunt irezistibil) si in genere virtuos (vezi sectiunea referitoare la Virtuti) va gasi o cale spre lumina (i.e. Adevar) in cel mai adanc intuneric.

Odata ce s-au descoperit, evident, intr-o societate libera, indivizii vor avea si oportunitatea de a se intalni si de a se izola de influentele nedorite ale tuturor celorlalti si apoi sa revina fara griji catre altii.

De remarcat ca relatiile sociale formate intr-o societate libera sunt mult mai profunde si ele nu vizeaza neaparat doar nevoile sociale ci pot cuprinde si iubirea si chiar elemente ale Vietii Antrenate si Vietii pline de Insemnatate.

Totusi mai lipseste ceva: ce ii va face pe oameni sa vrea sa se asocieze unii cu altii? Care vor fi criteriile lor de a-si alege prietenii? Bineinteles, aceste criterii raman la latitudinea fiecaruia... daca exista oportunitate informationala universala, daca exista libertatea de asociere si dezasociere (fara teama), atunci relatiile care se formeaza sunt morale. Evident, va exista o dinamica a relatiilor sociale, prietenii legandu-se si destramandu-se, iubirii aparand si incetand (poate) si tot asa.

Asupra acestora, autorul are de adus o precizare: Va veni un moment in evolutia omului cand va gasi in el sa vada relatiile cu altii in toata frumusetea complexitatii pe care acestea le pot capata: fara a se limita la a incadra pe cei din jurul sau in categorii rigide precum „prieteni”, „colegi de munca”, „iubiti”, „amanti (sex)”, „familie” si fara a intra in panica atunci cand unul va avea mai multe „roluri”. Actuala nevoie de simplitate si puritate in relatii, „de a fi lucrurile clare”, provine din lipsurile evolutive a celor care o resimt.

De remarcat ca unii dintre membrii categoriilor superioare (5-6), autorul postuleaza ca resimt suplimentar nevoia unor relatii sociale de Dominanta (asemenea, sa nu radeti, cimpanzeilor). Astfel ei isi satisfac cumulat nevoile sociale si de ego prin aceasta. Altii de pe nivele inferioare pot ajunge sa urmeze „din reflex” exemplul, sub influenta puterii exemplului.

Privitor la relatiile de Familie, evident ca intr-o asemenea societate, se vor lega relatii autentice. Insa in viziunea autorului ar exista o diferenta notabila: fara casnicie (in sensul clasic, actual). Nimeni nu poate fi obligat pe vecie. Este imoral ca cineva sa isi ia un angajament (sa pre-consimta) la ceva etern (sau pana la moarte). Partenerii casnici vor ramane impreuna cat timp vor prefera sa ramana impreuna. Vor continua sa se iubeasca sau nu, sa se ajute sau nu..... Evident pot stabili ca isi unesc eforturile pentru ceva... de pilda pentru a furniza resursele materiale necesare dezvoltarii unor copii. Insa, in temeiul caracterului Temporar al Consimtamantului, fiecare poate renunta oricand. Chiar daca exista copii mici la mijloc. Cuvantul dat anterior nu poate lega pe nimeni. Bineinteles, fiecare e liber sa aleaga sa continue sa respecte ceea ce candva a vrut sau a ales sa consimta. Si CHARACTERUL unui om este judecat si dupa ce alege sa respecte si ce sa rupa. Insa este prerogativul sau sa rupa orice. Consimtamantul trebuie sa fie permanent (i.e. perpetuu; existent in fiecare moment). Antecsimtamantul este invalid. Postconsimtamantul (a consimtii ulterior la a fi fost victima unor acte atunci neconsimtite) este o chestiune mai spinoasa atunci cand este liber si informat.

O paranteza

Insa mai este de mentionat ceva... ca o paranteza daca doriti: un gand pentru candva, pentru ceea ce va putea fi candva: Relatiile Polyamoroase [5 - <http://en.wikipedia.org/wiki/Polyamory>]. In viziunea autorului ar fi de mentionat cateva lucruri despre acestea:

- Relatiile poliamoroase in viziunea autorului presupun in esenta *absenta compromisului*. Astfel, nu se formeaza neaparat „grupuri de persoane astfel unite” (i.e. o familie mare in 5 sau 10 sau cat un trib). Relatiile poliamoroase presupun doar ca individul sa simta orice ar simtii si sa aiba o relatie de orice fel ar fi cu oricine, fara sa fie nevoit sa compromita ceva din ce are!
- Intre persoanele cu care individul are relatii poliamoroase, nu toate trebuie sa aiba acelasi rol (roluri). Unele se pot apropia mai mult de rolul de iubita, altele mai mult de rolul de Amanata, iar altele de orice altceva. Ideea centrala este de a nu renunta la a *creste* o fiinta pe scara relationarii din compromis sau teama de a compromite altceva.
- Inca ceva: Relatiile poliamoroase sunt facilitate de intelegerea, iubirea si lipsa de competitie (in privinta „posedarii relationale”) intre toti membrii „grupului largit” (a grafului de relatii izvorand din subiectul vizat). Astfel, daca fetele cu care un baiat are relatii se iubesc intre ele, este mult mai usor sa isi infrunte gelozia si posesivitatea. Asemenea, daca baietii cu care fetele au relatii sunt neamenintatori si chiar ajung sa se respecte si poate chiar iubeasca (preferabil non-sexual din perspectiva autorului ☺) intre ei, atunci iar va fi mult mai usor sa se accepte unul pe altul. Ba mai mult: Vor putea tempera excesele partenerelor lor comune si setea de conflict si drama a unora.
- Evident ca pot apare situatii cand, intr-un grup de indivizi poliamorosi unii primesc mai mult decat altii, unii sunt mai iubiti sau mai impliniti ca altii. Mai

mult: Poate unii contribuie cu mai mult la armonia grupului sau chiar material la sustenta grupului decat altii si primesc in schimb o mult mai mica acoperire a nevoilor lor. Dar sunt liberi sa plece! Si chiar autorul ii incurajeaza sa o faca daca se simt nemultumiti! Ceilalti isi vor dea seama la un moment dat ca i-au tratat incorect. Si chiar daca un le pasa de echitate, s-ar putea sa ii doreasca inapoi pentru ceea ce aveau de oferit. Iar daca nu, inseamna ca poate nu aveau o contributie chiar asa mare cum credeau.

- Inca ceva: In viata oricarui om (dar mai ales a unei fete), este crucial sa aiba parte de iubire profunda, neconditionata si exclusiva! Pentru a putea a avanseze catre adevarata iubire si sa isi depaseaca fricile si traumele infantile, este vital ca ea sa fie, macar odata, iubita profund... si doar ea. Fara a trebui sa imparta iubirea cu nimeni (chiar daca iubirea nu se imparte 😊 cand mai multi sunt iubiti). Si sa fie astfel iubita pana se va plictisi ea!
- Astfel, la introducerea unor noi persoane in grupul poliamoros, autorul recomanda ca acestea sa primeasca intreaaga iubire a intregului grup in mod altruist si exclusiv, pana se vor plictisii de ea. Evident, daca cineva nu considera ca noul initiat merita un asemenea tratament, sa se opreasca acolo unde crede de cuviinta! Poliamory presupune a primii MAI MULT FARA COMPROMISURI, nicidecum a compromite trairile, poftetele, dorintele si aspiratiile proprii de dragul armoniei grupului! Nicidecum! Cadourile se fac din dragul de a face cadouri! Din fericirea de a darui. Unde ea e absenta, cadoul e nenecesar.
- Privitor la echitate, fiecare membru al grupului contribuie dupa cum considera la viata sa si a celorlalti. In particular, daca vorbim de intretinerea copiilor, acestia pot fi crescuti la comun. Evident, nu neaparat complet la comun, desi ar fi posibil (educatia si viata copiilor sa fie independenta de cine sunt parintii sai biologici). Membrii grupului pot contribui dupa cum considera la intretinerea nevoilor grupului. Evident cei care simt „trisati” de catre altii, sunt liberi sa ia masuri! De la a-si retrage investita afectiva fata de ei, pana la a cauta (prin mijloace morale si legitime) excluderea lor din grup sau chiar pedepsirea lor (evident tot in mod moral). Dar mai mult de atat nu au ce face. Nimeni nu va fi obligat sa contribuie nimic la grup. O face doar cat si cand vrea. Si fata de cine vrea! Astfel, daca unul sa zicem este tata a 90% dintre copiii din grup si la un moment dat nu mai vrea sa contribuie nimic material, e liber sa o faca! Insa si ceilalti sunt liberi sa continue sau nu sa ii intretina copiii sau sa il tolereze pe el. Mai mult: in temeiul principiului moral al *nici unei relatii privilegiate*, el nu are dreptul la nici o inrarurie suplimentara asupra copiilor sai (sa zicem peste o varsta a discernamantului) fata de oricare altul. Cat timp interactiunile dintre orice adult si copil sunt morale (nu incalca libertatea vreunuia de pilda), celui carui nu-i convine ca ai sai copii prefera pe altii in detrimentul sau, n-are decat sa suferi! Sau sa faca ceva (moral) sa schimbe situatia. Oricum faptul ca biologic este parintele unuia nu il indreptateste cu nimic! Daca vi se pare bizar, riscant sau chiar obscena aceaasta viziune, luati in calcul doar atat: de la gradinita, la scoala, la liceu, la facultate, in multe privinte (foarte importante) DEJA ne crestam copiii la comun.

O a doua paranteza

Inca un cuvânt despre psihopati: Psihopatii sunt acei indivizi care exploateaza ingaduinta, toleranta, iubirea, iertarea si ignoranta altora pentru a-i face sa actioneze contrar naturii lor (de regula pentru a obtine satisfactia unor nevoi proprii). Astfel, un psihopat va inocula si exploata, spre exemplu, sentimentele de vinovatie ale altuia pentru a-l face sa se simta vinovat, pe nedrept, atunci cand nu coopereaza. Mai mult, un psihopat va exploata FRICA altora de el, inducandu-le iluzia ca el ar fi puternic si ei slabi. Dar va face si multe altele: [5 - http://en.wikipedia.org/wiki/Psychological_manipulation#How_manipulators_control_their_victims] prezinta o buna discutie a subiectului pe care autorul o recomanda parcursa. In esenta psihopatii (in definitia autorului) exercita Putere izvorand din Minciuna, Frica nejustificata, predispozitia prea mare a altora de a lerta, dorinta unora de a face plac, dorinta unora de a fi placuti de oricine. Vis-a-vis de psihopati, autorul decreta:

- Comportamentul psihopatic activ (atunci cand un om actioneaza in temeiul acesta) trebuie neconditionat, neintarizat si asupra pedepsit. In acest fel, psihopatul are o sansa sa invete ca sunt gresite caile lui si sa gaseasca noi moduri de a-si cauta satisfacerea dorintelor. Asta inainte sa produca un rau considerabil cuiva care sa reclame exterminarea sa.
- Victimele psihopatilor adesea sufera de complexul Stocholm [5 - http://en.wikipedia.org/wiki/Stockholm_syndrome]. Astfel, unele persoane care consimt la abuzuri s-ar putea sa nu o faca liber si informat. Altele insa da. Adevarul trebuie cautat cu tact!
- Psihopatii care au apucat sa comita rau asupra unor victime prin comportament psihopatic trebuie neintarziat pedepsiti pana la maxima satisfactie a victimelor lor. Mai mult: este curcial ca victimelor lor sa nu le mai fie vreodata teama de ei, sau de altii asemenea lor. Daca singura cale pentru acestea este sa fie eutanasiati, atunci sa fie! Daca inainte victimele ar prefera ca ei sa sufero, sa sufero! Comportamentul psihopatic deliberat, constient si asumat revoca dreptul la existenta.
- Persoanele cu tendinte sau personalitati psihopaticice sunt binevenite sa traiasca in societate alaturi de noi. Cu conditia ca niciodata sa nu exercite un comportament psihopatic. Si daca il vor exercita, societatea in ansamblu are dreptul si obligatia sa fie necrutatoare cu ei! Indiferent de cand ar spune victimele lor stop! Aceia care isi asuma riscul ca daca vor avea comportament psihopatic tot restul existentei lor va fi o suferinta crescanda si nu isi vor gasi vreodata linistea, pot adera societatii. Daca nu vor sa si-l asume, pot sa faca orice altceva doresc (sa mearga sa traiasca in jungla sau sa formeze o societate de psihopati).
- Avand in vedere ca toti oamenii beneficiaza de sursele de putere mentionate (informatii, teama, iertare, iubire, nevoia de apartenenta), cum diferentiam o actiune psihopata de o actiune obisnuita, legitima? Criteriul propus de autor

este urmatorul: „Atunci cand un individ exercita putere izvorata din frica *ilegitima* (frica de a fi obiectul unei imoralitati nejustificate) sau din iubire ignoranta (cand subiectul este indus deliberat in eroare cu privire la realitate si coopereaza din aceste motive – *inselatoria*) atunci comportamentul sau este psihopatic.”

- Ar fi frumos daca candva si fata de psihopati s-ar putea gasi toleranta... In sensul ca victimele ar putea sa ajunga sa nu se mai teama de ei inainte ca ei sa fie omorati. Dar pana atunci, psihopatii trebuie tratati fara mila! Actele lor le-au anulat orice drept. Sa nu lasam toleranta si nici chiar iubirea sa permita ca justitia sa nu fie infaptuita atunci cand trebuie ales intre un om moral si unul psihopat!

Atentie: Psihopat nu este neaparat unul care ia de la altul cu forta! Nu uzul de forta (desi adeseori imoral) face un om sa fie psihopat. Ci Manipularea Psihologica: Amenintarea cu uzul de forta ilegitim si Inselaciunea! Iar acestea violeaza Dreptatea si Adevarul atat de grav incat orice motiv, orice justificare, orice scuza este insuficienta.

O ultima observatie: Sigmund Freud a observat ca legatura dintre iubire si Ura este una fluida: una se poate transforma in cealalta si iarasi inapoi. Mai mult, el a postulat ca aceasta transformare are loc cand cea dintai nu isi gaseste cai de a fi satisfacuta (i.e. atunci cand iubirea nu este implinita, ea se transforma in Ura; atunci cand Ura nu poate fi satisfacuta ea se transforma in iubire). Fata de aceasta observatie, autorul, din experienta proprie nu a trait ca iubirea (autentica) sa se transforme vreodata in Ura. Desi a fost posibil ca Ura sa scada sau sa dispara.

Nevoile de Ego

In aprecierea autorului, nevoile de ego tin, la nivel tehnic, de nevoia ca *eu* sa fie iubit de *supraeu*, conform modelului lui Sigmund Freud din [5 – Jenseites des Lustprintips]. La nivel concret, acestea se manifesta ca dorinta individului de a se considera pe sine-insusi valoros, respectabil, demn de apreciere, in armonie cu propria identitate. Esentialmente o persoana ce are nevoile de ego acoperite *va avea o buna apreciere despre sine insusi* in ansamblul contextului sau individual dar si social.

In *reperele prezentului* nevoia de ego capata cel mai adesea incarnarile practice ale respectului de sine (de a se resimti ca fiind demn, ca actionand conform cu propria persoana, de a se resimti ca fiind valoros) si ale respectului social (a feedbackului pe care anturajul individului si societatea per ansamblu il da cu privire la *valoarea* sa pentru ceilalti) – stima de care individul percepe ca se bucura in anturaj si societate. In contextul afirmatiei anterioare, termenul de *valoare* se refera exclusiv la trairea pur subiectiva a Qualiei [5 -] de *a fi valoros*. Astfel, un individ se poate simti valoros fiindca este un atlet de performanta, pe cand altul se va simti valoros fiindca este o mama buna. Se observa cum nevoile de Ego fac tranzitia catre Viata plina de Insemnatate: Perceptia valorii proprii a unui individ trebuie in mod necesar sa priveasca ceva ce *are importanta pentru el*. Un om de stiinta genial nu ar gasi prea multa satisfactie in a fi un bun handbalist si poate nici vice-versa. Astfel, Ego-ul reclama ca ceva din perceptia de

sine a individului, care prezinta Semnificatie pentru acesta, sa fie „bun” – pozitiv, preferabil chiar excelent ori genial.

Este probabil ca intr-un viitor indepartat Omenirea sa evolueze pana la punctul in care *noile repere* privitoare la incarnarea nevoilor de Ego sa difere substantial de cele prezentate in paragraful precedent. Totusi, pentru cel putin durata preconizata de relevanta a acestei carti autorul apreciaza ca acesta ofera suficienta generalitate.

Ceea ce este esential de retinut privitor la Ego, este aceea ca, intrinsec, chiar si in prezent, Omul nu are o *anumita* intelegere fixa a ce il face sa se simta Mandru de el ori Valoros. Unii ar putea sintetiza ca *a fi un membru important al societatii/anturajului* este o suficienta masura a satisfactiei Egoului. Insa aceasta este doar o forma – o Semnificatie (Insemntate) subiectiva; una dintre multe altele care pot fi, chiar daca relativ larg raspandita in prezent. Chiar si asa semnificatia termenului „important” variaza foarte mult. Avand in vedere aceasta diversitate ampla, autorul propune urmatoarea teza: „Nevoile de Ego in esenta lor reclama doar ceea ce este intuitiv inteles prin Ego; toate incarnarile concrete ale lor sunt doar niste optiuni de valoare personale – de *gust* personal, format ca parte a identitatii proprii”. Ori cand vine vorba de gust, de formarea gusturilor, marketerii sunt cei mai abili in a influenta sau determina chiar (adesea prin tehnici ce circumventeaza constientul – mai ales in copilarie) ce sa considere oamenii placut si ce nu.

In sistemul actual:

Societatea actuala este perpetuata intr-o oarecare parte prin *consum inutil*. In speta prin achizitionarea de bunuri a caror utilitate practica este aproape nula comparata cu alternativa de a achizitiona substitute (e.g. a cumpara Volkswagen in loc de Ferrari) sau a amana momentul achizitiei (e.g. a nu purta pantofi cu tocul de lungimea „la moda” in acel an). Insa achizitia are un rol subiectiv: confera celor care o fac sentimentul ca sunt valorosi, chiar ca sunt mai presus fata de altii (care nu pot tine pasul cu achizitiile „la moda”) si deci servesc la a le satisface nevoile de Ego.

Acest gust pentru achizitii inutile, specific in deosebi celor din categoriile 1-2 nu este intamplator. El este atent cultivat prin propaganda si prin presiune sociala (i.e. feedbackul oferit in mod inocent de cei anterior supusi propagandei cum ca acest gust conteaza, ca el ar avea Insemntate). De ce este atat de important pentru sistemul ierarhic cultivarea gustului consumului inutil? Deoarece el reprezinta o tehnica prin care majoritatii covarsitoare a indivizilor li se poate (potential) oferi satisfacerea nevoii de Ego, **fara a li se oferi sau spori Puterea**. Are vreun efect de putere notabil achizitionarea de gadgeturi electronice sau schimbarea trianuala a masinii? Bineinteles ca nu. Poate cu mica exceptia in care se lucreaza in vanzari (unde si acolo decenta poate fi mentinuta mult mai ieftin), nu o sa conteze ABSOLUT DELOC ca aveti o masina mai scumpa sau ca sunteti in ton cu moda sezonului. Serios acum, ati fi dispus sa faceti pe plac cuiva (e.g. sa munciti 1 luna pe gratis) doar fiindca a cheltuit sau chetuieste pe bunuri inutile mai mult decat dvs? Bineinteles ca nu. Poate dvs. ca cititor mai ezitati gandindu-va ca mai degraba ati face favoruri sau v-ar bucura compania

unui individ care pare mai instarit (nu-i asa, fetelor?) decat a altuia. De ce? In primul rand tot din Ego. Pentru ca il priviti poate ca un om mai important in societate si compania sa v-ar face sa va simtiti si dvs. un om mai important. Suplimentar poate si fiindca exista speranta subconstienta ca poate cheltuie o parte din excedentul sau cu voi (in special valabil pentru cei din categoria 1). Insa imaginati-va ca v-ar cere ceva ce nu ar fi egal, ce ar presupune un cost pentru voi. L-ati acorda doar fiindca are un iPhone ultima versiune? Sau fiindca conduce un Audi? In acest caz, da-ti-mi va rog de stire si va spun contul in care sa imi virati niste bani lunar. Vedeti? Este foarte slaba inraurirea ce izvoraste din aparenta prosperitatii.

Astfel, indivizii (in special cei apartinand categoriilor 1-2) isi pot cumpara iPhone ultima versiune si fiindca nu isi permit sa isi cumpere o locuinta mai mare, sa se mute intr-un cartier mai sigur, sa munceasca mai putin pe saptamana petrecand mai mult timp cu familia ori angajandu-se in activitati politice si oricum nu sunt nici un pas mai aproape de a deveni independenti. Mai mult: pentru cei din categoriile 4-6, satisfacerea prin consum a nevoii de Ego a celor din categoriile 1-2 devine posibila doar prin mijloace materiale (ce nu presupun exercitarea notabila a Puterii asupra altora).

Baza satisfacerii Egoului prin consum inutil este inca una si mai grava: Inocularea premizei ‚de la sine intelese’ a societatii Occidentale (fara macar a fi constientizata adesea) cum ca oamenii ar fi distribuiti pe treptele unei ierarhii oarecare (i.e. ca un clasament rezultat din participarea la o cursa) dupa insasi *valoarea lor umana*, in care a fi mai valoros implica obligatoriu un termen de comparatie (mai valoros decat altul) si in care valoarea este unidimensionala (i.e. se confunda cu pozitia pe care te aflii in clasament). Astfel criterii variate precum virtutile (inteligenta, moralitatea, etc.), frumusetea, realizarile, impactul pozitiv sunt doar niste masuri intermediare ale unui singur lucru care ar conta: Puterea. Ce poti face altora sau pentru altii? In care singura masura a valorii unui om ar fi, in cele din urma, Puterea. Si nu puterea privita in sensul larg, al operelor de arta pe care le poate crea individul, al descoperirilor stiintifice pe care le poate face ori a masinilor si tehnologiei pe care o poate construi ori a armoniei si iubirii pe care o poate aduce in sanul grupului sau societatii. Ci Puterea in sensul strict al capacitatii de a impune vointa proprie in fata celei a altora, ori (in cazul celor din categoriile inferioare 1-2) de a te dovedi mai puternic macar fata de mediul inanimat (al gadgeturilor si luxului aparent) decat altii.

Puterea este categoric o sursa de satisfacere a Egoului atat prin caracterul ei utilitar (daca ai mai multa Putere, poti face mai mult din ceea ce iti poti dori) cat si prin sentimentul de superioritate pe care il confera. Exista insa riscul de a cadea in capcana de a considera ca insasi *valoarea umana* a individului s-ar confunda cu gradul sau de Putere. Ori istoria a aratat de la 1789 incoace ca cei care detin puterea prin subterfugiu si intrigia adesea o pierd, chiar daca, pe masura ce ei cad, multa suferinta se abate asupra fostilor lor supusi.

Un fapt si mai grav este acela ca societatea actuala valorizeaza (ca estetica, gust) Puterea asupra altora (puterea de a determina pe ceilalti sa ti se supuna) extrem de

sus, aproape chiar ca unic determinant al Semnificatiei. Tot sensul pe care (in special cei din categoriile 2,4-5) isi pot permite sa il gaseasca in viata este acela de a avea cat mai multa Putere. Acest fapt favorizeaza perpetuarea unei oranduirii ierarhice, piramidale a societatii si, mai grav, prezerva situatia celor din esaloanele superioare (5-6) care, avand putere asupra atat de multor oameni sunt mult mai motivati sa coopereze unii cu altii pentru a se mentine la acest nivel mai degraba decat sa le lupte sa fie ei primii sau singurii – vorbind deci de o oligarhie nu de o monarhie. Aceasta *elita dominatoare* devine mult mai stabila (neschimbata) in timp si mai dezinteresata de cine anume, nominal, sunt ocupantii pozitiilor inferioare de putere. Ea poate astfel sa jongleze cu cei din esaloanele 1-3 sau 1-4, dupa caz, dupa bunul plac, ba chiar (sub rezerva intangibilitatii Puterii lor) sa permita sa existe o meritocratie la nivelurile inferioare, cat timp oranduirea ce reprezinta sursa Puterii lor se prezerva.

O cauza atribuita de autor tendintei atat de mari a indivizilor, chiar a celor culti si educati – a intelectualilor –, de a isi gasi satisfactia nevoilor de Ego in Putere (mai degraba decat a gasi in Putere un mijloc in infaptuirea Scopurilor lor) o constituie materializarea curenta a acestei nevoi ca masurand importanta relativa a individului fata de altii. Ori Puterea – in formele sale extreme – permite ca un individ indiferent cat de virtuos sau nevirtuos, cat de moral sau imoral, cat de iubitor sau neiubitor sa faca sa depinde de *vointa* lui existenta celorlalti, avand capacitatea, in cazuri extreme, sa ii nimiceasca ori, mai rau, sa exercite Dominanta asupra lor. Ori, intr-adevar a fi la cheremul altuia – a iti avea vointa si Scopul substituit de vointa a altuia este umilitor, periculos si de importanta pentru fete mai ales, neconductiv la ‚suprematia’ viitoare a genelor ori *memelor* [5 – Meme] proprii.

Chiar daca poate parea ca fiind prezentata intr-o lumina extrem de negativa, afinitatea fata de Putere nu este neaparat imorala. Important este ca puterea sa izvorasca din niste surse *legitime*, mai intai de toate insemnand sa nu incalce libertatile altora conform [1 – A supra Libertatii] iar cadrul moral din [2 – A supra Moralitatii] sa fie respectat.

De remarcat de asemenea ca anumiti indivizi, in special cei autoactualizatori pun mult mai putin pret pe a avea putere *asupra altora* si mult mai mult pe a nu avea altii putere asupra lor si, eventual, de a avea puterea sa aduca beneficii altora. Nevoile lor de Ego gasindu-si materializarea, prin revers in simpla autonomie, autodesavarsire si autenticitate. Puterea va fi inca importanta si pentru acestia, dar ca un mijloc, un ca un Scop in sine, nu ca o sursa prin ea insasi de satisfactie a unei nevoi. Aceasta chiar daca, in virtutea *ramasitelor trecutului (arhaicului)*, individul poate gasi o oarecare Mandrie (privitor la trecut) ori Satisfactie (privitor la prezent) din constiinta puterii sale.

Problema cea mai mare, in societatea actuala, cu satisfacerea Ego-ului prin Putere este nevoia de confirmare, de feedback. In temeiul teoriei impulsurilor, pentru un individ pentru care nevoile de Ego satisfacute in acest mod sunt determinante, el va resimti periodic impulsul de a si le satisface prin exercitarea Puterii. Din pacate, cu cat individul este mai putin virtuos, cu atat mai putin va conta daca satisfacerea este de o

maniera legitima, morala ori ba. Mai mult: In cazul in care ei insasi ar fi fost subiectul exercitarii abuzive a Puterii, fiind pusi in situatii umilitoare, atunci cu atat mai probabil va fi sa isi caute descarcarea abuzand si ei de putere asupra celor fata de care pot.

Pentru unii – situati, in judecata de gust a autorului, la un nivel evolutiv mai slab – aceasta situatie de *aservire de* (catre cei mai Puternici) si *aservire a* (celor mai putin Puternici) poate fi preferabila, in propriile judecati de gust, unei situatii in care aservirea dispare. Pentru acestia, daca aservirea dispare dispare si un reper al Semnificatiei (legatura cu Viata plina de Insemnatate), ei fiind mai putin abili in a-si reconsidera reperatele si a gasi noi moduri de satisfacere a Egoului.

De asemenea, unii leaga *aservirea* (supunerea fata de Dominanta) cu trairi de iubire ori trairi erotice. Astfel, daca aservirea se produce fata de o fiinta iubita si eventual care reciprocizeaza iubirea, atunci, pentru unii, ea capata alte veleitati. Aceasta dinamica este specifica relatiilor traditionale de cuplu intr-o buna pondere (~35-45% in aprecierea prin judecata critica a autorului). Din pacate, tolerabilitatea ei in acest context si beneficiile egoiste (specifice persoanei individului) care pot decurge din acceptarea aservirii, fac din Dominanta un fenomen social mai putin blamat si mult mai tolerat decat ar trebui conform cadrului moral propus de autor.

Sintetizand, putem spune ca in societatea actuala satisfacerea nevoilor de Ego este dirijata prin pervertirea Semnificatiei unor situatii si fapte astfel incat satisfacerea lor sa fie cautata (nu neaparat gasita!) preponderent in consum inutil si exercitarea arbitrara a puterii (fiind irelevant daca e legitima ori ilegita).

Intr-o societate libera:

Pilonii pe care se sprijina satisfacerea nevoilor de Ego intr-o varianta de societate libera sunt:

- Respectul universal pentru esenta umana:
- Multidimensionalitatea valorii umane:
- Toleranta si Incluziunea: Cultivarea echilibrului.
- Abordarea segmentata a atribuirii privilegiilor:
- Autoperfectionarea ca sursa de satisfacere a Egoului:
- Valorizarea suprema a Moralitatii: Moralitatea ca idee, ca Memu, in cadrul cat mai general.
- Sporirea nivelului de oportunitate individuala:

Efectele sistemice deziderate ale cladirii societatii pe baza acestor piloni

Pentru ca acesti piloni sa produca efectele dorite cu privire la stabilitatea

- Accentul pe descoperirea propriilor valori:
- Abordare sociala segmentata a privilegiilor:

Puterea da Confort.

Raspuns: auto-benchmarking. Plus: multidimensionalitatea calitatilor. Exemplul cu autorul (f. Bun programator – I. Budisteanu la fel de bun; f. Bun rezolvitor de probleme – algoritmica – Dan Ghinea parca un pic mai rapid; dragut sa stie ca e stralucit anyway). Totusi: nimeni, absolut nimeni din toti acesti virtuosi intelectuali, nu au creat un articol asemenea acestuia. Ba chiar, autorul crede – apreciaza ca ei ar fi incapabili sa produca ceva similar, in ciuda virtutilor lor.

Ignoranta ferice a egoului (supra-lauda din scoala).

Realizarea (confirmarea fata de sine) si Recunoasterea (de catre altii) - (exemplul autorului cu olimpiada). Recunoasterea prin putere? (i.e. „el poate sa fluiere fiindca e om de stiinta”).

Respect pentru toti oamenii – destepti si prosti.

Autoactualizarea

Cum apare: In momentul satisfactiei suficiente a TUTUROR nevoilor de deficit (cele inferioare).

Caracterul durabil: Odata un individ ajuns autoactualizator, el va ramane asa, chiar si privat de satisfactia unor nevoi de rang inferior.

Efecte (atat suspendarea celorlalte nevoi cat si placerea satisfacerii lor).

Foarte importante sunt cateva din trasaturile autoactualizatorilor (in reperatele prezentului): [5 - http://psychology.about.com/od/theoriesofpersonality/a/hierarchyneeds_2.htm]. Aceste caracteristici deschid calea spre virtuti (vezi sectiunea corespunzatoare).

Incepe cu curiozitatea; invatarea....

Evolutia atasamentului afectiv (iubim si agreem persoanele pe care le cunoastem – restul s-ar putea sa nu ne mai intereseze).

Un cuvant despre teoria asteptarilor

O varietate de ignoranta ferice (ofera speranta) dar si o sursa de fericire autentica energizanta (speranta este puternica).

Autoactualizare

Autoactualizarea este calea spre trairile superioare. Viata plina de Insemnatate capata sens odata ce individul ajunge autoactualizator.

Virtutile sunt favorizate de caracterul de autoactualizator al individului.

Autoactualizare este doar un pas! Nu rezultatul final! Exista enorm mai multe cai pe care individul poate sa se desavarseasca odata ajuns la acest nivel.

Iubirea autentica poate fi resimtita doar de cineva care a atins sau depasit nivelul de Autoactualizator. Pana atunci, Suferinta nevoii ii poate pervertii simtirile.

Sexul cu parteneri

Atractivitatea Dominantei si Puterii in genere ← cauzata de *ramasitele trecutului* (in preistorie cei Dominati si Puternici era mai probabil sa se procreeze, deci pentru femei sa le satisfaca dorinta ca progeniturile lor sa fie selectate pozitiv de procesul evolutiv. Fiindca preistoria a dominat procentual istoria umanitatii, evident arhaicul isi spune cuvantul.... si o va mai face o vreme!)

Intimitate sexuo-afectuoasa si iubire.

Disponibilitatea sexuala si „ce facem cu cei hidosi”? Rasp: faci doar daca simti ca vrei (per ansamblu). Nu exista obligatia. Se produce sex din compasiune (si chiar e sexy) – exemplul A + Mimi + Titi.

Sexul in perspectiva autorului presupune:

- Lipsa de putere a parteneri (-lor)
- Absenta riscului
- Suferinta partenerii (-lor)
- Supunerea partenerii (-lor)
- Intimitatea

„Propagarea speciei”

Femeile vor copii din nevoia de a avea urmasi si pentru a se simti implinite (si a avea pe cine sa iubeasca si cui sa se dedice). Barbatii vor sa supravietuiasca specia umana pentru a nu se pierde intreg progreul moral si stintiific al ultimelor milioane de ani ☺. Eh, poate si vice-versa. Si poate nu pentru toti ☺.

Dar e cert ca nevoia de a avea copii exista. Insa a avea mai mult de 2 copii nu crede autorul ca ar face pe cineva mai fericit decat a avea 2 sau mai putin (mai ales daca are

siguranta fericirii lor, a supravieturii lor, a selectiei pozitive a lor in procesul evolutiv, a virtutii lor si a recunostintei maxime cu putinta a lor dintre oricati alti copii).

Insa Pamantul si Universul poate sustine oricati. Daca vreti sa aveti 133 de copii in viata ca femei (100 de ani * 12 luni / 9 luni) o veti putea face candva fiind sigure ca toti vor avea oportunitatile si viata pe care o merita! (in acesta caz poate va veti limita la 1-2 si va veti mai bucura si de alte lucruri?)

Mai mult: Candva, intr-un viitor pe care umanitatea inca nu il poate concepe, apartia cuiva nou.. a ceva nou... va fi darul suprem... masura suprema a reusitei. O specie de giganti a carei creativitate a fost exprimata la maxim si care s-a epuizat, are nevoie de ceva nou pentru a isi gasi semnificatia existentei. Altfel ar putea alege sa dispara.

Impulsuri si cum mai mult este preferabil fata de mai putin

Daca putem avea A sau B (dar nu ambele) vom putea avea o preferinta intre A si B (binele mai mare sau raul mai mic). Insa a avea OPTIUNEA de a avea SI A SI B este preferabil. Astfel, a putea opta daca vreau (A, B sau AB) este preferabil fata de a opta intre (A, B). Este morala sporirea optiunilor, fara a face ca unele din cele vechi sa dispara. Este imorala ingradirea optiunilor altuia, indiferent cat de satisfacatoare, morale si implinitoare sunt cele care raman. Daca un individ ar putea avea TOTUL este prerogativul sau sa aleaga ce exact vrea din TOTUL si nu dintr-o submultime a sa aleasa de altul (chiar si ostentativ „in interesul sau”).

In unele cazuri A si B sunt incompatibile (e.g. A: „Sa merg la petrecerea din California maine” si B: „Sa merg la petrecerea de la Moscova maine”). In astfel de cazuri, creativitatea e reclamata: E posibil ca impulsul care face ca o preferinta sa izvorasca pentru una (sau ambele) variante sa isi gaseasca satisfactia in alte moduri, care nu presupun un compromis. Totusi, atunci cand creativitatea este epuizata (raportat la timpul disponibil alegerii), *virtutea* individul consta in *a-si armoniza impulsurile* suficiente de mult astfel incat, odata ce a optat sa se bucure de ceea ce a ales si sa nu dispare dupa ceea ce a pierdut! Evident va putea invata si trage concluzii pentru viitor; poate data viitoare va alege diferit sau va gasi *o a treia (sau a patra, sau a cincea,.....) cale*. Insa odata ce *acum* a optat cumva, este o virtute a-si focaliza atentia pe ceea ce a castigat si nu a plange dupa ceea ce a pierdut (fara a uita totusi nimic).

Legatura cu Polyamory.

Dominanta, Arhaicul si Puterea

Multi oameni, in prezent, isi gasesc Placerea si poate chiar partial Fericirea (prin componentele Optimism si Speranta) prin a avea putere *asupra* altor indivizi.

Libertatea fata de Puterea *altora* asupra lor este tratata in sub-sectiunea Libertate. Puterea poate imbraca diferite forme, insa cele mai comune (la actualul nivel al evolutiei umane) sunt aceea de a *determina* individul sa faca ceva (i.e. sa coopereze) si aceea de a *priva* individul de capacitatea de a face ceva (i.e. sa limiteze puterea acestuia). In mod tipic *ceva*-ul vizat este ceva concret, parte a formei imbracate de putere, nu *orice*.

Pentru unii oameni ai prezentului insa, nevoia de Putere imbraca si o alta forma: Aceea de a substitui vointei subiectilor propria vointa, la modul general (nu vizand un anumit *ceva*). Astfel, individul doreste sa aiba Putere ampla pentru ea insasi, nu pentru a o exercita in vreun anumit fel (nici macar potential pe viitor). Aceasta nevoie se numeste nevoia de Dominanta [5 - [http://en.wikipedia.org/wiki/Dominance_\(ethology\)](http://en.wikipedia.org/wiki/Dominance_(ethology))]. Ea inca caracterizeaza puternic unele specii de cimpanzei, lupii si cainii precum si cateva alte animale (mai putin felinele), pe langa unii oameni.

Vizavi de Dominanta, autorul postuleaza ca ea este o *ramasita a trecutului* facand parte din componenta Arhaica a psihicului. Din punct de vedere evolutiv, in prima parte (80-90%) a istoriei umanitatii ea a jucat un rol pozitiv-selectiv: resursele necesare supravieturii individului (si a progeniturilor lui) fiind mult mai rare („scarce”) si greu de obtinut decat in prezent, Dominanta a servit acelor care o manifestau pentru a-si spori sansele la supravietuire in detrimentul celorlalti. Mai mult: in lumea violenta a preistoriei, Dominanta probabil a sporit si sansele de procreere ale celor care o exercitau cu succes, asemenea situatiei dintr-o haita de lupi din zilele noastre. Aceia care resimteau nevoia de Dominanta, in timp si-au perfectionat abilitatile satisfacerii ei (supunerii celorlalti). Unii chiar au propagat „din tata in fiu” aceste abilitati, ele ajungand sa fie perfectionate de-a lungul generatiilor. Ceea ce a pornit ca un comportament favorizant supravieturii in preistorie a capatat pentru unii capacitatea de a satisface trebuintele de ego si chiar a capatat Insemnatate (pe cat de ciudat poate parea). Totusi, in prezent Dominanta este moralmente depasita. Resursele naturale necesare supravieturii sunt abundente si un factor notabil a survenit in comportamentele de procreere: dreptul femeilor de a alege. Suplimentar, morala colectiva a umanitatii (surprinsa cvasi-universal in legislatia penala) interzice majoritatea cailor tipice de dobandire a Dominantei (bazate pe violenta). In mod aditional, normele morale ale unei societati libere [1] plaseaza si mai multe restrictii asupra modalitatilor de atingere a ei. Evident unii indivizi vor avea de suferit, acestea contravenind intereselor lor. Insa ei ar trebui sa aiba in vedere urmatoarele: nevoia de dominanta a supravietuit disparitiei efectelor ei benefice (supravietuirea si procreerea) care pot si sunt atinse la fel de eficace prin alte mijloace. Ea a ramas astfel doar o nevoie psihologica. Este uimitor cum unii gasesc sa caute a satisface impulsul aferent ei prin aceleasi mijloace prin care o faceau stramosii lor in preistorie cand acum exista o cale pe deplin implinitoare si chiar draguta: Jocul. Macar atat a lasat benefic Dominatia speciei umane (pe langa faptul ca a ajutat-o poate sa supravietuiasca vremurilor grele ale preistoriei si probabil a facilitat dezvoltarea unor virtuti precum curajul si taria de caracter): idei dragute de Jocuri. Imoralitatea Dominantei in contextul vietii cotidiane provine si dintr-un factor aditional: Cel mai adesea indivizii Dominanti nu considera ca

este moral ca cei care au anumite trasaturi (e.g. tarie fizica, intelect, abilitati politice) sa fie cei Dominanti, chiar daca ar avea acele trasaturi – ci ca El sa fie Dominanti (si, tot datorita reflexelor arhaice, progeniturile lor biologice). Daca alti indivizi ajung sa fie Dominanti asupra lor nu vor accepta ca „ceva moral” asta, ca o situatie in care propriile norme morale i-au dezavantajat.

Demn de notat ca nevoia de Putere in genere, chiar daca nu ia forma deplina a Dominantei, este totusi strans legata de impulsul psihologic asociat ei (fie nevoia de a o exercita, fie nevoia de a fi aparat de exercitarea ei de catre altii). Autorul aduce in sprijinul acestei teze urmatorul rezultat (obtinut prin introspectie): oamenii sunt mult mai sensibili atunci efecte daunatoare sunt suferite de indivizi survin ca urmare a *vointei* altora. Astfel, omul va fi mult mai tulburat de a afla despre un omor decat de a afla despre un accident soldat cu victime. Chiar daca accidentul a fost cauzat din culpa de alt om si cu atat mai putin daca a fost rezultatul unui fenomen al naturii (e.g. prabusirea unei stanci pe drum). Asta din cauza in primele situatii, individul asociaza subconstient violenta cu Dominanta (fie teama de a fi supus ei, fie teama de a fi privat de obtinerea ei).

In prezent:

Postulat: Puterea in Sistemul actual Occidental este modelata sub forma unei *ierarhii a puterii* (un arbore), cei din nivelurile superioare avand putere asupra celor de sub ei. Una din problemele esentiale ale sistemului actual este ca satisfactia unor trebuinte mai sofisticate (chiar si unele relativ banale cum ar fi respectul de sine) este posibila (in viziunea elitelor) doar prin dobandirea de putere asupra altora (si eliberarea de sub puterea inca altora). Aceasta necesita progresiv mai multi si mai multi subiecti care sa fie supusi exercitarii puterii. Cum puterea asupra altora este bazata pe starea de nevoie a lor, atunci cand un subiect progresa de la categoria 1 la categoria 2 o parte din puterea asupra lui dispare. Cand progresa de la categoria 2 la 3 se evapora aproape complet. Dar mai important este ca atunci cand ajunge in categoriile 4+, in actualul sistem, s-ar putea sa doreasca si el „supusi” proprii asupra carora sa aiba putere. Pentru a-i coopta, si nu numai, unora din acestia le va oferi putere. Si cum puterea necesita pe cineva asupra caruia sa fie exercitata, acesti „supusi” ai lui vor avea la randul lor „supusii lor”. Iar acestia din urma posibil si ei sa aiba proprii supusi si tot asa. Se naste o intrebare: De ce cei puternici (4+) ar exercita puterea *cooptarii* si nu ar folosi alte parghii de putere (coercitia, eventual privitoare la nevoile fiziologice, de pilda). Din mai multe motive:

- Fundamental, omul este fericit de fericirea celorlalti, nu de mizeria lor. Chiar si in actualul sistem aceasta trasatura ce tine de esenta *naturii umane* se manifesta. Daca ar avea doar puterea de a forta si de a „lua”, fara aceea de a si „oferi” individul ar fi nesatisfacut. Astfel pentru a-i multumii pe cei cooptati la nivelurile superioare este necesar sa li se ofere si puterea de „a face bine” altora nu doar pe cea de a face rau sau de a-i forta pe altii sa coopereze.
- Cooptarea este necesara intr-o gama larga de situatii: (i) cand alte surse de putere sunt prea slabe; (ii) cand subiectul trebuie sa performeze o sarcina care

presupune increderea; (iii) cand subiectul va fi inraurit oricum cu ceva putere (e.g. va fi pus in „functii cheie”) si loialitatea sa fata de „sistem” este imperativa (iv) cand activitatea pe care subiectul urmeaza sa o desfasoare este posibila doar prin existenta motivatiei pozitive (e.g. cercetarea stiintifica in industria militara – imaginativa cum ar fi fost ca Teller sau Einstein sa fi fost ‚obligati’ sa dezvolte bomba atomica sub amenintarea infometarii – probabil ar fi ajuns sa fie lipsiti de inspiratie); Hei: pana la urma si pentru calul de la caruta este necesar atat biciul cat si ovazul.

De remarcat ca atunci cand un individ este „luat sub aripa” altuia puternic ce ii ofera si doar satisfactia unor nevoi de deficit (nu si putere), el „dispare” din „terenul de vanatoare” caci puterea altora izvorata din aceleasi surse asupra lui a disparut. Astfel, poate va fi legat (eventual) de benefactorul sau prin recunostinta sau altele, insa, pentru mai toti ceilalti, el a fost „luat” („taken”). Daca ii se ofera si putere, acesta la randul sau va scoate din nevoie inca si mai multi oameni. Este usor de observat astfel ca numarul de indivizi aflati „in nevoie” necesar pentru a coopta pe cineva la un anumit nivel al unei organizari ierarhice creste exponential cu numarul nivelului. Exponential! In schema prezentata in „Importanta suprinzator de redusa a finantelor asupra fericirii” sunt evidentiata 6 nivele ale sistemului actual. Insa acestea sunt categorii largi, caracterizate prin salturi calitative. In cadrul unora dintre categorii exista fara indoiala ierarhii mai mici. Chiar si la nivelurile inferioare (2-3) este foarte probabil sa existe indivizi care sa „cheltuiasca” din puterea lor (financiara) pentru a ajuta alti oameni (reducand astfel puterea altora asupra lor). La nivelurile superioare „batalia pe suprematie” fiind aceraba (in special in cadrul nivelului 5), se vor crea mini-ierarhii poate si de 7-9 nivele (nu neaparat alcatuite din indivizi aflati la nivelul 5, ci din subiecti ‚cooptati’ carora li s-a oferit putere). Lunga lista de sefi si sefi ai sefilor intr-o corporatie ilustreaza veridic cat de multe niveluri poate avea o organizare ierarhica. Astfel, daca cineva aflat la un anumit nivel ierarhic ar avea in medie doar 3 supusi, pentru a coopta un individ la nivelul 10 al unei ierarhii ar fi nevoie de 59,049 de indivizi aflati la nivelul de baza. Daca ar fi 10,000 de persoane la nivelul 10, la nivelul de baza ar trebui sa existe aproximativ 600 de milioane. Mai exista o problema suplimentara: odata individul cooptat la un anumit nivel (in special la cele superioare) este nefezabil sa fie eliminat. Promisiunea – „targul social” curent este ca odata ce ai depasit un anumit nivel, nu vei mai scadea sub el. Acesta teza este sustinuta si de rezultatele care arata probabilitatea imensa a copiilor celor bogati de a ajunge tot bogati. Insa pentru ‚mentinerea’ sistemului cooptarile trebuie sa continue! Astfel, nivelurile superioare se pot doar „ingrosa”, ducand la urmatoare:

1. Presiunea acuta pentru noi surse abundente de indivizi aflati in nevoie: Pentru a coopta pe cineva la nivelul 10 sunt necesari 59,049 de indivizii in nevoie. Ei trebuie sa apara de undeva. Ce se intampla in prezent este ca asemenea Imperiului Roman, sistemul Occidental are nevoie de un flux sustinut de – sa ii numim – sclavi. Cea mai eficace sursa de a-i obtine, la fel ca in vremea Romanilor, sunt razboaiele de cucerire victorioase. Alta sursa sunt copiii defavorizati (e.g. orfani).
2. Exploatarea intensiva a resurselor naturale: Indiferent cum sunt obtinuti cei 59 de mii, odata ce apar ei trebuie hraniti, trebuie sa aiba un adapost, cand ajung

sa creasca in nivel trebuie sa poata calatorii cu masina si avionul, iar daca ajung la nivelul 10 vreodata trebuie sa fie asigurate acestea pentru inca 59 de mii.

Arhitectii sistemului actual Occidental au sesizat fara indoiala problemele acestea si au tentat urmatoarele abordari:

- Sa creeze un „bazin” („a pool”) de persoane aflate in nevoie alcatuit din majoritatea populatiei asupra carora puterea sa fie exercitata „la comun” de cei aflatii pe nivelurile superioare. Aceasta abordare, initial promitatoare, s-a lovit de faptul ca, datorita surselor pe care se intemeiaza tipul de putere exercitata (starea de nevoie, eventual fiziologica a subiectilor), indivizii odata „luati sub aripa cuiva” (prin cooptare de pilda sau prin cadouri altruiste) sunt „pescuiti din bazin” si puterea asupra lor se evaporata pentru ceilalti. Astfel „bazinul” ramane de actualitate doar pana cand individul aflat in nevoie devine dependent cineva (i.e. isi alege un stapan – mai mic sau mai mare). Acorduri de tip cartel pentru a „nu ne vana intre noi angajatii” cum a fost cel intre Google si zeci de alte companii [6 - <http://pando.com/2014/03/22/revealed-apple-and-googles-wage-fixing-cartel-involved-dozens-more-companies-over-one-million-employees/>] limiteaza chiar si aceasta abilitate de „a-si schimba stapanul”, legand angajatul de „glia companiei curente”.
- Sa reduca gradul in care cei aflatii pe nivelurile inferioare (dar avand totusi ceva putere) pot satisface nevoile celor de la baza ierarhiei. Astfel, cei de la nivelul de baza nu sunt „scosi complet de pe piata” ci sunt susceptibili la a fi „vanati” de unii aflatii pe niveluri superioare sau de a fi „impartiti” intre mai multi dintre ceilalti. Problema cu aceasta abordare a fost ca naste nemulumiri in randul celor de la nivelurile inferioare (dar nu de baza) ale ierarhiei puterii: practic nu primesc suficienta putere. Suplimentar, produce si mai multa saracie in randul celor de la nivelurile de baza, fermentand nemulumire si nelinisti.
- Sa incerce sa promoveze cai alternative de satisfactie a unor trebuinte ce tin de Viata Placuta, cum ar fi Respectul de Sine sau Relatiile Sociale. Astfel, desi cei de la nivelurile superioare inca isi trag satisfactia (placerea) din Puterea asupra altora, fata de ceilalti s-au promovat agresiv cateva variante alternative. Una din variantele promovate a fost satisfacerea nevoii de ego prin consum (cumparaturi). Aceasta a dat nastere societatii de consum. O vreme a functionat. Unii au adoptat acest model, caci in esenta, la nivelul populatiei globlului autorul postuleaza ca cei mai multi oameni nu sunt „avizi dupa putere asupra altora” (mai degraba ar fi avizi dupa libertate). Insa si aceasta abordare a esuat in cele din urma caci, dupa cum a fost relevat anterior, fericirea omului consta in mare parte in a fii altii fericiti. Ignoranta Ferice are picioare scurte si Viata Placuta contine factori fecitogeni slabi. Nu s-a reusit infranarea dorintei oamenilor de a-i vedea (si face) fericiti pe cei din jurul lor! Dorinta de Libertate si de a-i face pe altii fericiti a prevalat. Cum cei mai multi indivizi au vazut satisfacerea ei doar capatand putere, s-a ajuns de unde s-a pornit: presiunea asupra ierarhiei puterii.
- Sa ii mai coboare din cand in cand pe cei care au urcat un pic pe ierarhia puterii. Fata de nivelurile superioare (aferente categoriilor 4+) acest lucru se

pare ca a fost nefezabil sau nedorit. Fata de ceilalti, s-a reusit in parte. Multi din categoriile 2 si 3 au suferit reduceri substantiale ale nivelului de trai in anii 2008 – 2014, devenind, in parte, din nou susceptibili exercitarii puterii izvorate din starea lor de nevoie. Dar valul de nemultumire produs a fost profund, nascand la miscari de genul Occupy Wallstreet [5 - http://en.wikipedia.org/wiki/Occupy_wall_street], care au fost inabusite in forta. Mai mult, nemultumirea a atins si pe multi din mecanismele sistemului (manageri de nivel mediu si scazut) care se aflau inca in categoriile 2-3. Acest lucru a avut un efect secundar foarte periculos: s-a nascut resentimentul fata de sistem si fara de privilegiatii sai. Astfel, puterea de a oferi satisfacerea unor nevoi primare celor nevoiasi a devenit mult mai slaba: multi poate vor accepta „pomana imperiala” insa vor uri pe benefactor. Asa ca a fost necesar sa se faca recurs la frustrarea nevoilor fiziologice si perspectiva acesteia (foamete, restrangerea accesului la sistemul medical, etc.). Dintre toate abordarile incercate, aceasta a prezentat cea mai mare speranta pentru elitele actuale: teorii ale „ciclicitatii economiei” (alternanta crestere / depresie) au trezit multe sperante. Insa totusi oamenii nu sunt chiar atat de prosti, se mai prind cand sunt pacaliti (atunci cand traiesc efectele sale). Si mai mult, NU le place sa le scada nivelul de trai! Sunt mult mai nemultumiti sa fi fost liberi si sa cada din nou in nevoie decat au fost fericiti ca iesiera anterior din saracie. Ca atare, aceasta masura (care a produs ceva efecte) a condus la escalarea dramatica a nivelului de confruntare.

- Sa limiteze agresiv oportunitatea iesirii din saracie (avansarea de la categoria 2 la 3 si chiar de la 1 la 2). Astfel, „bazinul cu nevoiasi” nu se goleste prea repede. Mai mut, problema necesarului exponential de nevoiasi incepe sa se faca simtita in jurul punctului in care individul isi acopera propriile nevoi materiale. De la acest punct incolo, el va cauta sa faca fericiti pe altii (incepand sa goleasca bazinul) sau, influentat de valorile pervertite ale sistemului actual, sa caute sa avanseze pe ierarhia puterii (caz in care incepe sa goleasca bazinul in ritm exponential!). Evident „moartea visului american” – chiar a perspectivei de a atinge clasa de mijloc (la limita dintre categoriile 2-3) a produs profunda nemultumire la nivelul societatii si, pe langa a ocaziona momente de reflectie din partea multora, a sporit si mai mult nivelul de confruntare.
- Sa declanseze campanii de cucerire asupra altor teritorii pentru a acapara noi resurse (mai putin important) si pentru a „reimprospata” fluxul de nevoiasi. Aceasta abordare si-a cam epuizat potentialul in momentul in care ambitiile lor expansioniste au fost curmate prin ciocnirea de adeversari cu puterea militara de a le tine piept. Mai mult, chiar in zone traditional stabile (i.e. America Latina) au pierdut o mare parte din influenta. Totusi puterea militara a Occidentului este inca formidabila! Nu este exclus sa tenteze o fortare inclusiv a celor mai puternici adeversari, chiar cu riscul unui razboi nuclear. Este totusi improbabil sa se aventureze pe acest fagas (cel putin nu inainte de a epuiza toate celelalte variante). Autorul se intreaba oare daca ar avea succes si ar cucerii tot Pamantul, cand vor ajunge din nou la saturatie, ce vor mai cucerii?

- Sa „taie ramuri” intregi ale ierarhiei puterii – cum s-a intamplat cu cei din Detroit si alte orase atinse de „criza economica”. Astfel, cu costul transformarii in oponenti feroce ai unora cooptati anterior (chiar unii aflati pe nivelurile intermediare ale ierarhiei puterii) se „reteaza” cate o bucata intrega de cateva mii (poate chiar zeci de mii) de consumatori de putere. Ideal ar fi daca acestia ar intelege transformarea ca pe ceva conjunctural (e.g. „efectul crizei”). In prezent, discutiile la nivel european si trans-atlantic privitoare la „paradisurile fiscale” (si cat de rau-rau este sa faci evaziune si sa tii bani ascunsi in Elvetia sau te-miri-mai-pe-unde) sunt tentative experimentale ale celor din varful ierarhiei puterii (categoria 6) de a „taia o ramura” mai consistenta: a unora din categoriile 4-5, sau cel putin a-i determina sa isi reduca voluntar gradul de putere (i.e. mai facand loc si pentru altii). Cum? Cu amenintarea ca ii baga la puscarie, sau chiar bagandu-i! Cei din categoria 6 au suficienta putere reala sa o faca si contextul nemulțumirii publice prezente si aversiunii fata de ‚bogatasi’ le confera si mai multa. Autorul postuleaza suplimentar ca un experiment la scara micro pe aceasta tema a fost deja demarat chiar in Romania: condamnările unor mici milionarasi (i.e. cei din fotbal) pentru fapte de coruptie, pe langa rolul pe care il are in contextul politic al tarii, serveste la a explora cai prin care „pot fi taiate ramuri mai consistente”.
- Daca toate celelalte cai esueaza, autorul nu ar fi complet socat sa afle ca elitele sistemului actual (in special cei din categoria 6) iau in calcul eradicarea unei parti insemnate a populatiei lumii (brusc sau gradual) pentru a obtine un „nou inceput curat” (practic taind cu totul o gramada de ramuri, poate chiar multe din cele din categoria 5) – un teren fertil in care oamenii sa se pot inmultii si creste (pornind de la nivelul 0 al ierarhiei puterii ☺).

Acestea fiind postulate, autorul invita cititorul sa reflecteze asupra valorii de adevar a celor spuse, chiar daca ele pot fi considerate, in cadrul acestui articol, doar speculatii ale autorului. Mai mult, pentru aceia care fac parte din elitele sistemului actual si citesc aceste randuri am sa le spun si lor ceva: „Incetati aceasta nebulie! Insemnatatea pe care o gasiti in Putere si goana dupa Putere va pali in comparatie cu insemnatatea altor elemente fericitogene. Daca tot ati avut si inca aveti Putere, folositi-o pentru bine, nu pentru rau! Puterea de dragul puterii, fara vreun scop sau deziderat naste Suferinta, nu Fericire. Este inca timp! Nu este prea tarziu sa revenit la o cale virtuoaasa, sa va intoarceti in societate. Ea va va primii cu intelegere, compasiune si iubire. Nu aduceti lumea pe marginea unui dezastru fugarind niste preocupari desarte”.

Intr-o societate libera:

Intr-un sub-grup al unei societatii libere deziderat de autor, modelul puterii devine mult mai complex comparativ cu simplitatea ierarhiei din sistemul actual. In primul rand, puterea oamenilor asupra semenilor lor capata un caracter mai putin general, ea vizand cel mai adesea anumite arii sau domenii specifice si manifestand dinamica temporala (variind in timp) si chiar reciprocitate. In al doilea rand, sursele puterii se imbogatesc, incluzand mult mai mult si mult mai pronuntat surse pozitive. Astfel, pe

langa sursele traditionale (care raman valabile – inclusiv puterea coercitiva – chiar daca obiectul coercitiei, in genere, este atenuat), puterea indivizilor asupra-unui-altuia va izovari si din nevoia de a face pe plac unul-altuia, chiar dincolo motivatia echitatii prin Pay Back sau Pay Forward, pentru simplu fapt ca resimt dorinta de a darui fericire. Astfel, puterea in varietatea sociala vizionata izvoraste mult mai mult din *Iubire, Gratitude, Respect* si *Appreciere* si mult mai putin din *Teama* si *Suferinta*. Bineinteles, s-ar putea ca pentru unii acest gen de putere pozitiva „sa nu le fie pe plac” (e.g. in cazul nevoii de Dominatie). In acest caz, s-ar putea sa aiba surpriza sa „primeasca cadou” puterea de tipul celei pe care si-o doresc uneori.

Suplimentar, in sub-grupul vizat se vor schimba „actorii” care beneficiaza de diferite tipuri si grade de Putere: Daca in sistemul actual puterea era favorizata de *proximitatea relationala* (e.g. prin rudenie sau prin legaturi sociale ori de supunere) fata de membrii elitei dominatoare, in noul model ea va fi favorizata de virtutile, realizarile si comportamentele proprii individului. Se poate spune ca individul capata putere *pentru cine este* si nu *pentru cine cunoaste*. Mai mult, virtutile si capacitatile ce favorizeaza puterea sunt legate mai degraba de potentialul individului de crea efecte benefice si mai putin de acela de a crea suferinta. Un element foarte important al acestei culturi propuse este resimtirea nevoii de echitate (gratitude si reciprocitate) ca baza motivationala pentru suportarea de costuri ori riscuri mai presus de cea a fricii de efecte nefaste. Astfel omul este manat sa isi asume costuri nu de alegerea „raului mai mic” ci de simtamintele morale ale echitatii si justetei.

Inca un aspect important este acela ca Puterea indivizilor asupra unuia-altuia va juca un rol mult mai fad decat in sistemul actual – i.e. oamenilor nu le va mai pasa asa tare de ea.

Demn de mentionat ca, prin definitie, intr-o societate libera pot lua nastere diferite sub-grupuri. Chiar in societatea libera globala pe care autorul o intrezareste suspecteaza ca vor exista o varietate de astfel de sub-grupuri, fiecare cu cultura lor distincta. In unele sub-grupuri este posibil ca vechea cultura a puterii sa persiste. Ba chiar este posibil ca puterea izvorata din starea de nevoie fiziologica a subiectilor sa joace un rol important. Atata timp cat acestia din urma sunt *liberi* sau actioneaza *ca si cum ar fi liberi* (inclusiv oportunitatea exploatarei mediului si oportunitatea informationala) aceasta situatie este acceptabila! Bineinteles, in aceste conditii ei au doua alternative autentice care nu se regasesc in prezentul sistem: sa incerce sa isi satisfaca singuri nevoile fiziologice (si in genere materiale) si sa incerce sa adere la sub-grupuri cu alta cultura mai potrivita preferintelor lor (despre care obligatoriu vor stii). Bineinteles, trebuie sa fie si primiti in acestea ☺.

Secluzia

[5 - <http://en.wikipedia.org/wiki/Seclusion>].

Indiviu poate, la nivel individual sau colectiv (in grup) prefera ca (pentru un timp sau pentru tot restul eternitatii) sa fie liber de sacaielile, intreruperile si interferentele altora! Atat timp cat toti cei dintr-un grup **seclus** beneficiaza in continuare de *libertate*, **secluzia este un drept absolut** al oricui!

Societatea are dreptul si obligatia de a se asigura ca secluzia nu circumventeaza drepturile morale ale individului (e.g. dreptul la libera asociere *si dezasociere*). Dar pentru asta nu are nevoie *sa stie, sa controleze, sa vada* ori *sa intrebe* ce se petrece intr-un grup seclus. Spre exemplu, daca fiecare membru al unui grup seclus ar demonstra periodic (e.g. odata la 45,000 de ani) ca *are puterea libertatii* (ca poate pleca oricand) si ca, mai mult, fiind *liber si informat* (inclusiv stiintific si comunicational) prefera sa ramana seclus, alaturi de ceilalti sau singur acestea ar fi suficiente. Nu este nevoie ca altii sa stie exact ce se intampla acolo. Mai mult (pentru un viitor): Daca ar exista un „detector de panica” care s-ar activa mereu cand liberul arbitru al unui membru al societatii este lezat (chiar daca nu complet eliminat), care ar functiona garantat in 100% din cazuri, doar existenta unei „panici” ar justifica o interventie (limitata exclusiv la a verifica, prin cele mai putin intrusiv mijloace, daca individul „in panica” mai prefera sa ramana seclus).

Stresul si Hakuna-Matata

Stres extrem: a fi covarsit -> paralizie.
Risc (si dilema Evitare Costuri / Chasing Profits).

Hakuna-Matata [5 - http://en.wikipedia.org/wiki/Hakuna_matata] : Absenta fricii; se poate obtine si in frica (i.e. daca individului „nu i pasa” ce urmeaza sa1 se intample sau prefera orice ar veni).

Hakuna-Matata este o premiza ca individul sa actioneze si sa gandeasca conform propriei sale esente!

Libertatea

In special aversiunea de injustitie grosiera (incalcarea propriilor reguli).

„I would rather die” (nevoie imperativa a unor indivizi de a fi liberi, preferand moartea – eternal oblivion [5 - http://en.wikipedia.org/wiki/Eternal_oblivion] – decat supunerea)

Cand nu mai ai ce face, cand ai facut to ceea ce slabiciunea ta umana, ceea ce cunoasterea si creativitatea ta ti-a ingaduit, restul nu mai tine de tine. Rezultatul nu te priveste. El nu tine exclusiv de tine. Daca te invinovatesti pentru rezultat si nu te judeci

doar dupa ce a tinut de tine, esti un prost. Uneori esti prost si cand nu iti dai seama ce a tinut de tine si ce nu. De pilda: Atunci cand corpul sau mintea ta au actionat contrar esentei tale, de pilda supuse privatiunilor fiziologice, fricii sau altor factori de natura sa altereze liberul arbitru – atunci nu ai avut liber arbitru, deci tot ce s-a petrecut a fost nu opera ta, ci a celui a carui vointa a decis ce va fi fost sa se intample. Daca v-ati temut de suferinta la ameintarea cuiva... atat de tare incat ati ales sa permiteti comiterea unei atrocitati... sau chiar sa o comiteti dvs., vina nu va apartine deloc. Daca ati fi fost legat fedeles, paralizat, si cineva v-ar fi luat cu forta bratul, v-ar fi pus un pistol in mana si cu degetul sau apasa pe degetul vostru care actiona tragaciul v-ati mai considera voi pe voi vinovati de ceva?

Autoritatea arbitrara (puterea de a forta complianta indiferent de scop, indiferent de moralitatea sa) -> incalca libertatea fizica, ataca esenta propriei identitati.

Esenta intelegerii libertatii de catre autor: fiecare individ are dreptul sa fie „lasat in pace” dar poate sa fie cooptat.

Incalcarea deliberata, asumata, persistenta si ilegitima a libertatii anuleaza orice drept al agresorului, inclusiv dreptul la existenta. Acela care ataca libertatea altuia isi plaseaza soarta in mainile victimei. Si nu doar ale victimei: intreaga societate libera are dreptul si obligatia de a inlatura efectele unui astfel de atac, de a pedepsi agresorul si, daca acest lucru este in cea mai infinitesimala masura necesar pentru bunastarea psihologica a victimelor lui de a-l extermina prin moarte. Indiferent de vointa ori preferinta victimelor.

Timpul si Energia

Revolutiile umanitatii (focul, armele, agricola, industrială, informatica - zeitgeist). Oamenii s-au salvat de la imperativul desfasurarii anumitor activitati (e.g. aparare de pradatori, cultivarea pamantului, munca) insa niciodata nu au stat degeaba! Intotdeauna timpul „liber” a fost umplut cu alta activitate (cea mai benefica fiind explorarea stiintifica). Bineinteles, in multe cazuri, doar o *elita privilegiata* a beneficiat de *puterea alegerii* a ce sa faca (cum sa isi umple timpul). Pentru restul, s-a schimbat doar natura muncii lor: nu mai vaneaza, nu mai strunesc vite ci programeaza sau concept bombe si alte arme. Insa adevaratii beneficiari ai tuturor revolutiilor tehnologice ale umanitatii sunt aceia care decid ce sa faca cu timpul lor.

Pentru a clarifica diferenta dintre a tine pe cineva sclav propriilor scopuri si a-l coopta astfel incat in societate sa apara o diviziune a activitatilor realizate in rezolutia unui scop, autorul emite urmatorul percept:

O organizare sociala este morala fata de toti membrii sai doar in masura in care scopul si dezideratele fiecaruia se regasesc pe deplin in scopul si dezideratele

organice.

Astfel, ceea ce societate ca ansamblu „urmareste” trebuie sa cuprinda tot ceea ce membrii sai urmaresc. In acest fel se face diferenta dintre *cooperare* (vrem acelasi lucru si alegem o varianta de atingere a sa care satisface si pe altii fara a prejudicia pe noi) si *exploatare* (vrem ceva, dar obtinem doar ceea ce scopul pe care il servim permite sa obtinem; scopul servit nu ne reprezinta pe deplin insa il servim si prin el dorim atingerea a cat mai mult din ce vrem noi).

Oboseala. Oboseala are efecte nefaste asupra comportamentului moral!

Mai multe la Viata Antrenanta si Viata plina de Insemnatate.

Iubirea

Iubirea, spre deosebire de intimitatea sexuo-afectuoasa, este intemeiata pe aprecierea *esentei persoanei iubite* (valorizarea ei).

Procesul de substitutie a supra-eului cu persoana iubita (Freud).

Factorii iubirii interpersonale: [5 - How to make anyone fall in love with you, Leil Lowndes, Library of Congress] (adaptare de autor):

- Harta Mentala (steroptipurile observationale care ne genereaza iubire!)
- Primele Impresii
- Similitudinea esentelor umane
- Complementaritatea nevoilor
- Echitate („What’s in it for me?”)
- Satisfacerea Ego-ului
- Primele Intalniri
- Rx for Sex

Inca ceva: iubirea naste iubire (chiar si la baieti) – experienta empirica a autorului. In special iubirea de catre cineva puternic.

Polyamory (varianta mea si descrisa putin mai amplu).

<http://www.youtube.com/watch?v=w1sFPqO9tRQ>

Iubirea de idei! Iubirea in sine... Qualia iubirii si efectele: In Viata plina de Insemnatate. Iubirea de la egal la egal. Contrastul cu Ura (te-ai sacrifica pentru iubire. Dar pentru Ura? Chiar daca nu ai fi in suferinta?)

Initial iubirea este corelata prin excelenta cu Suferinta. In etapele sale timpurii, iubirea provine tocmai din *dorinta* de a plasa nevoile Fiintei Iubite mai presus de cele proprii

(deci a te sacrifica!). Astfel, iubirea si Suferinta sunt strans legate! Fara Suferinta nu ar putea apare iubirea (care sa evolueze dincolo de aceasta legatura).

Pentru o Explicatie mai tehnica a cat de mult e posibil sa iubesti ca om, la acest nivel precoce al evolutiei, adresati solicitarile catre: lp_jochazy@yahoo.com.

Inca ceva: Acela care, prin *comportament psihopatic* sau in orice alt mod *ilegitim* (de pilda prin pervertirea Adevarului sau cunoasterii sale) impiedica doua sau mai multe persoane care iubesc (sau s-ar lubi daca nu ar fi fost interventia agresorului) de a se descoperi si de a-si manifesta in mod deplin, intim, autentic si etern (daca vor) iubirea (intr-o maniera SSC [5 - http://en.wikipedia.org/wiki/Safe,_sane_and_consensual] sau RACK [5 - http://en.wikipedia.org/wiki/Risk-aware_consensual_kink]) din invidie, frica, nevoia (oricat de arzatoare) de a fi inclus, gelozie, ura sau dorinta de Putere, comite o imoralitate de cel mai grav rang. Acela care face acestea fara scop sau motiv sensibil comite o imoralitate atat de grava incat merita nimic. Fata de acesta un Iad Etern (suferinta desavarsita nemuritoare si fara speranta scaparii sau mortii candva) ar fi prea bland.

Ura si razbunarea

Selectiv-pozitiva pentru mema moralitatii. Nici chiar ca in The Survivors [5 - [http://en.wikipedia.org/wiki/The_Survivors_\(Star_Trek:_The_Next_Generation\)](http://en.wikipedia.org/wiki/The_Survivors_(Star_Trek:_The_Next_Generation))]

„Daca mor, nu invata nimic.” (a nimici complet pe cei care fac rau sau cauzeaza suferinta, dar care daca ar primi o palma dura care totusi nu i-ar ucide ar putea ajunge sa invete priveaza societatea de potentialul lor efect benefic odata ce, prin autoeducatie, ajug sa isi corecteze caile gresite si, eventual sa aduc un *plus de noutate* colectivului prin *natura lor inedita*).

Ura sti pe cei care prezinta pericol. Stocholm Syndrome.

Factori antifericitogeni.

Evitarea Suferintei (de-asta elita vrea sa fie nemuritoare).

Frica paralizeaza (similar cu nevoile fiziologice). Iubirea invinge frica.

Razbunarea este legitima si morala (cat timp este corespunzatoare amplorii imoralitatii originare). Mai mult ea creaza valoarea societala: Previne ca subiectul sa ajunga (subconstient) nerezonabil de intransigent si crud cu altii – chiar daca poate in limitele moralitatii – (i.e. sa ii condamne la inchisoare pe viata fiindca au furat un ou), doar fiindca nu si-a gasit satisfactia privitor la propriile injusteti suferite.

Frica, Suferinta injusta si dorinta de razbunare nesatisfacuta nasc Ura.

Moartea, groaza si deznadejdea

Factori antifericitogeni.

Evitarea Suferintei (de-asta elita vrea sa fie nemuritoare).

Idei finale

Cresterea continua.
Cei mai multi se vor naste si vor muri saraci.
Hertzberg.

Ignoranta ferice este irelevanta din prisma unui construct social. Nu voi invata cum sa construiesi un Holodeck.

Conflictul de interese

Competitia corecta.

Interesul binelui legitim primeaza asupra celui al raului. Toleranta fata de Rau este meritorie si virtuoasa..... pana in punctul in care lezeaza binele! Binele nu este dator sa sufere din cauza Raului. Mai mult: Este datoria morala a binelui ca suferinta cauzata de Rau sa dispara si cea produsa deja sa fie pedepsita!

VIATA ANTRENANTA

Gratificarea.

Efectual asupra muncii intr-o societate Zeitgeist: Toti vor vrea sa aiba o activitate. Nu au nevoie de frica sau de privatuni ca sa faca ceva. Si fara sa aiba nevoie de bani oamenii tot vor face lucruri, cat timp Pamantul se va invarti!

„This side of paradise” [5 - http://en.wikipedia.org/wiki/This_Side_of_Paradise] – cand oamenii traiesc Viata Antrenanta si Viata plina de Insemnatate, autoritatea opresorilor dispare.

Jocul (articolul citat de mine pe profilul de Facebook): Foarte important! „Jocul nu produce consecinte in afara sa. In jocul totul e permis si sigur.” In aceste conditii tot ce mai trebuie ca jocul sa fie este consensual.

Plictiseala.

VIATA PLINA DE INSEMNATATE

Reluarea pe subiecte.

Puterea (puterea de dragul puterii <- ca insemnatate autoformata; puterea ca insemnatate a importantei de sine – self-worth). Hey, autorul cand era mic, vroia sa fie Soarta.

Rolul crucial al iubirii.

Libertatea – unii nu cauta sa fie liberi in mod real (vor un „tatic” caruia sa se planga in legatura cu ce vor si care sa „faca cumva” sa le satisfaca pofetele – uneori acceptand orice cost acest „tatic” impune asupra libertatii lor).

Scopuri – libertatea scopurilor – alianta doar in masura in care scopurile individuale se regasesc in scopurile comune.

Nevoia autenticitatii.

Meme versus Gene.

Exploatarea nevoii de insemnatate prin oferirea unor contexte morale si de semnificatie false – iluzorii (nationalism, libertate, etc.).

Nevoi spirituale.

In prezent: Insemntatea <- Putere. In viitor: Insemntate <- Scopul in care ar fi exercitata Puterea (nu Puterea in sine).

Realitate Simulata si importanta contextului (cum si-ar schimba comportamentul?)

Durerea profunda si agonizanta a perspectivei ratarii unui Scop de Insemnatate („come see your future’s end”).

PERSPECTIVA DE ANSAMBLU

Pactul social (e.g. New Deal si Dughin).

Nemultumiti vor exista mereu, oricat de bine ar fi. Unii se vor opune autentic, chiar si intelegand perfect ce am scris aici.

Imoralitatea exploatarei unor cetateni pentru a stirbi drepturile morale ale altora – scuturi umane.

Membrii autentic fericiti (nu construiesc Holodeck).

Decizia „ca si cum ar fi liberi”: O societate poate fi numita aproape libera si daca indivizii nu au in fapt toate garantiile precizate in [1 – Asupra Libertatii], dar daca, mereu, *actioneaza ca si cum le-ar fi avut* (i.e. mereu decid acelasi lucru pe care l-ar fi decis daca traiu intr-o societate perfect libera).

Oare perspectiva existentei unei asemenea lumi nu este suficient de atragatoare

pentru ca individul sa isi asume costuri?

Despre readmiterea elitei dominatoare in societate: emotiile si resentimentele asemenea pildei fratelui risipitor. Dorinta de a le da o palma. Tare. Problema lor de a renunta la putere si de a ajunge susceptibili de a primi o palma. Totusi va trebui infaptuita schimbarea si fara ei daca e nevoie. Mai bine cu ei, dar daca altfel nu se poate si fara ei.

Ce facem cu cei „lasati in spate” (inevoluati)? We let them „fade away” out of existence? Isi formeaza propriile subgrupuri. Vor evolua. Nu ii lasam sa ne distruga (oare sa capate puterea de a o face?). li lasam sa se distruga intre ei?

Faptul ca am asigurat satisfacerea uniforma a trebuintelor Vietii Placute nu inseamna ca, peste milenii, nu poate apare alta stare in care altceva ia locul relativ al acestora (poate chiar Viata plina de Insemnatate). Dar in acest moment, ACEASTA este Evolutie. Si este Pareto-eficienta.

Hey, nu e grozav ca am descris un sistem care ofera *mai mult* tuturor (inclusiv elitei dominatoare?) Deci este mai Pareto-eficient? Adevarat ca presupune schimbari ample nu doar infinitesimale (analogia cu maximul local).

Transfigurations.

DINCOLO DE FERICIRE

Fericirea nu este totul. Paradoxul placerii [5 - http://en.wikipedia.org/wiki/Paradox_of_hedonism]. Unii nu cauta fericirea. Legatura inversa dintre motivatie si fericire (oportunitatea urmaririi comportamentelor motivate conduce la fericire). Fenomenul repetarii comportamentelor rasplatite neuropsihic (se pare ca la autor nu a prea functionat – a cam ramas sincer esentei sale in ciuda tuturor reversurilor pe care le-a primit in viata; chiar si atunci cand cooperarea avut efect temporare benefice, el a revenit in scurt timp la adevarata esenta). Fericirea energizeaza si motiveaza (similar cu Succesul).

Prizonieratul Scopului Suprem (Cei care isi stabilesc un Scop Suprem devin niste Masini de Calcul in rezolutia acestui scop. Un calculator care rezolva perfect situatiile decizionale cu care se vor fi confruntat va fi la fel bun – poate mai bun ca ei in viata. Esenta lor vie devine irelevanta si inutila. Sunt niste „morti mergand” pana cand capata libertatea si liberul arbitru de a-si stabili independent si informat scopuri si de a renunta la ele. De a-si stabili deziderate, de a le prioritiza si de a renunta la ele sau a le modifica. Sau pur si simplu de a trai fara vreun scop, fara vreun deziderat si fara vreun sens si totodata fara frica si plini de iubire).

Ierarhia dezideratelor.

Oare peste o mie de milenii, invataturile prezentei lucrari vor fi la fel de „depasite” ca „dominatia si societatea bazata pe putere”? In acele vremuri oare parghiile de mentinere a societatii libere vor fi considerate abuzive si imorale sau chiar ridicole precum parghiile puterii folosite de elita dominatoare a prezentului? Poate. Dar poate nu. Oricum, invatam. Pana atunci insa, autorului i se pare clar ca ceea ce propune este evolutiv superior fata de ceea ce exista acum. Si in loc de a incerca sa gasim raspunsurile privitoare la Binele Absolut prin investigatie teoretica (riscand sa pierdem din vedere multe), de ce nu mai bine avansam societatea in directia propus si, pe parcurs, gasim clarificarile si raspunsul la intrebarile care raman si care vor mai apare?

Dincolo de Fericire este iubirea si desavarsirea de sine.

VIRTUTI ALE FIRII UMANE

Taria de caracter: Individul este slab dar nu infinit de slab (rezista fara mancare 40 de zile). Salvador Alende (sinucis) si Chavez (reintors).

Coping skills

Capacitatea de a muta atentia de la un subiect la altul in timp (sa inchizi intr-un sertaras).

GANDIREA INDEPENDENTA: Nu Standford Prison Exp., nu Milligram Experiment. Nu Manipularii (autorul insusi s-a tot lasat „batut de vant” – ba cu PSD, ba cu SUA, ba cu R).

Intuitia:

Curiozitatea: Impactul evolutiv pozitiv (aparitia tehnologiei).

Toleranta;

Creativitate. Exista algoritm presetat? Cel mai adesea – hardly original (recombinarea algoritma a „bucatilor” deja existente).

A se vedea si [5 - <http://reflectii-despre-societate.blogspot.ro/2012/11/asupra-moralitatii.html>] (sectiunea „Premize Cognitive”) si neaparat [5 – [http://en.wikipedia.org/wiki/Character_Strengths_and_Virtues_\(book\)#List_from_the_book](http://en.wikipedia.org/wiki/Character_Strengths_and_Virtues_(book)#List_from_the_book)] (contine multe din virtutile pe care autorul le considera importante – in intelegerea intuitiva a termenilor).

Focalizarea pe cele pentru care exista talent natural si doar „gestiunea” celorlalte (a nu se sacrifica „stralucirea unora” pentru „mediocritatea sau chiar f. Bine-le tuturor).

Despre virtuti: Armonizarea impulsurilor interne (in special a celor incompatibile).

A final unity: cele 3 secte. Importanta fiecareia: inner strength – pentru a nu „fugi” imediat la elita dominatoare pentru a obtine „o farama in plus” de placere; muzica –

pentru a convinge, a ramane ascuns; adevar – esenta absoluta. Vulnerabil fara celelalte pana ajunge sa fie liber si sa aiba Puterea de a-si proteja libertatea.

Muzica – calitatea actualei elite dominatoare (political skills) – pot fi utile... vitale chiar cand umanitatea se va confruta cu o specie de extraterestrii potenti tehnologic, dar inapoiati moral. De asemenea pentru a educa specii tinere.

INCHEIERE

Inchei acest articol cu un Apel, un filmulet motivational (call for action) si trei citate.

Apelul: „Faceti absolut tot ce va sta in putere..... tot ce este omeneste posibil pentru a trai asa cum doriti! Daca ceva nu va convine aveti dreptul si obligatia de a recurge la orice mijloace, de a lua orice masuri pentru a-l schimba! Daca telul vostru este moral..... daca esenta voastra este buna..... tot universul va complota in favoarea voastra si veti reusi. In acest caz, orice ati face, nu aveti cum gresi! Aveti incredere in capacitatea voastra de a schimba lumea, chiar daca la inceput sunteti singuri!”

Inca ceva: Si cei mai inversunati adeversari autentici a tot ceea ce s-a propus aici vor putea la fel de usor sa *spuna* toate acestea. Poate chiar sa spuna ca ei le-au spus primii si ca oricum cunosteau acestea de mult. Ba mai mult, pe cel slab de inger, lipsit de perspicacitate ori curiozitate s-ar putea chiar ca melodicitatea vorbelor si faptelor lor sa il convinga ca ei chiar urmaresc infaptuirea unei astfel de societate libera si ca „ceilalti” (asemenea autorului) nu sau ca oricum nu ar putea sa o infaptuiasca. Ar putea face toate acestea pentru a atrage sprijinul altora urmand, pe baza acelorasi metode specifice sistemului actual (ruperea oportunitatii informationale, plasarea de aserviti in pozitii cheie, crearea unei ierarhii a puterii) sa caute sa obtina Puterea de a impiedica sau intarzia infaptuirea societatii libere. De aceea citiorul este indemnat sa aprecieze daca ceea ce propun sau fac cei care se autoprocama promotori ai societatii libere serveste intr-adevar cauzei infaptuirii ei grabnice sau nu. Arareori va exista necesitatea „increderei oarbe” (e.g. „sustine-ma pe mine ca voi face sa fie bine.. nu iti spun cum, dar ai incredere!”) chiar daca o doza sceptica de incredere acordata persoanelor potrivite poate grabi mult lucrurile. Totusi poate daca acesti „inversunati adeversari” vor citi acest articol, exista o sansa sa inceteze sa mai fie asa inversunati... sau chiar asa adversari ☺. Ar fi dragutz, insa sa nu ne bazam pe asta! Cauzele moralitatii, a libertatii, a dreptatii, a adevarului si a iubirii preced pe cea a tolerantei! Daca nu se poate cu cei Rai, se va putea fara ei!

Filmuletul: <http://www.youtube.com/watch?v=6FMNFvKEy4c> (The Greatest Speech Ever Made).

Citat: „All Spritis Are Enslaved That Serve Things Evil!” (Picard in [5 - http://en.wikipedia.org/wiki/Skin_of_Evil]).

Citat: „Si o calatorie de 1000 de li incepe cu primul pas.” (Sun Tzu).

Citat: „ , !” (..... astept sa il scrieti voi pe acesta)

Referinte

Sectiune necompletata (vezi referinte si link-uri inline).